

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Όμιλος ΕΤΕ
Ενδιάμεσες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις
Περίοδου από 1 Ιανουαρίου έως 30 Σεπτεμβρίου 2020

Νοέμβριος 2020

Πίνακας Περιεχομένων

Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης	3
Κατάσταση Αποτελεσμάτων.....	4
Κατάσταση Συνολικών Εσόδων	5
Κατάσταση Αποτελεσμάτων – 3 μηνών	6
Κατάσταση Συνολικών Εσόδων – 3 μηνών.....	7
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων – Όμιλος.....	8
Κατάσταση Ταμειακών Ροών	9
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Γενικές πληροφορίες	10
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών	11
2.1 Βάση παρουσίασης.....	11
2.2 Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας.....	11
2.3 Υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ)	13
2.4 Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και κρίσεις στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών	15
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: Τομείς δραστηριότητας	16
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	19
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: Κόστος αναδιάρθρωσης	19
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: Φόροι.....	20
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: Κέρδη ανά μετοχή.....	20
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: Ταμείο και διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	20
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	20
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	23
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση, υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες.....	23
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.....	26
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: Υποχρεώσεις προς πελάτες	26
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις.....	26
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφαλίσεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις.....	27
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: Μετοχικό κεφάλαιο, διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και ίδιες μετοχές.....	28
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	29
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	29
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: Κεφαλαιακή επάρκεια	30
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού	32
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: Ενοποιούμενες εταιρείες.....	37
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22: Κίνδυνοι και αντιμετώπιση της κρίσης COVID-19	38
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23: Γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς.....	46

Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης

30 Σεπτεμβρίου 2020

ΕΚΑΤ. €	Σημείωση	Όμιλος	
		30.09.2020	31.12.2019
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	8	6.750	3.519
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων		3.899	3.008
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		478	518
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα		5.642	4.833
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	9	29.287	29.222
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	10	14.429	8.890
Ακίνητα επενδύσεων		140	152
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις		-	-
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης		22	8
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία		251	202
Ενσώματα πάγια στοιχεία		1.688	1.722
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους		4.909	4.911
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος		372	366
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού		2.204	2.444
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	11	4.465	4.453
Σύνολο ενεργητικού		74.536	64.248
ΠΑΘΗΤΙΚΟ			
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	12	12.712	4.449
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα		3.383	2.870
Υποχρεώσεις προς πελάτες	13	45.218	43.748
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	14	1.364	1.365
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	14	40	5
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους		13	11
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό		252	267
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος		2	1
Λοιπά στοιχεία παθητικού		2.559	2.773
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	11	3.547	3.482
Σύνολο παθητικού		69.090	58.971
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Μετοχικό κεφάλαιο	16	2.744	2.744
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο		13.866	13.866
Μείον: Ίδιες μετοχές	16	(1)	(1)
Αποθεματικά & αποτελέσματα εις νέον		(11.455)	(11.581)
Ποσά αναγνωρισμένα απευθείας στα ίδια κεφάλαια σχετιζόμενα με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση		272	231
Ίδια κεφάλαια μετόχων Τράπεζας		5.426	5.259
Μη ελέγχουσες συμμετοχές		20	18
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		5.446	5.277
Σύνολο παθητικού και ιδίων κεφαλαίων		74.536	64.248

Αθήνα, 30 Νοεμβρίου 2020

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κατάσταση Αποτελεσμάτων για την περίοδο που έληξε 30 Σεπτεμβρίου 2020

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος	
		Από 1.1 έως 30.09.2020	30.09.2019
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες			
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα		979	1.090
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		(124)	(189)
Καθαρά έσοδα από τόκους		855	901
Έσοδα προμηθειών		268	258
Έξοδα προμηθειών		(80)	(73)
Καθαρά έσοδα από προμήθειες		188	185
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου		356	170
Κέρδη που προκύπτουν από την παύση αναγνώρισης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος		517	100
Καθαρά λουπά έσοδα / (έξοδα)		(44)	(21)
Καθαρά λειτουργικά έσοδα		1.872	1.335
Δαπάνες προσωπικού		(386)	(389)
Γενικά διοικητικά και λουπά λειτουργικά έξοδα		(139)	(147)
Αποσβέσεις αξίας ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων		(112)	(87)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	4	(656)	(285)
Κόστος αναδιάρθρωσης	5	(98)	(110)
Κέρδη προ φόρων		481	317
Φόροι	6	(11)	(11)
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		470	306
Διακοπείσες δραστηριότητες			
Κέρδη/(ζημιές) από διακοπείσες δραστηριότητες	11	(8)	91
Κέρδη περιόδου		462	397
Αναλογούντα σε:			
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών		1	18
Μετόχους της Τράπεζας		461	379
Κέρδη ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	7	€0,51	€0,33
Κέρδη ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	7	€0,50	€0,41

Αθήνα, 30 Νοεμβρίου 2020

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κατάσταση Συνολικών Εσόδων για την περίοδο που έληξε 30 Σεπτεμβρίου 2020

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος	
		30.09.2020	30.09.2019
Κέρδη περιόδου		462	397
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα):			
Στοιχεία τα οποία ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στα αποτελέσματα:			
Αξιόγραφα διαθέσιμα προς πώληση, μετά από φόρους		(43)	239
Επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων ("ΕΑΜΛΣΕ"), μετά από φόρους		(203)	318
Συναλλαγματικές διαφορές, μετά από φόρους		(10)	1
Αντιστάθμιση ταμειακών ρών, μετά από φόρους		(17)	(42)
Σύνολο στοιχείων τα οποία ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στα αποτελέσματα		(273)	516
Στοιχεία τα οποία δεν αναταξινομούνται στα αποτελέσματα:			
Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ, μετά από φόρους		(40)	13
Σύνολο στοιχείων τα οποία δεν αναταξινομούνται στα αποτελέσματα		(40)	13
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου, μετά από φόρους	17	(313)	529
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα περιόδου		149	926
Αναλογούντα σε:			
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών		1	18
Μετόχους της Τράπεζας		148	908

Αθήνα, 30 Νοεμβρίου 2020

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κατάσταση Αποτελεσμάτων για την περίοδο που έληξε 30 Σεπτεμβρίου 2020

Εκατ €	Όμιλος	
	30.09.2020	30.09.2019
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες		
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	327	369
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	(23)	(68)
Καθαρά έσοδα από τόκους	304	301
Έσοδα προμηθειών	97	94
Έξοδα προμηθειών	(32)	(29)
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	65	65
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	64	40
Κέρδη που προκύπτουν από την παύση αναγνώρισης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος	-	87
Καθαρά λουπά έσοδα / (έξοδα)	(21)	(24)
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	412	469
Δαπάνες προσωπικού	(126)	(125)
Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα	(44)	(50)
Αποσβέσεις και προβλέψεις απομείωσης αξίας ενσώματων ακινήτων επενδύσεων, παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων	(37)	(38)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	(75)	(82)
Κόστος αναδιάρθρωσης	(4)	(5)
Κέρδη προ φόρων	126	169
Φόροι	(3)	(3)
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	123	166
Διακοπείσες δραστηριότητες		
Ζημιές περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες	(22)	(20)
Κέρδη περιόδου	101	146
Αναλογούντα σε:		
Μετόχους της Τράπεζας	101	146
Κέρδη ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	€0,13	€0,19
Κέρδη ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	€0,11	€0,16

Αθήνα, 30 Νοεμβρίου 2020

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κατάσταση Συνολικών Εσόδων για την περίοδο που έληξε 30 Σεπτεμβρίου 2020

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος	
		Από 1.7 έως 30.09.2020	30.09.2019
Κέρδη περιόδου		101	146
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα):			
Στοιχεία τα οποία ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στα αποτελέσματα:			
Αξιόγραφα διαθέσιμα προς πώληση, μετά από φόρους		(40)	64
Επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων ("ΕΑΜΛΣΕ"), μετά από φόρους		57	141
Συναλλαγματικές διαφορές, μετά από φόρους		-	2
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών, μετά από φόρους		-	(21)
Σύνολο στοιχείων τα οποία ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στα αποτελέσματα		17	186
Στοιχεία τα οποία δεν αναταξινομούνται στα αποτελέσματα:			
Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ, μετά από φόρους		(4)	(5)
Σύνολο στοιχείων τα οποία δεν αναταξινομούνται στα αποτελέσματα		(4)	(5)
Λοιπά συνολικά έσοδα περιόδου, μετά από φόρους		13	181
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα περιόδου		114	327
Αναλογούντα σε:			
Μετόχους της Τράπεζας		114	327

Αθήνα, 30 Νοεμβρίου 2020

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων - Όμιλος για την περίοδο που έληξε 30 Σεπτεμβρίου 2020

εκατ. €	Αναλογούνα σε μετόχους της Τράπεζας											Μη ελέγχουσες συμμετοχές	Σύνολο
	Μετοχικό Κεφάλαιο	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	Ίδιες μετοχές	Αξιόγραφα στην ΕΑΜΛΣΕ	Αποθεματικό συναλ/κών διαφορών	Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης	Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	Προγράμματα καθορισμένων παροχών	Λοιπά αποθεματικά και αποτ/ματα εις νέον	Σύνολο			
	Κοινές μετοχές	Κοινές μετοχές											
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2018 και 1 Ιανουαρίου 2019	2.744	13.866	-	90	12	(119)	-	(162)	(11.469)	4.962	676	5.638	
Επίδραση Δ.Π.Χ.Α. 16	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	-	4	
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2019 μετά από την επίδραση του Δ.Π.Χ.Α. 16	2.744	13.866	-	90	12	(119)	-	(162)	(11.465)	4.966	676	5.642	
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	570	1	-	(42)	-	4	533	-	533	
Κέρδη περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	379	379	18	397	
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	570	1	-	(42)	-	383	912	18	930	
Εξαγορές / πωλήσεις & συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου θυγατρικών & συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	(659)	(658)	
Διανομή μερισμάτων	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(15)	(15)	
Υπόλοιπο την 30 Σεπτεμβρίου 2019	2.744	13.866	-	660	13	(119)	(42)	(162)	(11.081)	5.879	20	5.899	
Κινήσεις μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2019	-	-	(1)	(39)	57	8	18	(29)	(634)	(620)	(2)	(622)	
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 1 Ιανουαρίου 2020	2.744	13.866	(1)	621	70	(111)	(24)	(191)	(11.715)	5.259	18	5.277	
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	(267)	(10)	-	(17)	-	-	(294)	-	(294)	
Κέρδη/ (ζημιές) από αξιόγραφα στην ΕΑΜΛΣΕ αναταξινομηθέντα στα αποτελέσματα εις νέο	-	-	-	(19)	-	-	-	-	19	-	-	-	
Κέρδη περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	461	461	1	462	
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	(286)	(10)	-	(17)	-	480	167	1	168	
Εξαγορές / πωλήσεις & συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου θυγατρικών & συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	
Υπόλοιπο την 30 Σεπτεμβρίου 2020	2.744	13.866	(1)	335	60	(111)	(41)	(191)	(11.235)	5.426	20	5.446	

Οι σημειώσεις στις σελίδες 10 μέχρι 46 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Κατάσταση Ταμειακών Ροών για την περίοδο που έληξε 30 Σεπτεμβρίου 2020

εκατ. €	Όμιλος	
	30.09.2020	30.09.2019
Ταμειακές ροές λειτουργικών δραστηριοτήτων		
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων	483	421
Προσαρμογές για:		
Μη ταμειακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων & λοιπές προσαρμογές:	(6)	(3)
Αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, και άυλων περιουσιακών στοιχείων	112	92
Αποσβέσεις διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο επενδυτικού χαρτοφυλακίου, δανείων & απαιτήσεων και δανειακών υποχρεώσεων	25	(13)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	812	328
Προβλέψεις για παροχές προσωπικού	10	22
Αποτέλεσμα από αντιστάθμιση κινδύνου εύλογης αξίας	(34)	29
Έσοδα από μερίσματα αξιογράφων επενδύσεων	(7)	(4)
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση ενσώματων παγίων στοιχείων & ακινήτων επενδύσεων	(12)	-
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση θυγατρικών / ποσοστών σε θυγατρικές χωρίς απώλεια ελέγχου	-	(90)
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση αξιογράφων επενδύσεων	(401)	(338)
Κέρδος από την ανταλλαγή Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου	(515)	-
Δεδουλευμένοι τόκοι χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων και αποτελέσματα από επαναγορά πιστωτικών τίτλων	(5)	16
Προσαρμογές αποτίμησης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	(61)
Αρνητική υπεραξία	-	(3)
Λοιπές μη ταμειακές λειτουργικές ροές	9	19
Καθαρή (αύξηση) / μείωση λειτουργικών απαιτήσεων:	(2.529)	(2.615)
Υποχρεωτικές καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες	17	(66)
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	(1.392)	(1.167)
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	24	836
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ενεργητικού	(794)	(1.950)
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	(614)	(3)
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	230	(265)
Καθαρή αύξηση / (μείωση) λειτουργικών υποχρεώσεων:	9.838	(1.068)
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	8.258	(2.823)
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.433	(124)
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα παθητικού	408	1.155
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	(23)	(45)
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	48	241
Φόρος εισοδήματος που (καταβλήθηκε) / εισπράχθηκε	(19)	(35)
Λοιπά στοιχεία παθητικού	(267)	563
Καθαρές ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες	7.786	(3.265)
Ταμειακές ροές επενδυτικών δραστηριοτήτων		
Απόκτηση θυγατρικών, εκτός ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων που αποκτήθηκαν	-	(55)
Πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών, εκτός ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων που πωλήθηκαν	55	319
Απόκτηση συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	(14)	(6)
Εισπραχθέντα μερίσματα από χαρτοφυλάκιο επενδύσεων και συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	7	4
Απόκτηση ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, και άυλων περιουσιακών στοιχείων	(114)	(78)
Εισπράξεις από διάθεση ενσώματων παγίων στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων	45	1
Απόκτηση χαρτοφυλακίου επενδύσεων	(11.830)	(8.860)
Εισπράξεις από πώληση και εξόφληση χαρτοφυλακίου επενδύσεων	7.223	8.850
Καθαρές ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες	(4.628)	175
Ταμειακές ροές χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων		
Εισπράξεις από έκδοση πιστωτικών τίτλων και λοιπών δανειακών υποχρεώσεων	51	715
Αποπληρωμή πιστωτικών τίτλων, λοιπών δανειακών υποχρεώσεων και προνομιούχων τίτλων	(16)	(117)
Αποπληρωμή κεφαλαίου στις καταβολές μισθωμάτων	(43)	(13)
Εισπράξεις από πώληση ιδίων μετοχών	13	21
Αγορά ιδίων μετοχών	(13)	(21)
Μερίσματα πληρωθέντα σε μη ελέγχουσες συμμετοχές	-	(15)
Καθαρές ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	(8)	570
Επίπτωση συναλλαγματικών διαφορών στο ταμείο και τα ταμειακά ισοδύναμα	(3)	3
Καθαρή αύξηση / (μείωση) ταμείου και ταμειακών ισοδυνάμων	3.147	(2.517)
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα έναρξης περιόδου	4.148	6.453
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα τέλους περιόδου	7.295	3.936

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Γενικές πληροφορίες

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. (εφεξής «ΕΤΕ» ή «Τράπεζα») ιδρύθηκε το 1841 και οι μετοχές της εισηχθήσαν στο Χρηματιστήριο Αθηνών («ΧΑ») το 1880. Η Τράπεζα έχει την έδρα της στην οδό Αιόλου 86, 10559 Αθήνα, Ελλάδα (αριθμ. Γ.Ε.ΜΗ 237901000), τηλ.: (+30) 210 334 1000, www.nbg.gr. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, η Τράπεζα μπορεί να ιδρύει καταστήματα, πρακτορεία και γραφεία αντιπροσωπείας οπουδήποτε στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Η Τράπεζα κατά τη διάρκεια των 179 ετών λειτουργίας της, έχει επεκτείνει το φάσμα των τραπεζικών υπηρεσιών που προσφέρει και καλύπτει όλα τα σύγχρονα τραπεζικά προϊόντα. Η Τράπεζα μαζί με τις θυγατρικές της (εφεξής ο «Όμιλος») παρέχουν ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, το οποίο περιλαμβάνει κυρίως λιανική, εταιρική και επενδυτική τραπεζική, διαχείριση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, συναλλακτική τραπεζική, χρηματοδοτική μίσθωση, πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων, χρηματιστηριακή μεσιτεία, διαχείριση ενεργητικού πελατών, διαχείριση ακίνητης περιουσίας και ασφαλιστικές υπηρεσίες. Ο Όμιλος δραστηριοποιείται κυρίως στην Ελλάδα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη Βόρεια Μακεδονία, στη Ρουμανία, στη Βουλγαρία, στην Κύπρο, στη Μάλτα, στην Αίγυπτο και στο Λουξεμβούργο.

Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, είναι η εξής:

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου

(Μη Εκτελεστικό Μέλος)

Κώστας Π. Μιχαηλίδης

Ο Διευθύνων Σύμβουλος

Πάυλος Κ. Μυλωνάς

Εκτελεστικά Μέλη⁽¹⁾

Χριστίνα Θ. Θεοφιλίδη

Ανεξάρτητα Μη Εκτελεστικά Μέλη⁽⁴⁾

Γκίκας Α. Χαρδούβελης

Claude Edgar L.G. Piret

Αβραάμ Κ. Γούναρης

Anne Clementine L. Marion-Bouchacourt⁽²⁾

Wietze J.P. Reehoorn

Elena Ana E.V. Cernat

Ανώτερος Ανεξάρτητος Σύμβουλος

Μη Εκτελεστικά Μέλη

Αικατερίνη Κ. Μπερίτση⁽³⁾

JP Rangaswami⁽⁵⁾

Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

Περικλής Φ. Δρούγκας

⁽¹⁾ Την 30 Ιανουαρίου 2020, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ανακοινώθηκε η παραίτηση του κ. Δημητρίου Ν. Καποτόπουλου από τη θέση του εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

⁽²⁾ Την 1 Απριλίου 2020, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, η κα Anne Clementine L. Marion-Bouchacourt εξελέγη ως νέο ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

⁽³⁾ Την 16 Απριλίου 2020, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, αποφασίστηκε να καταργηθεί λειτουργικά η θέση του Αντιπροέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου, την οποία κατείχε μέχρι αυτή την ημερομηνία η κα Αικατερίνη Κ. Μπερίτση, η οποία παραμένει μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

⁽⁴⁾ Την 2 Σεπτεμβρίου 2020, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ανακοινώθηκε η παραίτηση του κ. Andrew J. McIntyre από τη θέση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

⁽⁵⁾ Την 22 Οκτωβρίου 2020, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ο κ. JP Rangaswami εξελέγη ως νέο μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

Όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, για περίοδο που δεν υπερβαίνει τα 3 έτη και με δυνατότητα επανεκλογής. Η θητεία των παραπάνω μελών λήγει κατά την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων το 2021.

Οι παρούσες ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας την 30 Νοεμβρίου 2020.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών

2.1 Βάση παρουσίασης

Οι συνοπτικές ενοποιημένες ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις για την εννεάμηνη περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2020 (οι «ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις»), έχουν συνταχθεί σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 34 *Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις*. Οι ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν επιλεγμένες επεξηγηματικές σημειώσεις και όχι όλη την πληροφόρηση που απαιτείται για τη σύνταξη πλήρων ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Συνεπώς, οι ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να αναγνωστούν σε συνδυασμό με τις ενοποιημένες και ατομικές ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι οποίες έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, («ΔΠΧΑ») όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (η «ΕΕ»).

Οι λογιστικές πολιτικές που υιοθετήθηκαν είναι αντίστοιχες με αυτές της προηγούμενης χρήσης και της αντίστοιχης ενδιάμεσης περιόδου, εκτός από αυτές που αφορούν σε νέα πρότυπα και τροποποιήσεις, όπως αναφέρονται κατωτέρω στη Σημείωση 2.3 «Υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ)».

Τα ποσά απεικονίζονται στρογγυλοποιημένα σε εκατ. Ευρώ (εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά). Όπου κρίθηκε απαραίτητο, τα συγκριτικά στοιχεία αναμορφώθηκαν προκειμένου να συνάδουν με αλλαγές στην παρουσίαση κατά την τρέχουσα περίοδο.

Οι ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί σύμφωνα με την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω λουπών συνολικών εσόδων, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και όλα τα συμβόλαια παραγώγων, τα οποία επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους.

Αναφορικά με την επισκόπηση της χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου υπό το πρίσμα της πανδημίας του κορωνοϊού («COVID-19»), ο Όμιλος αξιολόγησε τα περιουσιακά του στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων των άυλων περιουσιακών στοιχείων και των επενδύσεων σε συμμετοχικούς τίτλους για πιθανή απομείωση και εξέτασε τις εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών μέσων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Με βάση την επισκόπηση μας την 30 Σεπτεμβρίου 2020, δεν έχουν καταγραφεί σημαντικές απομειώσεις και δεν υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στις εύλογες αξίες ούτε και στις ταξινομήσεις ιεραρχίας εύλογης αξίας.

Ωστόσο λόγω της πανδημίας COVID-19, αυξήθηκαν οι προβλέψεις απομείωσης για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές («ΑΠΖ») σχετικές με δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος για την ενδιάμεση περίοδο (βλ. Σημείωση 4 «Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων» και ενότητα 2.4 «Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και κρίσεις στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών»).

2.2 Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Συμπέρασμα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Λαμβάνοντας υπόψη (α) την τρέχουσα χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα («ΕΚΤ») αποκλειστικά μέσω των στοχευμένων πράξεων μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης («TLTROs») και την τρέχουσα πρόσβαση στις διευκολύνσεις χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος με σημαντικά πλεονάσματα εγγυήσεων, καθώς και τους Δείκτες Κάλυψης Ρευστότητας («LCR») και Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης («NSFR»), οι οποίοι είναι σημαντικά μεγαλύτεροι από το ελάχιστο εποπτικό όριο του 100%, (β) τον Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 («CET1») του Ομίλου κατά την 30 Σεπτεμβρίου 2020, ο οποίος υπερέβη τον ελάχιστο Δείκτη Συνολικών Κεφαλαιακών Απαιτήσεων («OCR»), και (γ) την εκτεταμένη και συνεχή δημοσιονομική και νομισματική υποστήριξη από τις ευρωπαϊκές και τις ελληνικές αρχές για την αντιμετώπιση της άνευ προηγουμένου κρίσης της πανδημίας COVID-19 (βλ. σημείωση 22 «Κίνδυνοι και αντιμετώπιση της κρίσης COVID-19»), το Διοικητικό Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι για τον Όμιλο η εφαρμογή της αρχής της συνέχισης της επιχειρηματικής του δραστηριότητας για την κατάρτιση αυτών των ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων, είναι κατάλληλη.

Ρευστότητα

Την 30 Σεπτεμβρίου 2020, η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ αυξήθηκε κατά €8,3 δισ. μέσω πράξεων TLTROs και ανήλθε σε €10,5 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2019: €2,2 δισ. από TLTROs). Επιπρόσθετα, την 30 Σεπτεμβρίου 2020, η Τράπεζα είχε συνάψει συμβάσεις επαναγοράς ομολόγων με Πιστωτικά Ιδρύματα («Π.Ι.») του εξωτερικού (repos) ύψους €0,5 δισ., ενώ χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας αξίας σε μετρητά ύψους €15,2 δισ. ήταν διαθέσιμα για περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας, με τους δείκτες ρευστότητας LCR και NSFR να βρίσκονται σε επίπεδα άνω του 100%.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Την 30 Σεπτεμβρίου 2020, ο Δείκτης βασικών ιδίων κεφαλαίων (Tier 1) («CET1») και ο Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας του Ομίλου διαμορφώθηκαν σε 14,5% και 15,4% αντίστοιχα (pro-forma δείκτες συμπεριλαμβανομένων των κερδών της περιόδου: 15,9% και 16,9% αντίστοιχα), υπερβαίνοντας τον Δείκτη Συνολικών Κεφαλαιακών Απαιτήσεων ποσοστού 11,5% για το 2020 μετά τα μέτρα για την ελάφρυνση κεφαλαίου (βλ. Σημείωση 19 «Κεφαλαιακή επάρκεια»).

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Εξελίξεις στο μακροοικονομικό περιβάλλον

Η πανδημία COVID-19 εξακολουθεί να προκαλεί υψηλές και συνεχώς αυξανόμενες ανθρώπινες απώλειες σε παγκόσμιο επίπεδο, οδηγώντας την ευρωπαϊκή και παγκόσμια οικονομία σε βαθιά ύφεση, η οποία ξεκίνησε το Μάρτιο του 2020 και συνεχίζει έως σήμερα. Κατόπιν της άνευ προηγουμένου συρρίκνωσης του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος («ΑΕΠ») στο 2ο τρίμηνο του 2020, οι τάσεις στη διεθνή οικονομία εμφάνισαν σημάδια βελτίωσης, υποστηριζόμενες από τη χαλάρωση των μέτρων περιορισμού μετάδοσης της πανδημίας COVID-19 και από τη συντονισμένη αντίδραση της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής, προκειμένου να αμβλυνθεί ο αντίκτυπος στην αγορά εργασίας και τις συνθήκες στον επιχειρηματικό τομέα. Παρόμοιες τάσεις παρατηρούνται και στην Ελλάδα, με την οικονομική δραστηριότητα να ανακάμπτει, σε τριμηνιαία βάση, στο 3ο τρίμηνο του 2020, ύστερα από σημαντική συρρίκνωση στο 2ο τρίμηνο, υποστηριζόμενη από την εφαρμογή ενός φιλόδοξου πακέτου δημοσιονομικών μέτρων και εγγυήσεων ύψους €15,6 δις., προκειμένου να μετριαστεί η πτώση στην οικονομική δραστηριότητα και να ενισχυθεί η ρευστότητα.

Ωστόσο, αυξάνονται οι ενδείξεις ότι η ανάκαμψη είχε αρχίσει να χάνει τη δυναμική της μέχρι το τέλος του 3ου τριμήνου του 2020, καθώς η πανδημία έδειξε σαφείς τάσεις επιδείνωσης, με έναν αυξανόμενο αριθμό ευρωπαϊκών χωρών, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, να αναστέλλουν το άνοιγμα των οικονομιών τους ή/και να επαναφέρουν μερικώς/στοχευμένα περιοριστικά μέτρα προστασίας.

Σε αυτό το πλαίσιο, το ΑΕΠ της Ελλάδας υπέστη μια ιστορικών διαστάσεων μείωση το 2ο τρίμηνο του 2020 (-15,2% ετησίως, -14,0% σε εποχικά διορθωμένη τριμηνιαία βάση), μέσα σε ένα περιβάλλον υψηλής αβεβαιότητας και εφαρμογής περιοριστικών μέτρων σε μια ευρεία κλίμακα δραστηριοτήτων, προκειμένου να αναχαιτιστεί η εξάπλωση της πανδημίας του COVID-19. Συγκεκριμένα, η ιδιωτική κατανάλωση μειώθηκε κατά 11,6% ετησίως το 2ο τρίμηνο του 2020, αντανάκλωντας το γεγονός ότι σημαντικό ποσοστό των εμπορικών δραστηριοτήτων και κλάδων παροχής υπηρεσιών παρέμεινε σε αναστολή την περίοδο Απριλίου-Μαΐου, ενώ οι επενδύσεις συρρικνώθηκαν κατά 10,3% ετησίως το 2ο τρίμηνο του 2020, παρά την επιτάχυνση των δημοσίων επενδύσεων (+16,9% ετησίως). Επιπρόσθετως, οι συνολικές εξαγωγές μειώθηκαν κατά 32,1% ετησίως, παρασυρόμενες από την κατάρρευση των τουριστικών εσόδων (-98,1% ετησίως το 2ο τρίμηνο του 2020).

Οι συνθήκες στην αγορά εργασίας επιδεινώθηκαν με βραδύτερο ρυθμό από τον αρχικά αναμενόμενο, καθώς τα κυβερνητικά μέτρα στήριξης του εισοδήματος και της απασχόλησης απορρόφησαν μέρος της πίεσης. Συνεπώς, το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε στο 18,0% τον Ιούνιο του 2020 από 14,3% το Μάρτιο του 2020 και μειώθηκε στο 16,8% τον Ιούλιο του 2020, ενώ η απασχόληση μειώθηκε κατά 1,7% ετησίως τον ίδιο μήνα (απώλεια περίπου 65 χιλιάδων θέσεων εργασίας σε ετήσια βάση).

Αξιοσημείωτη είναι η ανθεκτικότητα που επιδεικνύει η αγορά ακινήτων, με τις τιμές οικιστικών ακινήτων να αυξάνονται κατά 6,6% ετησίως το 1ο τρίμηνο του 2020 και κατά 4,1% ετησίως το 2ο τρίμηνο του 2020, καταδεικνύοντας την ύπαρξη μιας βιώσιμης εξισορρόπησης της ζήτησης και της προσφοράς στην εν λόγω αγορά.

Αναφορικά με τις εξελίξεις στο 3ο τρίμηνο του 2020, η Ελλάδα κατάφερε να κεφαλαιοποιήσει την επιτυχή διαχείριση της αρχικής φάσης της πανδημίας, όταν η χώρα πέτυχε να περιορίσει την εξάπλωση της ασθένειας και να ελαχιστοποιήσει τις απώλειες ανθρώπινων ζωών. Συνεπώς, η έγκαιρη άρση των περισσότερων από τους περιορισμούς την περίοδο Μαΐου-Ιουνίου οδήγησε σε σημαντική βελτίωση των οικονομικών συνθηκών και τάσεων, με τους δείκτες συγκυρίας και τους πρόδρομους δείκτες να εμφανίζουν σημαντική βελτίωση τον Ιούνιο-Ιούλιο (μέσες μηνιαίες αυξήσεις στον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων, τη μεταποιητική παραγωγή και το εμπόριο κατά 12,5%, 6,6% και 6,0%, αντιστοίχως, αυτή την περίοδο). Ακόμη και ο ρυθμός μείωσης των τουριστικών εσόδων επιβραδύνθηκε στο -65,9% ετησίως τον Αύγουστο από -91,2% την περίοδο Μαρτίου-Ιουλίου 2020, αντιδρώντας θετικά στην άρση του μεγαλύτερου μέρους των ταξιδιωτικών περιορισμών από τα μέσα Ιουλίου.

Ωστόσο, η επιδείνωση των επιδημικών τάσεων που σημειώθηκε στα τέλη Αυγούστου 2020 και οξύνθηκε το Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του 2020, αρχίζει να ασκεί νέες καθοδικές πιέσεις στις οικονομικές επιδόσεις στο υπόλοιπο του έτους, όπως καταδεικνύεται από την εξασθένηση των δεικτών οικονομικού κλίματος και κινητικότητας για αυτή την περίοδο.

Όπως ήταν αναμενόμενο, η δημοσιονομική θέση επιδεινώθηκε ραγδαία, εξαιτίας των έκτακτων παρεμβάσεων που πραγματοποιήθηκαν προκειμένου να αντιμετωπιστεί η κρίση του COVID-19. Σε αυτό το πλαίσιο, το Προσχέδιο του Κρατικού Προϋπολογισμού για το 2021 προβλέπει πρωτογενές έλλειμμα της τάξης του 6,2% του ΑΕΠ για το 2020, σε σχέση με πρωτογενές πλεόνασμα 3,5% του ΑΕΠ το 2019. Για το 2021, το Προσχέδιο προβλέπει ένα σημαντικά χαμηλότερο πρωτογενές έλλειμμα (-1,0% του ΑΕΠ), καθώς το μεγαλύτερο μέρος των μέτρων που έλαβαν χώρα το 2020 δε θα επαναληφθούν, ενώ μια ισχυρή ανάκαμψη του ΑΕΠ (+7,5% ετησίως) αναμένεται να ενισχύσει τα έσοδα.

Σε αυτό το περιβάλλον, το ΔΝΤ (World Economic Outlook, Οκτώβριος 2020) προβλέπει ότι το ΑΕΠ της Ελλάδας θα μειωθεί κατά 9,5% ετησίως το 2020 και θα ανακάμψει κατά 4,1% ετησίως το 2021 (σε σύγκριση με τις προβλέψεις του Απριλίου του 2020 για πτώση κατά 10,0% ετησίως το 2020 και αύξηση κατά 5,1% ετησίως το 2021), υποθέτοντας πιο αυστηρή δημοσιονομική θέση το 2021. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ενδιάμεσες Καλοκαιρινές Προβλέψεις 2020) αναμένει συρρίκνωση του ΑΕΠ της Ελλάδας κατά 9,0% ετησίως το 2020, προτού ανακάμψει κατά 6,0% ετησίως το 2021.

Ωστόσο η αύξηση των κρουσμάτων τον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο του 2020 οδήγησαν στην επαναφορά των περιοριστικών μέτρων προστασίας σε οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες, σε εθνικό επίπεδο, από τις 7 Νοεμβρίου και για τρεις εβδομάδες. Οι εν λόγω περιορισμοί ενέχουν σημαντικούς κινδύνους συρρίκνωσης του ΑΕΠ και ενίσχυσης της ύφεσης σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις για το υπόλοιπο του έτους. Οι κίνδυνοι αυτοί ενδέχεται να αντισταθμιστούν μερικώς από τα δημοσιονομικά μέτρα που εξαγγέλθηκαν στις αρχές Νοεμβρίου.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Παρά το γεγονός ότι οι καθοδικοί κίνδυνοι για την οικονομική δραστηριότητα αυξάνονται για το υπόλοιπο του έτους και ενδεχομένως να παραμείνουν υπαρκτοί, σε κάποιο βαθμό, και στις αρχές του 2021, η συμφωνία που επετεύχθη σχετικά με το Σχέδιο Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης («NGEU») θα μπορούσε να αποτελέσει ένα σημαντικό καταλύτη για τη δυναμική της ανάκαμψης της Ελλάδας μεσοπρόθεσμα. Η χώρα βρίσκεται ανάμεσα στους μεγαλύτερους επωφελούμενους των επιχειρηγήσεων του Σχεδίου, που φτάνουν τα €19,3 δισ. για την περίοδο 2021-2026 (περίπου 1,5% του ΑΕΠ, κατά μέσο όρο, ετησίως το 2021-2026), ενώ τα δάνεια θα μπορούσαν να ανέλθουν στα €12,7 δισ. (περίπου 1,0% του ΑΕΠ, κατά μέσο όρο, ετησίως το 2021-2026).

2.3 Υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ)

Τροποποιήσεις σε υπάρχοντα πρότυπα και στο εννοιολογικό πλαίσιο που τέθηκαν σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2020

-Ορισμός της Επιχειρηματικής Οντότητας - Τροποποίηση στο ΔΠΧΑ 3 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2020, όπως εκδόθηκε από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board («IASB»)). Το IASB εξέδωσε τροποποιήσεις για την έννοια της επιχειρηματικής οντότητας στο ΔΠΧΑ 3 *Συνένωση Επιχειρήσεων* προκειμένου να βοηθήσει τις εταιρείες να καθορίσουν εάν ένα σύνολο αποκτώμενων δραστηριοτήτων και περιουσιακών στοιχείων αποτελούν επιχειρηματική οντότητα ή όχι. Καθορίζονται οι ελάχιστες απαιτήσεις για τον ορισμό της επιχειρηματικής οντότητας, αφαιρείται η απαίτηση της αξιολόγησης για το εάν οι αντισυμβαλλόμενοι είναι ικανοί να αντικαταστήσουν κάποια ελλιπή στοιχεία ή διαδικασίες και να συνεχίσουν την παραγωγή αγαθών και την παροχή υπηρεσιών, εισάγει κριτήρια για να βοηθήσει τις εταιρείες να αξιολογήσουν εάν οι αποκτώμενες δραστηριότητες είναι ουσιαστικές, περιορίζει τον ορισμό της επιχειρηματικής οντότητας και των παραγόμενων αγαθών ή των παρεχόμενων υπηρεσιών και εισάγει ένα προαιρετικό τεστ συγκέντρωσης εύλογης αξίας περιουσιακών στοιχείων. Οι τροποποιήσεις πρέπει να εφαρμοστούν σε συνενώσεις επιχειρήσεων ή αποκτήσεις περιουσιακών στοιχείων που έχουν γίνει κατά την ή μεταγενέστερα της αρχής της πρώτης ετήσιας περιόδου αναφοράς από την 1 Ιανουαρίου 2020 και μετά. Συνεπώς, οι εταιρείες δεν χρειάζεται να επαναξιολογήσουν τις αντίστοιχες συναλλαγές που έχουν πραγματοποιήσει σε προηγούμενες περιόδους αναφοράς. Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

-Ορισμός του Ουσιώδους – Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1 και στο ΔΛΠ 8 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2020, όπως εκδόθηκε από το IASB). Τον Οκτώβριο του 2018, το IASB εξέδωσε τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1 *Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων* και στο ΔΛΠ 8 *Λογιστικές Πολιτικές, Αλλαγές σε Λογιστικές Εκτιμήσεις και Λάθη*, για να εναρμονίσει τον ορισμό του «ουσιώδους» σε όλα τα πρότυπα και να αποσαφηνίσει συγκεκριμένες πτυχές του ορισμού. Ο νέος ορισμός αναφέρει ότι «η πληροφορία είναι ουσιώδης, εάν παραλείποντας την, παραποιώντας την, ή παρεμποδίζοντάς την, θα μπορούσε να επηρεάσει τις αποφάσεις που λαμβάνουν οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, οι οποίες παρέχουν χρηματοοικονομικές πληροφορίες για μία συγκεκριμένη οντότητα. Οι τροποποιήσεις αποσαφηνίζουν ότι το ουσιώδες εξαρτάται από την φύση ή την σημαντικότητα της πληροφορίας ή και από τα δύο. Μία οντότητα θα πρέπει να αξιολογήσει εάν μία πληροφορία μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με άλλες πληροφορίες είναι ουσιώδης στο πλαίσιο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

-Εννοιολογικό Πλαίσιο. Τον Μάρτιο του 2018, το IASB εξέδωσε αναθεωρημένη έκδοση του Εννοιολογικού Πλαισίου για τη Χρηματοοικονομική Αναφορά (το «Πλαίσιο»), που θα έχει ισχύ για τις χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2020. Το Πλαίσιο καθορίζει τις θεμελιώδεις έννοιες της χρηματοοικονομικής αναφοράς οι οποίες κατευθύνουν το IASB στην ανάπτυξη των ΔΠΧΑ. Το Πλαίσιο αποτελεί τη βάση για τα υπάρχοντα Πρότυπα αλλά δεν τα αντικαθιστά. Οι συντάκτες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων χρησιμοποιούν το Πλαίσιο ως σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη λογιστικών πολιτικών στις σπάνιες περιπτώσεις όπου μια συγκεκριμένη επιχειρηματική συναλλαγή δεν καλύπτεται από τα υπάρχοντα ΔΠΧΑ. Το IASB και η Επιτροπή Διερμηνειών ΔΠΧΑ θα αρχίσουν να χρησιμοποιούν άμεσα το νέο Πλαίσιο στην ανάπτυξη νέων ή στην τροποποίηση υφιστάμενων ΔΠΧΑ και διερμηνειών. Η υιοθέτηση του αναθεωρημένου εννοιολογικού πλαισίου δεν είχε σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

Οι τροποποιήσεις των υφιστάμενων προτύπων και του Πλαισίου, που ισχύουν από την 1η Ιανουαρίου 2020, εγκρίθηκαν από την ΕΕ.

Νέα πρότυπα και τροποποιήσεις σε υφιστάμενα πρότυπα που θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2020

Νέο πρότυπο

-ΔΠΧΑ 17 Ασφαλιστήρια Συμβόλαια (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2023 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Το ΔΠΧΑ 17 εκδόθηκε τον Μάιο του 2017 και αντικαθιστά το ΔΠΧΑ 4. Τον Ιούνιο του 2020, το IASB εξέδωσε Σχέδιο Τροποποίησης Προτύπου. Το ΔΠΧΑ 17 ορίζει τις αρχές για την αναγνώριση, επιμέτρηση, παρουσίαση καθώς και τις γνωστοποιήσεις των ασφαλιστήριων συμβολαίων που βρίσκονται στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω προτύπου και σκοπός του είναι να διασφαλίσει ότι μία οντότητα παρέχει σχετικές πληροφορίες που απεικονίζουν ακριβοδίκαια τα συμβόλαια αυτά. Το νέο πρότυπο επιλύει τα προβλήματα συγκρισιμότητας που είχε δημιουργήσει το ΔΠΧΑ 4 καθώς απαιτεί όλα τα ασφαλιστήρια συμβόλαια να λογιστικοποιούνται με συνεπή τρόπο. Οι ασφαλιστικές υποχρεώσεις θα επιμετρώνται σε τρέχουσες αξίες και όχι σε ιστορικό κόστος. Το πρότυπο δεν έχει υιοθετηθεί ακόμη από την Ε.Ε.

Ο Όμιλος είναι σε διαδικασία υλοποίησης του ΔΠΧΑ 17 και αξιολόγησης της επίδρασης από την εφαρμογή του Προτύπου και των προτεινόμενων τροποποιήσεων.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Τροποποιήσεις

-ΔΠΧΑ 16 (Τροποποίηση): Παραχωρήσεις ενοικίου που σχετίζονται με τον COVID-19 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιουνίου 2020, και σε ισχύ για ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις από την 1 Ιανουαρίου 2021). Η τροποποίηση παρέχει στους μισθωτές (αλλά όχι στους εκμισθωτές) την προαιρετική δυνατότητα εξαιρέσεως από την αξιολόγηση του κατά πόσον η παραχώρηση ενοικίου που σχετίζεται με τον COVID-19 αποτελεί τροποποίηση της μίσθωσης. Οι μισθωτές μπορούν να επιλέξουν να αντιμετωπίζουν λογιστικά τις παραχωρήσεις ενοικίου με τον ίδιο τρόπο όπως και τις αλλαγές που δεν θεωρούνται τροποποιήσεις μισθώσεων. Η τροποποίηση είναι υποχρεωτική για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιουνίου 2020 και μετά και ως εκ τούτου για ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις από την 1 Ιανουαρίου 2021. Πρόωρη εφαρμογή επιτρέπεται, συμπεριλαμβανομένων των ενδιάμεσων ή ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων που δεν είχαν εγκριθεί προς δημοσίευση την 28 Μαΐου 2020.

- ΔΠΧΑ 9, ΔΛΠ 39, ΔΠΧΑ 7, ΔΠΧΑ 4 και ΔΠΧΑ 16 (Τροποποιήσεις): Αναμόρφωση επιτοκίων αναφοράς – Φάση 2 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2021, όπως εκδόθηκε από το IASB). Οι τροποποιήσεις εισάγουν μια πρακτική μέθοδο για τις αλλαγές που απαιτούνται από την αναμόρφωση επιτοκίων αναφοράς, διευκρινίζουν ότι οι σχέσεις λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνου δεν διακόπτονται μόνο λόγω της αναμόρφωσης επιτοκίων αναφοράς και εισάγουν γνωστοποιήσεις που επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να κατανοήσουν την φύση και την έκταση των κινδύνων που προκύπτουν από την αναμόρφωση επιτοκίων αναφοράς, τους τρόπους αντιμετώπισης των κινδύνων αυτών, καθώς και την πρόοδο και τον τρόπο μετάβασης στα εναλλακτικά επιτόκια αναφοράς. Στην παρούσα φάση ο Όμιλος αξιολογεί τις επιπτώσεις στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις από την υιοθέτηση αυτής της τροποποίησης.

Σημειώνεται ότι στις 27 Ιουλίου 2020, η καμπύλη προεξόφλησης των σε Ευρώ επιτοκίων παραγώγων («interest rate swap») που εκκαθαρίζονται από το London Clearing House (“LCH”), από τη EUREX και τη CME άλλαξε από EONIA σε €STR. Ως αποτέλεσμα της αλλαγής καμπύλης προεξόφλησης, μεταβλήθηκε η εύλογη αξία των παραγώγων και παράλληλα έγινε μία αντισταθμιστική πληρωμή ή εισπραξη μετρητών προς ή από τα αντίστοιχα χρηματιστήρια, ώστε να μην υπάρξει μεταφορά αξίας. Η αλλαγή της καμπύλης προεξόφλησης δεν είχε επίπτωση στα ενοποιημένα αποτελέσματα του Ομίλου.

-Αναφορά στο Εννοιολογικό Πλαίσιο – Τροποποιήσεις στο ΔΠΧΑ 3 Συνενώσεις Επιχειρήσεων (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2022, όπως εκδόθηκε από το IASB). Οι τροποποιήσεις ενημερώνουν μια αναφορά στο ΔΠΧΑ 3 για το Εννοιολογικό Πλαίσιο χωρίς να αλλάζουν τις λογιστικές απαιτήσεις για συνενώσεις επιχειρήσεων.

-Ενσώματα Πάγια: Εισπράξεις ποσών πριν από την προβλεπόμενη χρήση – Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 16 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2022, όπως εκδόθηκε από το IASB). Οι τροποποιήσεις απαγορεύουν σε μια εταιρία να αφαιρεί από το κόστος των ενσώματων παγίων τα ποσά που εισπράττονται από την πώληση στοιχείων που έχουν παραχθεί ενώ το περιουσιακό στοιχείο βρίσκεται στη φάση προετοιμασίας για την προβλεπόμενη χρήση του. Αντ' αυτού, η εταιρία θα αναγνωρίζει τέτοιου είδους εισπράξεις από πωλήσεις και το σχετικό κόστος στα αποτελέσματα.

-Επαχθείς συμβάσεις: Κόστος Εκπλήρωσης Σύμβασης – Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 37 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2022, όπως εκδόθηκε από το IASB). Οι τροποποιήσεις καθορίζουν τα κόστη που λαμβάνονται υπόψη, κατά την αξιολόγηση του κατά πόσο μια σύμβαση θα είναι ζημιογόνος.

-ΔΠΧΑ 4 (Τροποποίηση): Παράταση της προσωρινής εξαίρεσης από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2023 και μετά). Η τροποποίηση αλλάζει την καθορισμένη ημερομηνία λήξης για την προσωρινή εξαίρεση στο ΔΠΧΑ 4 *Ασφαλιστήρια συμβόλαια* από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 *Χρηματοοικονομικά Μέσα*, έτσι ώστε οι οντότητες να εφαρμόσουν το ΔΠΧΑ 9 για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2023 και μετά.

-ΔΛΠ 1 (Τροποποίηση): Ταξινόμηση υποχρεώσεων ως βραχυπροθέσμων και μακροπροθέσμων (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2023 και μετά). Η τροποποίηση διευκρινίζει ότι οι υποχρεώσεις ταξινομούνται ως βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες ανάλογα με τα δικαιώματα που υπάρχουν στο τέλος της περιόδου αναφοράς. Η ταξινόμηση δεν επηρεάζεται από τις προσδοκίες της οντότητας ή από τα γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς. Η ταξινόμηση υποχρεώσεων ως βραχυπροθέσμων και μακροπροθέσμων εκδόθηκε τον Ιανουάριο 2020 και είναι σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2022. Ωστόσο, λόγω της πανδημίας COVID-19, το IASB ανέβαλε την ημερομηνία εφαρμογής κατά ένα έτος ώστε να παρέχεται περισσότερος χρόνος στις οντότητες να εφαρμόσουν τυχόν αλλαγές στην ταξινόμηση που προκύπτουν από αυτές τις τροποποιήσεις. Η ταξινόμηση των υποχρεώσεων ως βραχυπροθέσμων και μακροπροθέσμων είναι σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2023 και μετά. Παρόλο που οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου παρουσιάζονται βάσει ρευστότητας, αυτή η τροποποίηση διευκρινίζει ότι ο διακανονισμός αναφέρεται σε μεταφορά στον αντισυμβαλλόμενο χρημάτων, μετοχικών τίτλων, άλλων περιουσιακών στοιχείων ή υπηρεσιών.

-Ετήσιες Βελτιώσεις στα ΔΠΧΑ 2018–2020 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2022 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Οι τροποποιήσεις που έχουν εφαρμογή για τον Όμιλο αναφέρονται στη συνέχεια:

ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αμοιβές στο τεστ ‘10 τοις εκατό’ για παύση αναγνώρισης των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων. Η τροποποίηση διευκρινίζει ποιες αμοιβές περιλαμβάνει μια οικονομική οντότητα όταν εφαρμόζει το τεστ ‘10 τοις εκατό’ κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον θα γίνει παύση αναγνώρισης μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης. Στην αξιολόγηση περιλαμβάνονται μόνο οι αμοιβές που καταβάλλονται ή εισπράττονται μεταξύ της οντότητας (του δανειολήπτη) και του δανειστή, συμπεριλαμβανομένων των αμοιβών που καταβάλλονται ή εισπράττονται από την οντότητα ή τον δανειστή για λογαριασμό του άλλου.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

ΔΠΧΑ 16: Κίνητρα Μίσθωσης. Η τροποποίηση του Επεξηγηματικού Παραδείγματος 13 που συνοδεύει το ΔΠΧΑ 16 αφαιρεί από το παράδειγμα την απεικόνιση της αποζημίωσης από τον εκμισθωτή των βελτιώσεων του μίσθιου, προκειμένου να αποφευχθεί οποιαδήποτε πιθανή σύγχυση σχετικά με την αντιμετώπιση των κινήτρων μίσθωσης που ενδέχεται να προκύψουν λόγω του τρόπου με τον οποίο απεικονίζονται τα κίνητρα μίσθωσης σε αυτό παράδειγμα.

Οι τροποποιήσεις των υφιστάμενων προτύπων με ισχύ μετά το 2020 δεν έχουν ακόμη εγκριθεί από την ΕΕ, με εξαίρεση την τροποποίηση του ΔΠΧΑ 16 Παραχωρήσεις Ενοικίου που σχετίζονται με τον COVID-19 η οποία έχει εγκριθεί από την ΕΕ.

Τροποποίηση που υιοθετήθηκε από τον Όμιλο σε προηγούμενες περιόδους

-Εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα με το ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστήρια συμβόλαια (Τροποποίηση του ΔΠΧΑ 4). Η τροποποίηση, η οποία έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ, εισάγει δύο προσεγγίσεις. Το τροποποιημένο πρότυπο θα α) παρέχει την επιλογή σε όλες τις οντότητες που εκδίδουν ασφαλιστήρια συμβόλαια να αναγνωρίζουν στα λοιπά συνολικά εισοδήματα αντί στην κατάσταση αποτελεσμάτων, τις τυχόν αποκλίσεις που θα προκύψουν λόγω της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9, πριν από την έκδοση του νέου προτύπου για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια (δηλ. τη διαφορά μεταξύ των ποσών που θα αναγνωρίζονταν στα αποτελέσματα σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 και των ποσών που αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα σύμφωνα με το ΔΛΠ 39) - "μέθοδος επικάλυψης", και β) παρέχει στις οντότητες, οι δραστηριότητες των οποίων αφορούν κυρίως στον κλάδο των ασφαλίσεων, την επιλογή για προσωρινή απαλλαγή από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 έως το 2021 – "μέθοδος αναβολής". Οι οντότητες οι οποίες θα αναβάλουν την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, θα συνεχίσουν να εφαρμόζουν το υπάρχον πρότυπο ΔΛΠ 39.

Η τροποποίηση «Παράταση της προσωρινής εξαίρεσης από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9» (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2021 και μετά) θα επεκτείνει την ημερομηνία λήξης της παράτασης που περιγράφεται παραπάνω από την 1 Ιανουαρίου 2021 έως την 1 Ιανουαρίου 2023.

Ο Όμιλος έχει επιλέξει την αναβολή της εφαρμογής των διατάξεων του ΔΠΧΑ 9 για τη θυγατρική ασφαλιστική εταιρεία, Εθνική Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών («Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α.»), όπως επιτρέπεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2017/1988 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, από την 1η Ιανουαρίου 2018 μέχρι την 1 Ιανουαρίου 2021. Εάν η ΕΕ υιοθετήσει την Τροποποίηση του ΔΠΧΑ 4 «Παράταση της προσωρινής εξαίρεσης από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9», τότε ο Όμιλος μπορεί να επιλέξει να αναβάλει την εφαρμογή των διατάξεων του ΔΠΧΑ 9 για την Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α., έως την 1 Ιανουαρίου 2023.

Την 30 Σεπτεμβρίου 2020, η Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. έχει κατηγοριοποιηθεί ως διακοπείσα δραστηριότητα και συνεχίζει να εφαρμόζει το ΔΛΠ 39.

2.4 Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και κρίσεις στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Κατά τη σύνταξη των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων για την εννεάμηνη περίοδο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2020, οι σημαντικές κρίσεις και εκτιμήσεις που διενεργήθηκαν από τη Διοίκηση σε σχέση με την εφαρμογή των λογιστικών αρχών του Ομίλου και τις κύριες πηγές αβεβαιότητας εκτιμήσεων ήταν παρόμοιες με αυτές που εφαρμόστηκαν κατά τη σύνταξη των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, εκτός από:

Πληροφορίες για μελλοντικές εκτιμήσεις

Για την εννεάμηνη περίοδο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2020, η οικονομική κατάσταση παρέμεινε εξαιρετικά προκλητική, μετά την πρωτοφανή επιδείνωση των οικονομικών προοπτικών αναφορικά με την πανδημία COVID-19 και την εφαρμογή εκτεταμένων μέτρων περιορισμού τους το 2ο τρίμηνο του 2020. Η απότομη συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας και η επιδείνωση στην αγορά εργασίας επηρέασαν κυρίως τις προβλέψεις ΑΠΖ, με βασικούς οικονομικούς παράγοντες να παρουσιάζουν αισθητή αν και παροδική επιδείνωση σύμφωνα με επίσημες προβλέψεις κοινής αντίληψης. Το ΑΕΠ κατέγραψε άνευ προηγουμένου συρρίκνωση το δεύτερο τρίμηνο, η οποία προβλέπεται να συνεχιστεί, σε βραδύτερο ρυθμό το τρίτο τρίμηνο του 2020 (σε ετήσια βάση). Πιο συγκεκριμένα, στο βασικό σενάριο η εκτίμηση του ΑΕΠ προβλέπει ύφεση το 2020 με την ετήσια μείωση να φτάνει το 7,2%, ενώ προβλέπεται ανάκαμψη για το 2021 με το ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ στο 7,4% ετησίως. Η συρρίκνωση του ΑΕΠ το 2020 επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα ολόκληρο το φάσμα των μακροοικονομικών μεταβλητών που εξαρτώνται από την εξέλιξη του ΑΕΠ, συμπεριλαμβανομένου του Δείκτη Τιμών Οικιστικών Ακινήτων (House Price Index - HPI). Η ανάπτυξη του HPI θεωρείται ότι θα παραμείνει μηδενική μεταξύ του τρίτου τριμήνου του 2020 και του τέταρτου τριμήνου του 2021 στο βασικό και στο αισιόδοξο σενάριο, ενώ στο απαισιόδοξο σενάριο εκτιμάται μείωση κατά 7,6% ετησίως κατά μέσο όρο, ενόψει του σημαντικού ρόλου των παραγόντων που δεν περιλαμβάνονται στα μοντέλα και επηρεάζουν αυτήν την αγορά. Στο απαισιόδοξο σενάριο, το HPI εκτιμάται να αυξηθεί κατά 1.1% σε ετήσια βάση κατά το 2020 - λαμβάνοντας υπόψη πραγματικά στοιχεία από το πρώτο τρίμηνο όπου σημειώθηκε μέση υπερτίμηση στο 5,4% σε ετήσια βάση- και στη συνέχεια να μειωθεί σημαντικά κατά τα έτη 2021-2024 (κατά 3,0% κατά μέσο όρο σε ετήσια βάση, ανά έτος), ενώ στο βασικό και το αισιόδοξο σενάριο το HPI εκτιμάται να αυξηθεί κατά 4,1% σε ετήσια βάση κατά μέσο όρο για την περίοδο 2021-2024. Και τα τρία σενάρια ενσωματώνουν την επίδραση του COVID-19 στις μακροοικονομικές προοπτικές, με τις διαφορές να αντικατοπτρίζουν κυρίως τις παραδοχές σχετικά με την ισχύ της ανάκαμψης το 2021. Κατά συνέπεια, οι συντελεστές στάθμισης των τριών μακροοικονομικών σεναρίων, δηλαδή του βασικού, αισιόδοξου και απαισιόδοξου, παρέμειναν ίδιοι με αυτούς στις 31 Δεκεμβρίου 2019. Πιο συγκεκριμένα, εφαρμόστηκε συντελεστής στάθμισης 55%, 20% και 25% αντίστοιχα.

Οι μακροοικονομικές μεταβλητές που χρησιμοποιεί η Τράπεζα σχετίζονται με ελληνικούς οικονομικούς παράγοντες και η πρόβλεψη ΑΠΖ επηρεάζεται κυρίως από μεταβολές του ΑΕΠ και του HPI.

Η μέση ετήσια πρόβλεψη για 2020-2024 για το ΑΕΠ στο βασικό, αισιόδοξο και απαισιόδοξο σενάριο είναι 2,1%, 3,6% και -2,2% αντίστοιχα, ενώ για το HPI είναι 3,8% στο βασικό και αισιόδοξο σενάριο (τα οποία θεωρούνται ίδια) και -2,2% στο απαισιόδοξο

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

σενάριο. Η προσέγγιση του Ομίλου για την εκτίμηση των προβλέψεων απομείωσης για ΑΠΖ των δανείων και των απαιτήσεων κατά πελατών για το πρώτο εννεάμηνο του 2020 περιλαμβάνει ποιοτικές επικαλύψεις στα αποτελέσματα των μοντέλων ΔΠΧΑ 9, προκειμένου να μειωθεί η υπερβολική προκυκλικότητα που είναι ενσωματωμένη στα μοντέλα, λόγω της πρωτοφανούς εμπροσθοβαρούς επίδρασης στο ΑΕΠ, σύμφωνα με τη λογιστική και εποπτική καθοδήγηση, καθώς επίσης και επικαλύψεις για πληροφόρηση που δεν ενσωματώνεται πλήρως στα μοντέλα, όπως τομείς της οικονομίας που δεν επηρεάστηκαν από τον COVID-19.

Ο Όμιλος έχει καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να λάβει υπόψη όλες τις λογικές και βάσιμες πληροφορίες που ήταν διαθέσιμες κατά την αξιολόγηση σχετικά με τις προβλέψεις ΑΠΖ κατά την 30 Σεπτεμβρίου 2020, δεδομένων των περιορισμών που θέτουν τα πρωτοφανή επίπεδα αβεβαιότητας των μακροοικονομικών προοπτικών λόγω της αρνητικής επίδρασης του COVID-19, η οποία αναμένεται να παραμείνει σημαντική μέχρι τουλάχιστον το τέλος του 2020.

Υπάρχουν ακόμη πολλοί άγνωστοι παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της διάρκειας της επίπτωσης του COVID-19 στην οικονομία και των αποτελεσμάτων των κυβερνητικών δημοσιονομικών και νομισματικών ενεργειών της ΕΚΤ, σε συνδυασμό με τις δυνητικές επιπτώσεις και την ανταπόκριση των οφειλετών στα προγράμματα αναβολής πληρωμών που εφαρμόστηκαν πρόσφατα (βλ. Σημείωση 22 «Κίνδυνοι και αντιμετώπιση της κρίσης COVID-19»). Ο Όμιλος θα συνεχίσει να αξιολογεί τις προβλέψεις ΑΠΖ και τις σχετικές οικονομικές προοπτικές κάθε τρίμηνο ώστε να αντιληφθεί εγκαίρως τυχόν αλλαγές που θα προκύψουν από την αβεβαιότητα στο μακροοικονομικό περιβάλλον.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: Τομείς δραστηριότητας

Ο Όμιλος παρακολουθεί τις δραστηριότητές του μέσω των ακόλουθων επιχειρηματικών τομέων:

Λιανικής τραπεζικής

Η λιανική τραπεζική περιλαμβάνει όλους τους ιδιώτες πελάτες, τους επαγγελματίες, τις μικρομεσαίες και τις μικρές επιχειρήσεις (επιχειρήσεις με ετήσιο τζίρο μέχρι €2,5 εκατ.). Η Τράπεζα, μέσω του εκτεταμένου δικτύου καταστημάτων και ψηφιακών δικτύων που διαθέτει, προσφέρει στους πελάτες της λιανικής τραπεζικής ευρύ φάσμα δανειακών προϊόντων (στεγαστικά, καταναλωτικά και χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις), καρτών (χρεωστικές, πιστωτικές και προπληρωμένες κάρτες), καταθετικών, επενδυτικών και ασφαλιστικών προϊόντων, καθώς επίσης και άλλα παραδοσιακά προϊόντα και υπηρεσίες.

Επιχειρηματικής και επενδυτικής τραπεζικής

Ο τομέας της επιχειρηματικής και επενδυτικής τραπεζικής περιλαμβάνει τις πιστοδοτήσεις όλων των μεγάλων και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων και τη χρηματοδότηση της ναυτιλίας εκτός των πιστοδοτήσεων που μεταφέρθηκαν στη μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης και την επενδυτική τραπεζική. Ο Όμιλος προσφέρει στους πελάτες επιχειρηματικής τραπεζικής ευρύ φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών, που περιλαμβάνουν την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών χρηματοοικονομικής και επενδυτικής φύσης, τη διαχείριση καταθέσεων, τη χορήγηση δανείων (σε ευρώ και σε ξένα νομίσματα), υπηρεσίες συναλλάγματος και την υποστήριξη εμπορικών δραστηριοτήτων.

Μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης

Προκειμένου (α) να διαχειριστεί αποτελεσματικότερα τα δάνεια σε καθυστέρηση, τα μη εξυπηρετούμενα και τα καταγγεμένα δάνεια σε νομικά πρόσωπα και (β) να διασφαλίσει πλήρη συμμόρφωση με την Πράξη 42/30.5.2014 και την Πράξη 47/9.2.2015 της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος και τον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών (άρθρο 1 παρ.2 Ν. 4224/2013), η Τράπεζα συνέστησε τη μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης, η οποία έχει τη γενική ευθύνη διαχείρισης αυτών των δανείων σε νομικά πρόσωπα.

Χρηματαγορών – κεφαλαιαγορών και διαχείριση περιουσίας

Ο τομέας χρηματαγορών – κεφαλαιαγορών και διαχείριση περιουσίας περιλαμβάνει τη διαχείριση διαθεσίμων και χαρτοφυλακίου ιδιωτών, τη διαχείριση περιουσίας (αμοιβαία κεφάλαια και αμοιβαία κεφάλαια κλειστού τύπου), υπηρεσίες θεματοφυλακής, υπηρεσίες private equity καθώς και υπηρεσίες χρηματοοικονομικής μεσιτείας.

Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων

Ο Όμιλος προσφέρει ευρύ φάσμα ασφαλιστικών προϊόντων μέσω της θυγατρικής εταιρείας Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. και άλλων θυγατρικών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Η Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. έχει ταξινομηθεί στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες (βλ. Σημείωση 11 «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση, υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες»).

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων

Οι διεθνείς τραπεζικές δραστηριότητες του Ομίλου, περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα παραδοσιακών τραπεζικών υπηρεσιών, όπως χορήγηση λιανικών και εμπορικών πιστώσεων, τη χρηματοδότηση εμπορίου, τις υπηρεσίες συναλλάγματος και ανάληψης καταθέσεων. Επιπλέον, ο Όμιλος προσφέρει υπηρεσίες χρηματοδότησης της ναυτιλίας, επενδυτικής τραπεζικής και υπηρεσίες χρηματοοικονομικής μεσιτείας, μέσω του δικτύου καταστημάτων και θυγατρικών που διαθέτει στο εξωτερικό. Κατά την 30 Σεπτεμβρίου 2020 και 31 Δεκεμβρίου 2019, η ΕΤΕ (Κύπρος) ΛΤΔ, και η CAC Coral Ltd έχουν ταξινομηθεί στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες. Η Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης της 31 Δεκεμβρίου 2019 έχει αναμορφωθεί προκειμένου να μεταφερθούν από τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση στα αντίστοιχα στοιχεία της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις του Δικτύου Καταστήματος της Αιγύπτου («ΕΤΕ Αιγύπτου»). Τα κέρδη ή οι ζημίες από διακοπείσες δραστηριότητες για την περίοδο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2020, περιλαμβάνουν την ΕΤΕ Κύπρου ΛΤΔ («ΕΤΕ Κύπρου») και την CAC Coral Ltd. Το κέρδος ή ζημία από διακοπείσες δραστηριότητες της συγκριτικής περιόδου περιλαμβάνει την Banca Romaneasca S.A. («Banca Romaneasca»), την ΕΤΕ Κύπρου και αναμορφώθηκε με τα αποτελέσματα της CAC Coral Ltd (η οποία ταξινομήθηκε στις διακοπείσες δραστηριότητες το Δεκέμβριο του 2019) και δεν περιλαμβάνει την ΕΤΕ Αιγύπτου (η οποία ταξινομήθηκε στις συνεχιζόμενες δραστηριότητες τον Ιούνιο του 2020).

Λοιπών δραστηριοτήτων

Περιλαμβάνουν τη διαχείριση ιδιόκτητης ακίνητης περιουσίας, τις αποθηκευτικές δραστηριότητες καθώς επίσης και τα μη κατανομήσιμα έσοδα και δαπάνες του Ομίλου (έξοδα από τόκους δανεισμού μειωμένης εξασφάλισης, δάνεια προς το προσωπικό κ.λπ.) και απαλοιφή συναλλαγών μεταξύ των τομέων. Στην συγκριτική περίοδο το κέρδος ή ζημία από διακοπείσες δραστηριότητες περιλαμβάνει την Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. (προσφάτως Prodea Investments A.E.). Η πώληση της Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. ολοκληρώθηκε στις 23 Μαΐου 2019, (βλ. Σημείωση 43 «Εξαγορές, πωλήσεις και συγχωνεύσεις εταιρειών» των Ετήσιων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων όπως ενσωματώνονται στην Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση του 2019).

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

Από 1.1 έως 30.09.2020	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρηματικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Μονάδας πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης	Χρηματαγορών – Κεφαλαιαγορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων	Λοιπών δραστηριοτήτων	Όμιλος
Καθαρά έσοδα από τόκους	264	337	66	143	-	44	1	855
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	101	62	2	13	-	9	1	188
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	(21)	4	(5)	875	-	-	(24)	829
Καθαρά λειτουργικά έσοδα/(έξοδα)	344	403	(63)	1.031	-	53	(22)	1.872
Άμεσες δαπάνες	(264)	(31)	(9)	(22)	-	(35)	(47)	(408)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽¹⁾	(546)	(87)	(141)	(23)	-	(4)	(182)	(983)
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων	(466)	285	(87)	986	-	14	(251)	481
Φόροι								(11)
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες								470
Μη ελέγχουσες συμμετοχές								(1)
Κέρδη/(ζημίες) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	-	(1)	(7)	-	(8)
Κέρδη που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας								461
Αποσβέσεις ⁽¹⁾	54	3	1	2	-	6	46	112
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	428	65	126	16	-	4	17	656

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

Από 1.1 έως 30.09.2019	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρηματικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Μονάδας πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης	Χρηματαγορών – Κεφαλαιαγορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλι- στικών δραστηριο- τήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστηριο- τήτων	Λοιπών δραστη- ριοτήτων	Όμιλος
Καθαρά έσοδα από τόκους	301	333	87	132	-	50	(2)	901
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	90	66	3	14	-	11	1	185
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	(22)	(11)	(2)	278	-	(4)	10	249
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	369	388	88	424	-	57	9	1.335
Άμεσες δαπάνες	(293)	(30)	(10)	(25)	-	(33)	(22)	(413)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽¹⁾	(357)	10	(36)	12	-	(45)	(189)	(605)
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων	(281)	368	42	411	-	(21)	(202)	317
Φόροι								(11)
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες								306
Μη ελέγχουσες συμμετοχές								(18)
Κέρδη / (ζημίες) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	-	46	(15)	60	91
Κέρδη που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας								379
Αποσβέσεις ⁽¹⁾	58	3	1	3	-	3	19	87
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	227	(33)	18	(20)	-	49	44	285

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσωμάτων παγίων στοιχείων, λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρηματικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Μονάδας πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης	Χρηματαγορών – Κεφαλαιαγορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλιστικών δραστη- ριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστη- ριοτήτων	Λοιπών δραστη- ριοτήτων	Όμιλος
Περιουσιακά στοιχεία ανά τομέα την 30 Σεπτεμβρίου 2020								
Περιουσιακά στοιχεία ανά τομέα	13.486	13.345	996	30.619	-	2.282	4.062	64.790
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								5.281
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	77	247	-	-	3.595	546	-	4.465
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων								74.536
Υποχρεώσεις ανά τομέα την 30 Σεπτεμβρίου 2020								
Υποχρεώσεις ανά τομέα	37.006	3.669	180	19.349	-	1.480	3.844	65.528
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								15
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	2.950	597	-	3.547
Σύνολο υποχρεώσεων								69.090

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος

	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρηματικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Μονάδας πιστοδοτήσε ων ειδικής διαχείρισης	Χρηματα-γορών – Κεφαλαία-γορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλιστικών δραστη- ριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστη- ριοτήτων	Λοιπών δραστη- ριοτήτων	Όμιλος
Περιουσιακά στοιχεία ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2019								
Περιουσιακά στοιχεία ανά τομέα	14.356	12.432	1.163	20.033	-	2.477	4.057	54.518
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								5.277
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	95	296	-	-	3.441	606	15	4.453
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων								64.248
Υποχρεώσεις ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2019								
Υποχρεώσεις ανά τομέα	36.343	3.229	148	10.430	-	1.668	3.660	55.478
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								11
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	2.831	651	-	3.482
Σύνολο υποχρεώσεων								58.971

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος	
	30.09.2020	30.09.2019
α. Προβλέψεις απομείωσης για τις ΑΠΖ		
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος	630	232
Καθαρή ζημία από τροποποίηση συμβατικών όρων	10	28
	640	260
β. Προβλέψεις απομείωσης χρεογράφων		
Επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους	16	(20)
	16	(20)
γ. Λοιπές προβλέψεις και προβλέψεις απομείωσης		
Απομείωση ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, λογισμικού και λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων και λοιπών στοιχείων ενεργητικού	(3)	-
Προβλέψεις για επίδικες υποθέσεις και λοιπές προβλέψεις	3	45
	-	45
Σύνολο	656	285

Οι προβλέψεις απομείωσης για τις ΑΠΖ του Ομίλου ποσού €640 εκατ. περιλαμβάνουν σχετιζόμενες με την πανδημία COVID-19 προβλέψεις ποσού €429 εκατ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: Κόστος αναδιάρθρωσης

Για την εννεάμηνη περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2020, τα έξοδα αναδιοργάνωσης για τον Όμιλο περιλαμβάνουν πρόβλεψη €90 εκατ. για το Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου για το 2020 και έξοδα αναδιοργάνωσης ποσού €8 εκατ. τα οποία αφορούν σε άμεσα έξοδα σχετικά με το Πρόγραμμα Μετασχηματισμού. Σημειώνεται ότι την 9 Νοεμβρίου 2020, η Τράπεζα ανακοίνωσε στο προσωπικό της τους όρους του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου. Η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων λήγει στις 4 Δεκεμβρίου 2020.

Για την εννεάμηνη περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2019, τα έξοδα αναδιοργάνωσης για τον Όμιλο περιλαμβάνουν €94 εκατ. που αφορούν το κόστος του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου για το 2019 και €16 εκατ. τα οποία αφορούν σε άμεσα έξοδα σχετικά με το Πρόγραμμα Μετασχηματισμού.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: Φόροι

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος	
	30.09.2020	30.09.2019
Φόροι περιόδου	(8)	(10)
Αναβαλλόμενοι φόροι	(3)	(1)
Φόροι	(11)	(11)

Ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος της Τράπεζας για τις χρήσεις 2020 και 2019 ανέρχεται σε 29%. Σύμφωνα με το Ν. 4646/2019, ο συντελεστής παρακράτησης φόρου επί μερισμάτων που διανέμονται μετά την 1 Ιανουαρίου 2020 μειώνεται από 10% σε 5%.

Οι ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις των εταιρειών που ενοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης και των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου, παρουσιάζονται στη Σημείωση 21 «Ενοποιούμενες εταιρείες».

Σύμφωνα με το Ν. 4646/2019, σε ισχύ από το 2019, ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων, πλην των πιστωτικών ιδρυμάτων, μειώθηκε σε 24%.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: Κέρδη ανά μετοχή

	Όμιλος	
	30.09.2020	30.09.2019
Κέρδη αναλογούντα στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	469	305
Κέρδη/ (ζημιές) από διακοπείσες δραστηριότητες	(8)	74
Κέρδη / (ζημιές) αναλογούσες στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	461	379
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών για βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	914.544.895	914.506.687
Κέρδη ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	0,51	0,33
Κέρδη ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	0,50	0,41

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: Ταμείο και διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα

Κατά την εννεάμηνη περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2020, το ταμείο και τα διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα αυξήθηκαν κατά €3,2 δισ. σαν αποτέλεσμα της χρηματοδότησης από την ΕΚΤ και της αύξησης των υποχρεώσεων προς πελάτες.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

	Όμιλος	
	30.09.2020	31.12.2019
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος		
Στεγαστικά δάνεια	13.782	14.503
Καταναλωτικά δάνεια	2.247	2.333
Πιστωτικές κάρτες	480	539
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	2.020	2.078
Λιανική τραπεζική	18.529	19.453
Επιχειρηματική τραπεζική & χορηγήσεις σε δημόσιο τομέα	16.379	15.403
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	34.908	34.856
Μείον: Προβλέψεις ΑΠΖ	(5.727)	(5.761)
Λογιστική αξία δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	29.181	29.095
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων («ΕΑΜΑ»)	106	127
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	29.287	29.222

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος και υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ | Όμιλος

30 Σεπτεμβρίου 2020	Στάδιο 1 ΑΠΖ 12 μηνών	Στάδιο 2 ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Απομειωμένα ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Σύνολο
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος				
Στεγαστικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	4.890	3.036	5.856	13.782
Προβλέψεις ΑΠΖ	(46)	(119)	(2.257)	(2.422)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	4.844	2.917	3.599	11.360
Καταναλωτικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	1.249	349	649	2.247
Προβλέψεις ΑΠΖ	(26)	(64)	(488)	(578)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	1.223	285	161	1.669
Πιστωτικές κάρτες				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	428	11	41	480
Προβλέψεις ΑΠΖ	(4)	-	(40)	(44)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	424	11	1	436
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	463	561	996	2.020
Προβλέψεις ΑΠΖ	(26)	(102)	(749)	(877)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	437	459	247	1.143
Επιχειρηματική τραπεζική				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	12.522	777	2.605	15.904
Προβλέψεις ΑΠΖ	(112)	(59)	(1.606)	(1.777)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	12.410	718	999	14.127
Χορηγήσεις σε δημόσιο τομέα				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	285	151	39	475
Προβλέψεις ΑΠΖ	(2)	(5)	(22)	(29)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	283	146	17	446
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	19.837	4.885	10.186	34.908
Προβλέψεις ΑΠΖ	(216)	(349)	(5.162)	(5.727)
Λογιστική αξία δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	19.621	4.536	5.024	29.181
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ				
				106
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών				29.287

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος

	Στάδιο 1 ΑΠΖ 12 μηνών	Στάδιο 2 ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Απομειωμένα ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Σύνολο
31 Δεκεμβρίου 2019				
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος				
Στεγαστικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	5.142	2.981	6.380	14.503
Προβλέψεις ΑΠΖ	(32)	(110)	(2.408)	(2.550)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	5.110	2.871	3.972	11.953
Καταναλωτικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	1.301	375	657	2.333
Προβλέψεις ΑΠΖ	(21)	(70)	(457)	(548)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	1.280	305	200	1.785
Πιστωτικές κάρτες				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	484	13	42	539
Προβλέψεις ΑΠΖ	(4)	(1)	(39)	(44)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	480	12	3	495
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	428	662	988	2.078
Προβλέψεις ΑΠΖ	(5)	(88)	(707)	(800)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	423	574	281	1.278
Επιχειρηματική τραπεζική				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	11.445	786	2.769	15.000
Προβλέψεις ΑΠΖ	(85)	(48)	(1.651)	(1.784)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	11.360	738	1.118	13.216
Χορηγήσεις σε δημόσιο τομέα				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	329	36	38	403
Προβλέψεις ΑΠΖ	(3)	(9)	(23)	(35)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	326	27	15	368
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	19.129	4.853	10.874	34.856
Προβλέψεις ΑΠΖ	(150)	(326)	(5.285)	(5.761)
Λογιστική αξία δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	18.979	4.527	5.589	29.095
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ				127
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών				29.222

Μεταβολή πρόβλεψης ΑΠΖ δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος

	Στάδιο 1 ΑΠΖ 12 μηνών	Στάδιο 2 ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Απομειωμένα ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Σύνολο πρόβλεψης ΑΠΖ
Όμιλος				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2020	150	326	5.285	5.761
Προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ	66	23	541	630
Επίπτωση τροποποιήσεων συμβατικών όρων στις ΑΠΖ	-	-	(9)	(9)
Διαγραφές απαιτήσεων και πωλήσεις	-	-	(555)	(555)
Μεταβολή της παρούσας αξίας των προβλέψεων ΑΠΖ	-	-	(58)	(58)
Συναλλαγματικές διαφορές & λοιπές μεταβολές	-	-	(7)	(7)
Ταξινομηθέντα ως προσωριζόμενα προς πώληση	-	-	(35)	(35)
Υπόλοιπο 30 Σεπτεμβρίου 2020	216	349	5.162	5.727

Προγράμματα αναστολής πληρωμών λόγω πανδημίας COVID-19

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ) δημοσίευσε στις 25 Μαρτίου 2020 «Ανακοίνωση για την εφαρμογή πλαισίου προληπτικής εποπτείας σχετικά με την Αθέτηση, τις Ρυθμίσεις και το ΔΠΧΑ 9 υπό το πρίσμα των μέτρων λόγω COVID-19», το οποίο αναφέρει ότι «τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αναμένεται να κάνουν διάκριση μεταξύ των δανειοληπτών των οποίων η πιστοληπτική ικανότητα δεν θα επηρεαστεί σημαντικά σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα από την τρέχουσα κατάσταση και των δανειοληπτών των οποίων η πιστοληπτική ικανότητα δεν είναι πιθανό να αποκατασταθεί». Ο Όμιλος προχώρησε σε αξιολόγηση των χαρτοφυλακίων και εφαρμογή

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

των εποπτικών οδηγιών στους πελάτες του. Η EAT επίσης αναφέρει ότι «οι αναστολές πληρωμών στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, λόγω της πανδημίας COVID-19, δεν χρειάζεται να χαρακτηριστούν αυτομάτως ως ρυθμίσεις αν η αναστολή δεν έχει δοθεί με βάση τα εξατομικευμένα χαρακτηριστικά του δανειολήπτη, αλλά έχει συμφωνηθεί και εφαρμόζεται ευρέως από τα σχετικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα βάσει της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας ή βάσει ιδιωτικής πρωτοβουλίας σε συγκριμένη βιομηχανία ή τομέα. Ο Όμιλος έχει επίσης υιοθετήσει αυτή την οδηγία, ενσωματώνοντάς τη στις διαδικασίες και τις πολιτικές του.

Στα πλαίσια αυτών των προγραμμάτων αναστολής, ο Όμιλος έχει χορηγήσει αναβολή πληρωμών τόκων ή/και κεφαλαίου, παράταση διάρκειας δανείων καθώς και ανανέωση πιστωτικών ορίων, ανάλογα με το πρόγραμμα. Περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με τα προγράμματα παρέχονται στη Σημείωση 22 «Κίνδυνοι και αντιμετώπιση της κρίσης COVID-19».

Τα δάνεια και οι απαιτήσεις κατά πελατών που υπόκεινται σε προγράμματα αναστολής πληρωμών στο ανωτέρω πλαίσιο στις 30 Σεπτεμβρίου 2020 ανήλθαν σε €4,6 δισ., εκ των οποίων 35% αφορούν σε στεγαστικά δάνεια, 10% σε καταναλωτικά δάνεια και 55% σε επιχειρηματική τραπεζική και χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις. Ο Όμιλος αξιολόγησε την επίπτωση από την τροποποίηση συμβατικών όρων λόγω των προαναφερόμενων προγραμμάτων αναστολής, η οποία δεν ήταν σημαντική για τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων

Την 22 Ιανουαρίου 2020 η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι η Ελληνική Δημοκρατία και η ΕΤΕ συμφώνησαν στην ανταλλαγή Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου, που περιελάμβανε τρία υφιστάμενα Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου διακρατούμενα από την Τράπεζα, με ένα νέο Ομόλογο Ελληνικού Δημοσίου. Οι όροι των υφισταμένων και του νέου Ελληνικών Ομολόγων έχουν ως εξής:

Υφιστάμενα Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου

ISIN	Ληκτότητα	Επιτόκιο	Ονομαστική αξία σε Έκατ.	Αξία διακανονισμού Έκατ.
GR0112009718	20 Μαρτίου 2023	2,9%	250	271
GR0116007924	20 Μαρτίου 2025	3,25%	964	1.092
GR0118018663	20 Μαρτίου 2026	3,55%	2.100	2.440

Νέο Ομόλογο Ελληνικού Δημοσίου σε τιμή έκδοσης €114,7114415026

ISIN	Ληκτότητα	Επιτόκιο	Ονομαστική αξία σε Έκατ.	Ημερομηνία έκδοσης
GR0138016820	20 Μαρτίου 2050	3,25%	3.314	21 Ιανουαρίου 2020

Η ανταλλαγή πραγματοποιήθηκε με όρους αγοράς και διακανονίστηκε την 21 Ιανουαρίου 2020. Η ΕΤΕ πραγματοποίησε κέρδος €515 εκατ. (με βάση τη λογιστική αξία των υφισταμένων Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου) που προέκυψε από την μείωση της απόδοσης του Ελληνικού χρέους κατά την ημερομηνία ανταλλαγής. Μέσω αυτής της ανταλλαγής η Τράπεζα διασφαλίζει επαναλαμβανόμενα έσοδα από τόκους, με επιτόκιο μέχρι τη λήξη 2,54%. Η συναλλαγή ενίσχυσε την κεφαλαιακή θέση της Τράπεζας, διευκολύνοντας την προετοιμασία ενός φιλόδοξου σχεδίου μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων. Το κέρδος καταχωρήθηκε στα κέρδη που προκύπτουν από την παύση αναγνώρισης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος.

Επιπρόσθετα, κατά την εννεάμηνη περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2020, καταχωρήθηκαν κέρδη από Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ύψους €364 εκατ. στα αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου, τα οποία προήλθαν κυρίως από πωλήσεις.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση, υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες

Α. Ομάδες περιουσιακών στοιχείων ταξινομημένων ως προοριζόμενων προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες

Τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση την 30 Σεπτεμβρίου 2020 και την 31 Δεκεμβρίου 2019 περιλαμβάνουν τις εταιρείες: Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α, ΕΤΕ (Κύπρος) ΛΤΔ και CAC Coral Ltd. Τα κέρδη και οι ζημίες από διακοπείσες δραστηριότητες για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2020 περιλαμβάνουν, τις εταιρείες: Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α, ΕΤΕ (Κύπρος) ΛΤΔ και CAC Coral Ltd. Τα κέρδη ή ζημίες από διακοπείσες δραστηριότητες της συγκριτικής περιόδου περιλαμβάνουν τις Banca Romaneasca, Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α, ΕΤΕ (Κύπρος) ΛΤΔ, την Εθνική ΠΑΝΓΑΙΑ Α.Ε.Ε.Α.Π. και αναμορφώθηκαν με τα αποτελέσματα της εταιρείας CAC Coral Ltd (η οποία ταξινομήθηκε ως «διακοπείσες δραστηριότητες» το Δεκέμβριο του 2019).

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.

Την 29 Μαρτίου 2019 η Τράπεζα έλαβε από την εταιρεία “Invel Real Estate (Netherlands) II B.V. (εφεξής “Invel”), ειδοποίηση για την άσκηση του Δικαιώματος Αγοράς Μετοχών για την απόκτηση της συμμετοχής της Τράπεζας στην Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. σύμφωνα με τη Συμφωνία Μετόχων η οποία είχε συναφθεί μεταξύ της ΕΤΕ και των εταιρειών Invel, Invel Real Estate Partners Greece L.P., Invel Real Estate Partners Greece SAS, Invel Real Estate Partners Two Limited και Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. Σύμφωνα με τους σχετικούς όρους της Συμφωνίας Μετόχων, τα νομικά πρόσωπα που ορίστηκαν και εξουσιοδοτήθηκαν σχετικά για την άσκηση του δικαιώματος αυτού, από την Invel, δηλαδή οι εταιρίες “Invel Real Estate B.V.” και “CL Hermes Opportunities L.P.” («οι Αγοραστές»), απέκτησαν τη συμμετοχή της ΕΤΕ στην Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. την 23 Μαΐου 2019 στην τιμή εξάσκησης των 4,684 ευρώ ανά μετοχή. Το συνολικό ποσό που εισέπραξε η ΕΤΕ από την πώληση της συμμετοχής της στην Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. (αφορά 83.438.113 μετοχές της Εθνικής Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.) ανήλθε σε €391 εκατ.

Την 23 Μαΐου 2019, ο έλεγχος της Εθνικής Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. πέρασε στους Αγοραστές. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση, παρατίθενται στη Σημείωση 43 της Ετήσιας Χρηματοοικονομικής Έκθεσης της 31 Δεκεμβρίου 2019.

Banca Romaneasca S.A.

Την 20 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα υπέγραψε οριστική σύμβαση με την Export-Import Bank of Romania («EximBank») για την πώληση του συνόλου 99,28% της συμμετοχής της στην Banca Romaneasca S.A.

Την 30 Δεκεμβρίου 2019 ο έλεγχος της Banca Romaneasca S.A. πέρασε στην EximBank. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που αποαναγνωρίστηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την αποαναγνώριση, παρατίθενται στη Σημείωση 43 της Ετήσιας Χρηματοοικονομικής Έκθεσης της 31 Δεκεμβρίου 2019.

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ

Την 26 Νοεμβρίου 2019 η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση πώλησης με την Astrobank για την πώληση του συνόλου του 100% της συμμετοχής της στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ. Η πώληση αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του Α' τριμήνου 2021, μετά την έγκριση της συναλλαγής από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές.

Η ΕΤΕ Κύπρου έχει ταξινομηθεί ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών

Η Τράπεζα επανεκκίνησε τη διαδικασία της πώλησης της Εθνικής Α.Ε.Ε.Γ.Α τον Οκτώβριο του 2019. Η Τράπεζα έχει λάβει αναθεωρημένη μη δεσμευτική προσφορά από τον υποψήφιο αγοραστή βάσει της αποτίμησης που προέκυψε κατά την εκτίμηση που διενεργήθηκε στη μετά COVID-19 περίοδο και επί του παρόντος βρίσκεται στη διαδικασία εκτίμησης και αξιολόγησης αυτής της προσφοράς.

Η Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α έχει ταξινομηθεί ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

CAC Coral Ltd

Την 16 Οκτωβρίου 2020 υπογράφηκε σύμβασης πώλησης με την Bain Capital Credit για την πώληση του συνόλου του 100% της συμμετοχής στην CAC Coral Ltd. Η συναλλαγή αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του Γ' τριμήνου 2021, μετά την έγκριση της συναλλαγής από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές.

Η CAC Coral Ltd έχει ταξινομηθεί ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

B. Αλλαγή σε προγραμματισμένη πώληση

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος – Δίκτυο Καταστήματος Αιγύπτου

Την 31 Δεκεμβρίου 2018 η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος – Δίκτυο Καταστήματος Αιγύπτου («ΕΤΕ Αιγύπτου») ταξινομήθηκε ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Την 2 Μαΐου 2019, η Τράπεζα υπέγραψε οριστική συμφωνία με την Bank Audi SAE για την πώληση συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της ΕΤΕ Αιγύπτου. Η ολοκλήρωση της συναλλαγής τελούσε υπό την έγκριση της Κεντρικής Τράπεζας της Αιγύπτου. Η Κεντρική Τράπεζα του Λιβάνου ενέκρινε τη συναλλαγή τον Ιούνιο του 2019.

Δεδομένου ότι η έγκριση από την Κεντρική Τράπεζα της Αιγύπτου εκκρεμούσε για έξι μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της οριστικής συμφωνίας, η Bank Audi SAE εξέδωσε το Νοέμβριο του 2019 ειδοποίηση παύσης της συμφωνίας.

Την 11 Μαΐου 2020 η Bank Audi SAE πληροφόρησε την Τράπεζα ότι δεν θα προχωρήσει με την εξαγορά της ΕΤΕ Αιγύπτου.

Συνεπώς, οι ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου τροποποιήθηκαν αναδρομικά το Β' τρίμηνο 2020, ως εάν να μην είχε ταξινομηθεί ποτέ η ΕΤΕ Αιγύπτου ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Συνοπτική κατάσταση αποτελεσμάτων από διακοπείσες δραστηριότητες ⁽¹⁾

ΕΚΑΤ. €	Όμιλος	
	Από 1.1. έως	
	30.09.2020	30.09.2019
Καθαρά έσοδα από τόκους	41	66
Καθαρά έσοδα / (έξοδα) από προμήθειες	(8)	(2)
Καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες	82	58
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	9	33
Λοιπά έσοδα	8	43
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	132	198
Λειτουργικά έξοδα	(68)	(127)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	(62)	(27)
Κέρδη προ φόρων	2	44
Φόροι	(10)	(13)
Κέρδη/ (ζημιές) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες	(8)	31
Κέρδη πώλησης ⁽²⁾	-	60
Συνολικά κέρδη / (ζημιές) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες (αναλογούνται στους μετόχους της Τράπεζας)	(8)	91

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει τις Εθνική ΑΕΕΓΑ, ΕΤΕ Κύπρου και CAC Coral Ltd, ενώ η συγκριτική περίοδος περιλαμβάνει επιπλέον τις Banca Romaneasca και Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π..

⁽²⁾ Περιλαμβάνει το κέρδος από την πώληση της Εθνικής Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. ύψους €60 εκατ.

	30.09.2020	30.09.2019
Ταμειακές Ροές από διακοπείσες δραστηριότητες		
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από λειτουργικές δραστηριότητες	84	152
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από επενδυτικές δραστηριότητες	(152)	(157)
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	-	107
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές)	(68)	102

Ανάλυση των μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση και των υποχρεώσεων σχετιζόμενων με τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση

Ενεργητικό	Όμιλος	
	30.09.2020 ⁽¹⁾	31.12.2019 ⁽¹⁾
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	51	55
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	73	125
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	23	20
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1	1
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	651	750
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	3.152	2.916
Ακίνητα επενδύσεων	-	15
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	-	1
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	25	43
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	428	453
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος	9	11
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	42	53
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	10	10
Σύνολο ενεργητικού	4.465	4.453
Παθητικό		
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	13	17
Υποχρεώσεις προς πελάτες	550	587
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	2.479	2.431
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	2	2
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	58	56
Λοιπά στοιχεία παθητικού	445	389
Σύνολο παθητικού	3.547	3.482

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει την Εθνική ΑΕΕΓΑ, την ΕΤΕ Κύπρου και την CAC Coral Ltd.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

Οι «Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα» περιλαμβάνουν κυρίως τη χρηματοδότηση από την ΕΚΤ ποσού €10,5 δισ., τις καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή συμφωνιών επαναγοράς (repos) ποσού €0,5 δισ. και τις λοιπές καταθέσεις μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων ποσού €1,7 δισ., (31 Δεκεμβρίου 2019: €2,2 δισ., €0,5 δισ. και €1,7 δισ., αντίστοιχα).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: Υποχρεώσεις προς πελάτες

	Όμιλος	
	30.09.2020	31.12.2019
Καταθέσεις:		
Ιδιωτών	35.034	33.738
Επιχειρήσεων	7.802	6.685
Δημοσίου και επιχειρήσεων του Δημοσίου	2.382	3.325
Σύνολο	45.218	43.748

	Όμιλος	
	30.09.2020	31.12.2019
Καταθέσεις:		
Ταμειυτηρίου	22.715	21.078
Τρεχούμενοι & Όψεως	10.512	9.991
Προθεσμίας	11.128	11.836
Λοιπές	863	843
Σύνολο	45.218	43.748

Στις καταθέσεις προθεσμίας περιλαμβάνονται προϊόντα καταθέσεων με ενσωματωμένα ένα ή περισσότερα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα. Ο Όμιλος έχει προσδιορίσει τις καταθέσεις αυτές ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Τα ποσά αυτά ανέρχονται την 30 Σεπτεμβρίου 2020 σε €414 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2019: €279 εκατ.).

Σύμφωνα με το Ν. 4151/2013, όλοι οι αδρανείς λογαριασμοί καταθέσεων μετά την πάροδο 20 ετών υπόκεινται σε παραγραφή υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Όλες οι τράπεζες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα υποχρεούνται μέχρι το τέλος Απριλίου κάθε έτους να αποδίδουν τα ταμειακά διαθέσιμα αυτών των αδρανών λογαριασμών στο Ελληνικό Δημόσιο. Η Τράπεζα, κατά την χρήση 2020 και μέχρι την 30 Σεπτεμβρίου 2020, απέδωσε στο Ελληνικό Δημόσιο €2 εκατ. που αφορούσαν καταθέσεις που είχαν υπαχθεί σε αδράνεια.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις

Οι κυριότερες συναλλαγές σε υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις από την 1 Ιανουαρίου 2020 έως και την 30 Σεπτεμβρίου 2020 είναι οι ακόλουθες:

Την 20 Ιουλίου 2020, η Εθνική Factors A.E. προχώρησε στην έκδοση δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου ύψους €10 εκατ. που έληξαν τον Οκτώβριο 2020.

Την 30 Ιουλίου 2020, η Εθνική Factors A.E. προχώρησε στην έκδοση δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου ύψους €20 εκατ. που λήγουν τον Απρίλιο 2021.

Οι κυριότερες υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις μετά την 30 Σεπτεμβρίου 2020, είναι οι ακόλουθες:

Την 8 Οκτωβρίου 2020, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την έκδοση του Πράσινου Ομολόγου Υψηλής Εξασφάλισης ύψους €500 εκατ. που φέρει σταθερό ετήσιο επιτόκιο 2,75% και απόδοση 2,875%. Το ομόλογο έχει εξαετή διάρκεια και δυνατότητα πρώτης ανάκλησης με τη συμπλήρωση της πενταετίας.

Την 19 Οκτωβρίου 2020, έληξαν οι καλυμμένες ομολογίες ύψους €750 εκατ. (Σειρά 7), που είχαν εκδοθεί στα πλαίσια του Προγράμματος II Έκδοσης Καλυμμένων Ομολογίων.

Την 11 Νοεμβρίου 2020, η Τράπεζα εξάσκησε το δικαίωμα προαίρεσης για την επαναγορά €200 εκατ. καλυμμένων ομολόγων που κατείχε η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Ο διακανονισμός του συγκεκριμένου δικαιώματος θα πραγματοποιηθεί την 9 Δεκεμβρίου 2020, στο αποσβεσμένο κόστος πλέον δεδουλευμένων τόκων πλέον κόστους πρόωρης επαναγοράς, ύψους €2 εκατ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφαλίσεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις

α. Νομικά θέματα

Υπάρχουν ορισμένες εκκρεμείς απαιτήσεις και δικαστικές αγωγές κατά του Ομίλου, στο πλαίσιο της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας. Για τις περιπτώσεις για τις οποίες δεν έχει αναγνωριστεί πρόβλεψη, η Διοίκηση δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει την πιθανή ζημία, επειδή οι αγωγές μπορεί να διαρκέσουν πολλά χρόνια, πολλές από τις αγωγές βρίσκονται σε αρχικό στάδιο, υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την πιθανότητα της τελικής έκβασης, υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την έκβαση των εκκρεμών προσφυγών και υπάρχουν σημαντικά ζητήματα που πρέπει να επιλυθούν. Ωστόσο, κατά την άποψη της Διοίκησης, λαμβάνοντας υπόψη και τη γνώμη της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών, η οριστική διευθέτησή τους και οι πιθανές δικαστικές αποφάσεις δεν αναμένεται να έχουν σημαντική επίπτωση στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης, στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων και στην Κατάσταση Ταμειακών Ροών του Ομίλου, λαμβάνοντας υπόψη ότι την 30 Σεπτεμβρίου 2020 ο Όμιλος είχε σχηματίσει πρόβλεψη €45 εκατ. για επίδικες απαιτήσεις (31 Δεκεμβρίου 2019: €54 εκατ.).

β. Εκκρεμείς φορολογικοί έλεγχοι

Οι εταιρείες του Ομίλου δεν έχουν ελεγχθεί φορολογικά από τις φορολογικές αρχές για ορισμένες χρήσεις, και επομένως, οι φορολογικές υποχρεώσεις τους για τις χρήσεις αυτές δεν έχουν καταστεί οριστικές. Συνεπώς, ως αποτέλεσμα των ελέγχων αυτών, είναι πιθανόν να επιβληθούν επιπλέον πρόστιμα και φόροι, τα ποσά των οποίων δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστούν με ακρίβεια επί του παρόντος. Ωστόσο, εκτιμάται ότι δεν θα έχουν σημαντική επίπτωση στην ενοποιημένη Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης.

Οι χρήσεις 2011-2016 έχουν ελεγχθεί φορολογικά από τη Deloitte Ανώνυμη Εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, σύμφωνα με το άρθρο 82 του Ν.2238/1994 και μεταγενέστερα με το άρθρο 65Α Ν.4174/2013 και οι σχετικές εκθέσεις φορολογικής συμμόρφωσης, οι οποίες δεν είχαν παρατηρήσεις, εκδόθηκαν την 27 Ιουλίου 2012, την 27 Σεπτεμβρίου 2013, την 10 Ιουλίου 2014, την 30 Οκτωβρίου 2015, την 30 Σεπτεμβρίου 2016 και την 23 Οκτωβρίου 2017 αντίστοιχα. Οι χρήσεις 2017, 2018 και 2019 έχουν ελεγχθεί φορολογικά από την εταιρεία PwC Α.Ε. και οι σχετικές εκθέσεις φορολογικής συμμόρφωσης, οι οποίες δεν είχαν παρατηρήσεις, εκδόθηκαν την 26 Οκτωβρίου 2018, την 31 Οκτωβρίου 2019 και την 27 Οκτωβρίου 2020, αντίστοιχα.

Το δικαίωμα του Δημοσίου για έκδοση πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος μέχρι και τη χρήση 2012 παραγράφηκε την 31 Δεκεμβρίου 2018. Περαιτέρω, η χρήση 2013, θεωρείται φορολογικά περαιωμένη, σύμφωνα με την απόφαση 320/2020 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Για τα φορολογικά έτη 2014 και τα επόμενα, σύμφωνα με την ΠΟΛ.1006/2016, δεν εξαιρούνται από τη διενέργεια τακτικού φορολογικού ελέγχου από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές οι επιχειρήσεις για τις οποίες εκδίδεται φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς επιφυλάξεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας.

Συνεπώς οι φορολογικές αρχές είναι δυνατόν να επανέλθουν και να διενεργήσουν τον δικό τους φορολογικό έλεγχο στα βιβλία της Τράπεζας. Ωστόσο, δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίδραση στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου.

Πληροφορίες σχετικά με τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις για τις θυγατρικές και τις συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης υπάρχουν στη Σημείωση 21 «Ενοποιούμενες εταιρείες».

γ. Δανειακές δεσμεύσεις

Ο Όμιλος, στο πλαίσιο των συνήθων χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων του, υπεισέρχεται σε συμβατικές δεσμεύσεις εκ μέρους των πελατών του και συμμετέχει σε χρηματοοικονομικά μέσα που ενέχουν εκτός ισολογισμού κινδύνους, ώστε να εξυπηρετήσει τις χρηματοδοτικές ανάγκες των πελατών του. Οι συμβατικές δεσμεύσεις αφορούν σε υποχρεώσεις από εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις, ενέγγυες και ανοιχθείσες πιστώσεις προς εκτέλεση και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές. Οι υποχρεώσεις από εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις είναι συμφωνίες χορηγήσεων που προϋποθέτουν τη μη αθέτηση των αναγραφόμενων όρων της σύμβασης. Οι ενέγγυες πιστώσεις προς εκτέλεση, αφορούν στη χρηματοδότηση από την Τράπεζα της εμπορικής συμφωνίας μεταφοράς αγαθών στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, με απευθείας πληρωμή του συναλλασσόμενου, με τον οποίο ο πελάτης της Τράπεζας έχει συνάψει τη συμφωνία. Οι ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές αφορούν σε δεσμεύσεις υπό όρους και εκδίδονται από τον Όμιλο προκειμένου να παρασχεθεί εγγύηση για την εκπλήρωση από τον πελάτη των όρων της συμφωνίας. Όλες οι προαναφερθείσες συμφωνίες σχετίζονται με τις συνήθεις χρηματοδοτικές δραστηριότητες του Ομίλου. Στην περίπτωση μη καλής εκτέλεσης από τον αντισυμβαλλόμενο του χρηματοοικονομικού μέσου που αφορά σε εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις, ενέγγυες και ανοιχθείσες πιστώσεις προς εκτέλεση καθώς και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές, ο κίνδυνος έκθεσης σε ζημιές που αντιμετωπίζει ο Όμιλος αντιπροσωπεύεται από την συμβατική ονομαστική αξία των μέσων αυτών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο Όμιλος ακολουθεί την ίδια πιστωτική πολιτική με αυτή που ακολουθεί για τους εντός χρηματοοικονομικής θέσης κινδύνους.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος

	Όμιλος	
	30.09.2020	31.12.2019
Ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις & εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές	2.462	2.786
Δικαιούχοι ενέγγυων πιστώσεων προς εκτέλεση	259	298
Σύνολο	2.721	3.084

Επιπρόσθετα των ανωτέρω, την 30 Σεπτεμβρίου 2020 οι δανειακές δεσμεύσεις για τον Όμιλο περιλαμβάνουν εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις και πιστωτικά όρια ύψους €6.883 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2019: €6.419 εκατ.). Οι εγκεκριμένες μη εκταμιευμένες δανειακές συμβάσεις και εγκεκριμένα πιστωτικά όρια, την 30 Σεπτεμβρίου 2020, δεν περιλαμβάνουν ποσά που δεν μπορούν να ακυρωθούν άνευ όρων ανά πάσα στιγμή χωρίς προειδοποίηση ή δεν προβλέπεται αυτόματη ακύρωση εξαιτίας της χειροτέρευσης της φερεγγυότητας του δανειολήπτη.

δ. Δεσμευμένα στοιχεία ενεργητικού

Δεσμευμένα στοιχεία ενεργητικού	Όμιλος	
	30.09.2020	31.12.2019
	14.919	3.689

Την 30 Σεπτεμβρίου 2020, ο Όμιλος έχει δεσμεύσει κυρίως για σκοπούς χρηματοδότησης από την ΕΚΤ και από άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα παρακάτω στοιχεία:

- χρεωστικούς τίτλους του εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου ύψους €7.768 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2019: €826 εκατ.),
- δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ύψους €5.797 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2019: €1.150 εκατ.), και
- καλυμμένες ομολογίες ονομαστικής αξίας €1.284 εκατ. με κάλυμμα στεγαστικά δάνεια ύψους €1.886 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2019: 1.713 εκατ. με κάλυμμα στεγαστικά δάνεια ύψους €2.555 εκατ.).
- Πλέον των δεσμευμένων στοιχείων που απεικονίζονται στον παραπάνω πίνακα, κατά την 30 Σεπτεμβρίου 2020 ο Όμιλος ενεχυρίασε περιουσιακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στις απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ύψους €315 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2019: €317 εκατ.) αναφορικά με εγγύηση έναντι κινδύνου αθέτησης πληρωμής της Ελληνικής Δημοκρατίας, όπως επίσης έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου ποσού €716 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2019: €462 εκατ.) για σκοπούς χρηματοδότησης εμπορικών συναλλαγών.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: Μετοχικό κεφάλαιο, διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και ίδιες μετοχές

Μετοχικό Κεφάλαιο-Κοινές Μετοχές

Το σύνολο των κοινών μετοχών την 30 Σεπτεμβρίου 2020 και την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανερχόταν σε 914.715.153 ονομαστικής αξίας 3,00 Ευρώ ανά μετοχή.

Ίδιες Μετοχές

Οι συναλλαγές των ιδίων μετοχών διενεργούνται από τη θυγατρική εταιρεία Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ. και συνοψίζονται ως ακολούθως:

	Όμιλος	
	Αριθμός Μετοχών	εκατ. €
Την 1 Ιανουαρίου 2019	373.800	-
Αγορές	12.851.604	25
Πωλήσεις	(12.925.281)	(24)
Την 31 Δεκεμβρίου 2019	300.123	1
Αγορές	9.588.506	13
Πωλήσεις	(9.200.074)	(13)
Την 30 Σεπτεμβρίου 2020	688.555	1

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου

Όμιλος	Από 1.1 έως 30.09.2020			Από 1.1 έως 30.09.2019		
	Μικτά	Φόρος	Καθαρά	Μικτά	Φόρος	Καθαρά
Στοιχεία τα οποία ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στα αποτελέσματα:						
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) χρεογράφων διαθεσίμων προς πώληση περιόδου	82	(21)	61	394	(87)	307
Αναταξινομήσεις χρεογράφων διαθεσίμων προς πώληση που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(34)	6	(28)	(85)	17	(68)
Αναγνώριση απομείωσης χρεογράφων διαθεσίμων προς πώληση	9	(2)	7	-	-	-
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ	84	-	84	427	-	427
(Κέρδη) / ζημιές από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και αναταξινομήθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	(371)	-	(371)	(106)	-	(106)
Πρόβλεψη απομείωσης για ΑΠΖ που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων	1	-	1	(3)	-	(3)
Επενδύσεις σε χρεόγραφα	(229)	(17)	(246)	627	(70)	557
Συναλλαγματικές διαφορές	(10)	-	(10)	1	-	1
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	(17)	-	(17)	(42)	-	(42)
Σύνολο στοιχείων τα οποία ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στα αποτελέσματα	(256)	(17)	(273)	586	(70)	516
Στοιχεία τα οποία δεν αναταξινομούνται στα αποτελέσματα:						
Κέρδη/(ζημιές) συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ	(21)	-	(21)	17	-	17
(Κέρδη) / ζημιές συμμετοχικών τίτλων που έχουν προσδιοριστεί στην ΕΑΜΛΣΕ και μεταφέρθηκαν στα αποτελέσματα εις νέον λόγω πώλησης	(19)	-	(19)	(4)	-	(4)
Σύνολο στοιχείων τα οποία δεν αναταξινομούνται στα αποτελέσματα	(40)	-	(40)	13	-	13
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	(296)	(17)	(313)	599	(70)	529

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Η φύση των σημαντικών συναλλαγών τις οποίες πραγματοποίησε ο Όμιλος με συνδεδεμένα μέρη για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2020 και την 30 Σεπτεμβρίου 2019 καθώς και τα σημαντικά εκκρεμή υπόλοιπα που προέκυψαν από τις συναλλαγές αυτές κατά την 30 Σεπτεμβρίου 2020 και την 31 Δεκεμβρίου 2019 παρατίθενται παρακάτω.

α. Συναλλαγές του Ομίλου με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της Διοίκησης

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, οι Γενικοί Διευθυντές και τα μέλη των Εκτελεστικών Επιτροπών της Τράπεζας, μέλη της Διοίκησης θυγατρικών εταιρειών καθώς και στενά συγγενικά μέλη και εταιρείες που ελέγχονται ατομικά ή από κοινού από τα πρόσωπα αυτά, πραγματοποίησαν συναλλαγές με τον Όμιλο.

Όλα τα δάνεια προς τα συνδεδεμένα μέρη (i) χορηγήθηκαν υπό το σύνηθες επιχειρηματικό πλαίσιο, (ii) περιελάμβαναν τους ίδιους όρους, συμπεριλαμβανομένων του επιτοκίου και των εξασφαλίσεων, με παρόμοια δάνεια που χορηγήθηκαν την ίδια περίοδο σε τρίτους και (iii) δεν εμπεριέχουν μεγαλύτερο από το σύνηθες κίνδυνο αποπληρωμής ή δεν παρουσιάζουν άλλα δυσμενή χαρακτηριστικά.

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας παρατίθενται στη Σημείωση 1.

Κατά την 30 Σεπτεμβρίου 2020, το ύψος των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών, των καταθέσεων/υποχρεώσεων και των εγγυητικών επιστολών ανήλθαν, σε επίπεδο Ομίλου, σε €3 εκατ., €5 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2019: €4 εκατ., €4 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα).

Οι συνολικές απολαβές των συνδεδεμένων μερών για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2020, ανήλθαν σε €7 εκατ. (30 Σεπτεμβρίου 2019: €7 εκατ.) για τον Όμιλο, περιλαμβάνοντας κυρίως βραχυπρόθεσμες παροχές και ιδιαίτερα μισθούς και ασφαλιστικές εισφορές.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

β. Συναλλαγές με θυγατρικές, συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες

Σε επίπεδο Ομίλου περιλαμβάνονται μόνο οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα με τις συγγενείς επιχειρήσεις και τις κοινοπραξίες καθότι οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα με τις θυγατρικές έχουν απαλειφθεί κατά την ενοποίηση.

	Όμιλος	
	30.09.2020	31.12.2019
Περιουσιακά στοιχεία	10	12
Υποχρεώσεις	14	12
Εγγυητικές επιστολές, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιποί λογαριασμοί τάξεως	2	1
	Από 1.1 έως	
	30.09.2020	30.09.2019
Έσοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έσοδα	-	-
Έξοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έξοδα	2	3

γ. Συναλλαγές με λοιπά συνδεδεμένα μέρη

Το σύνολο των απαιτήσεων για τον Όμιλο, την 30 Σεπτεμβρίου 2020, από τα ταμεία και τους λογαριασμούς ασφάλισης του προσωπικού ανέρχονταν σε €747 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2019: €747 εκατ.). Για τις απαιτήσεις αυτές ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει πρόβλεψη €742 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2019: €741 εκατ.).

Το σύνολο των υποχρεώσεων για τον Όμιλο, την 30 Σεπτεμβρίου 2020, προς τα ταμεία και τους λογαριασμούς ασφάλισης του προσωπικού ανέρχονταν σε €101 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2019: €99 εκατ.).

δ. Συναλλαγές με το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΤΧΣ»)

Λαμβάνοντας υπόψη το νόμο του ΤΧΣ, το Πλαίσιο Συνεργασίας (Relationship Framework Agreement “RFA”) μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, το οποίο υπογράφηκε το Δεκέμβριο του 2015, το γεγονός ότι το ΤΧΣ κατέχει το 40,39% των κοινών μετοχών της Τράπεζας, εκ των οποίων το 38,92% είναι με πλήρη δικαιώματα ψήφου, καθώς επίσης ότι το ΤΧΣ εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο και στις επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, το ΤΧΣ θεωρείται συνδεδεμένο μέρος του Ομίλου. Εκτός από τις κοινές μετοχές που έχουν εκδοθεί από την Τράπεζα και διακρατούνται από το ΤΧΣ, δεν υπάρχουν σημαντικά υπόλοιπα ή άλλες συναλλαγές με το ΤΧΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: Κεφαλαιακή επάρκεια

Τον Ιούνιο του 2013, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης, εξέδωσαν την Οδηγία 2013/36/ΕΕ και τον Κανονισμό (ΕΕ) 575/2013 (γνωστά ως Οδηγία IV περί Κεφαλαιακών Απαιτήσεων («Capital Requirements Directive IV (CRD IV)») και Κανονισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων («Capital Requirements Regulation (CRR)») αντίστοιχα), μέσω των οποίων έγινε η ενσωμάτωση και προσαρμογή σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, των αλλαγών εκείνων που έχουν προταθεί από την Επιτροπή της Βασιλείας (Basel III). Η Οδηγία 2013/36/ΕΕ ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν.4261/2014, ενώ ο Κανονισμός (ΕΕ) 575/2013 ήταν άμεσα εφαρμόσιμος σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ από την 1 Ιανουαρίου 2014 και ορισμένες διατάξεις της CRD IV εφαρμόστηκαν σταδιακά.

Ο Κανονισμός (ΕΕ) 575/2013 όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΕ) 876/2019 (CRR2), ορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις ιδίων κεφαλαίων (Απαιτήσεις Πυλώνα I) και η Οδηγία 2013/36/ΕΕ όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2019/878/ΕΕ (CRD V), ορίζει τις συνδυασμένες απαιτήσεις αποθέματος ασφαλείας για τα ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 97 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ, οι Εποπτικές Αρχές διενεργούν σε τακτική βάση Εποπτικό Έλεγχο και Διαδικασία Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process “SREP”), με σκοπό την αξιολόγηση και μέτρηση των κινδύνων που δεν καλύπτονται, ή δεν είναι πλήρως καλυμμένοι σύμφωνα με τον Πυλώνα I και τον ορισμό πρόσθετων απαιτήσεων ιδίων κεφαλαίων και ρευστότητας (Απαιτήσεις Πυλώνα II). Η άσκηση SREP διενεργείται υπό την εποπτεία της ΕΚΤ. Η απόφαση για τις πρόσθετες απαιτήσεις είναι προσαρμοσμένη στο ατομικό προφίλ της κάθε τράπεζας.

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για το 2020 και το 2019 του Πυλώνα I & II για τον Όμιλο:

	Κεφαλαιακές Απαιτήσεις Κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1			Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις		
	2020 με τα μέτρα ελάφρυνσης	2020	2019	2020 με τα μέτρα ελάφρυνσης	2020	2019
Πυλώνας I	4,5%	4,5%	4,5%	8,0%	8,0%	8,0%
Πυλώνας II	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου	-	2,5%	2,5%	-	2,5%	2,5%
Απόθεμα ασφαλείας O-SII	0,5%	0,5%	0,25%	0,5%	0,5%	0,25%
Σύνολο	8,0%	10,50%	10,25%	11,50%	14,00%	13,75%

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

	Όμιλος		
	30.09.2020	30.09.2020	31.12.2019
	Pro-forma ¹		
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	14,5%	15,9%	16,0%
Δείκτης βασικών ιδίων κεφαλαίων (Tier 1)	14,5%	15,9%	16,0%
Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	15,4%	16,9%	16,9%

⁽¹⁾ Τα κονδύλια της 30.09.2020 έχουν υπολογιστεί συμπεριλαμβάνοντας τα κέρδη της περιόδου.

Νόμος περί αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Το άρθρο 27Α του Ν. 4172/2013, όπως ισχύει, περί Αναβαλλόμενων Φορολογικών Πιστώσεων («ΑΦΠ» ή «Deferred Tax Credit»), επιτρέπει υπό προϋποθέσεις, στα Πιστωτικά Ιδρύματα από το 2017 και μετά, να μετατρέψουν τις Αναβαλλόμενες Φορολογικές Απαιτήσεις («ΑΦΑ») προερχόμενες από: (α) τις ζημίες του Private Sector Initiative ("PSI"), (β) σωρευμένες προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου που έχουν αναγνωριστεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, (γ) ζημίες από οριστικές διαγραφές ή από πωλήσεις δανείων και (δ) λογιστικές διαγραφές, οι οποίες τελικά θα οδηγήσουν σε οριστικές διαγραφές και ζημίες από πώληση, σε απαίτηση («Φορολογικές Πιστώσεις» ή "Tax Credit") έναντι του Ελληνικού Δημοσίου. Οι κατηγορίες (γ) και (δ) ανωτέρω προστέθηκαν με τον Ν. 4465/2017, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 29 Μαρτίου 2017. Ο Ν. 4465/2017 θεσπίζει ότι οι Φορολογικές Πιστώσεις που αφορούν τις περιπτώσεις (β) έως (δ) δεν μπορούν να υπερβούν τον φόρο που αντιστοιχούσε στις σωρευμένες προβλέψεις που είχαν αναγνωριστεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, μείον: (α) κάθε οριστική και εκκαθαρισμένη φορολογική πίστωση σε περίπτωση που σε μία χρήση προέκυψε λογιστική ζημία, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 27Α του Ν. 4172/2013, όπως ισχύει, και η οποία αφορά στις ανωτέρω σωρευμένες προβλέψεις, (β) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε οποιεσδήποτε μεταγενέστερες ειδικές προβλέψεις, οι οποίες αφορούν τις ανωτέρω σωρευμένες προβλέψεις και (γ) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στην ετήσια απόσβεση της χρεωστικής διαφοράς η οποία αφορά τις ανωτέρω προβλέψεις και λοιπές εν γένει ζημίες λόγω πιστωτικού κινδύνου.

Βασική προϋπόθεση για την μετατροπή των ΑΦΑ σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο είναι η ύπαρξη λογιστικής ζημίας, σε επίπεδο Τράπεζας, της αντίστοιχης χρήσης, ξεκινώντας από την οικονομική χρήση 2016 και μετά. Το ποσό της οριστικής και εκκαθαρισμένης απαίτησης θα προσδιορίζεται διά του πολλαπλασιασμού του συνολικού ποσού των ΑΦΑ με το ποσοστό που αντιπροσωπεύει η λογιστική, μετά από φόρους, ζημία χρήσης στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων, όπως αυτά εμφανίζονται στις εκάστοτε ετήσιες ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις, μη συμπεριλαμβανομένης σε αυτά της λογιστικής ζημίας χρήσης. Η οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο θα μετατρέπεται την επόμενη χρήση από τη χρήση που εμφανίστηκαν οι λογιστικές ζημίες. Η απαίτηση μπορεί να συμψηφίζεται με τον φόρο εισοδήματος. Το μη συμψηφιζόμενο μέρος της αναγνωρίζεται άμεσα ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο. Η Τράπεζα υποχρεούται στην έκδοση δικαιωμάτων μετατροπής υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου αξίας ίσης με το 100% του ποσού της αρχικής οριστικής και εκκαθαρισμένης απαίτησης από το Ελληνικό Δημόσιο και στο σχηματισμό ισόποσου ειδικού αποθεματικού προοριζόμενο αποκλειστικά για την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου. Οι κοινοί μέτοχοι θα έχουν δικαίωμα προτίμησης επί των ανωτέρω δικαιωμάτων μετατροπής. Το εν λόγω αποθεματικό θα κεφαλαιοποιηθεί και θα εκδοθούν κοινές μετοχές υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Ο νόμος επιτρέπει στα Πιστωτικά Ιδρύματα να αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες ΑΦΑ ως «μη βασιζόμενες στη μελλοντική κερδοφορία» σύμφωνα με τις διατάξεις της CRD IV, με αποτέλεσμα να μην αφαιρούνται από τον CET1 και συνεπώς να βελτιώνουν την κεφαλαιακή τους θέση.

Επιπρόσθετα, ο Ν. 4465/2017 τροποποίησε το άρθρο 27 «Μεταφορά ζημιών», εισάγοντας περίοδο απόσβεσης 20 ετών για ζημίες που προέρχονται από διαγραφές δανείων ως συνέπεια διακανονισμού ή αναδιάρθρωσης και για οριστικές ζημίες που απορρέουν από πωλήσεις δανείων.

Στις 7 Νοεμβρίου 2014, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση αποφάσισε την ένταξη της Τράπεζας στις διατάξεις του ανωτέρω νόμου. Η έξοδος της Τράπεζας από τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου προϋποθέτει την έγκριση των εποπτικών αρχών και απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Την 30 Σεπτεμβρίου 2020, το ποσό των ΑΦΑ που θα ήταν δυνατό να μετατραπεί ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου ήταν €4,3 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2019: €4,5 δισ.). Στη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019 δεν ικανοποιήθηκαν τα κριτήρια για τα δικαιώματα μετατροπής και ως εκ τούτου δεν θα υπάρξει έκδοση δικαιωμάτων μετατροπής το 2020.

2020 EU-wide Stress Test

Στις 31 Ιανουαρίου 2020, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (European Banking Authority "EBA") ανακοίνωσε την έναρξη της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση («ΕΕ») για το 2020 ("2020 EU-wide Stress Test"), η οποία θα διεξαγόταν σε δείγμα 51 τραπεζών της ΕΕ. Παρόμοια με την άσκηση του 2018, επρόκειτο για μία άσκηση με περιορισμούς, στο πλαίσιο ενός στατικού ισολογισμού. Στόχος της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε επίπεδο ΕΕ ήταν να εκτιμηθεί η ανθεκτικότητα των τραπεζών της ΕΕ σε μια κοινή σειρά δυσμενών οικονομικών συνθηκών, προκειμένου να προσδιοριστούν οι δυνητικοί κίνδυνοι, να ληφθούν υπόψη στις εποπτικές αποφάσεις και να ενισχυθεί η πειθαρχία της αγοράς.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Ωστόσο, υπό το πρίσμα της πίεσης που δέχονται οι τράπεζες από τη διάδοση του COVID-19, στις 12 Μαρτίου 2020, η ΕΒΑ ανακοίνωσε την απόφασή της να αναβάλει την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε ολόκληρη την ΕΕ για το 2021, προκειμένου να επιτρέψει στις τράπεζες να επικεντρωθούν και να διασφαλίσουν τη συνέχεια των βασικών λειτουργιών τους.

Στις 30 Ιουλίου 2020, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών ανακοίνωσε ότι η άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων ("EU-wide Stress Test") θα διεξαχθεί το 2021. Αναμένεται να ξεκινήσει στα τέλη Ιανουαρίου 2021 και τα αποτελέσματά της να δημοσιευτούν στα τέλη Ιουλίου 2021.

Πανδημία COVID-19

Η ΕΚΤ ανακοίνωσε σειρά μέτρων για να εξασφαλίσει ότι οι άμεσα εποπτευόμενες τράπεζες της θα μπορέσουν να συνεχίσουν να εκπληρώνουν το ρόλο τους στη χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας, καθώς θα γίνονταν εμφανείς οι οικονομικές επιπτώσεις του COVID-19 (βλ. Σημείωση 22 «Κίνδυνοι και αντιμετώπιση της κρίσης COVID-19»).

Επιπρόσθετα, στις 24 Ιουνίου 2020, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανακοίνωσε ότι εξέδωσε τον Κανονισμό (ΕΕ) 873/2020 ("CRR Quick Fix"), για την τροποποίηση των Κανονισμών (ΕΕ) 575/2013 και (ΕΕ) 876/2019, σχετικά με συγκεκριμένες προσαρμογές για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19.

Πιο συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων οι τροποποιήσεις αφορούν στα εξής:

- Μεταβατικές ρυθμίσεις σχετικά με την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9: Παράταση της μεταβατικής περιόδου για τον μετριασμό των επιπτώσεων στα ίδια κεφάλαια από πιθανή απότομη αύξηση των προβλέψεων για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές.
- Αναθεωρημένος συντελεστής στήριξης για MME: Επέκταση της χρήσης του προνομιακού συντελεστή στάθμισης σε όλα τα ανοίγματα MME με εύρος από 76,19% έως 85%.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού

α. Χρηματοοικονομικά μέσα που δεν επιμετρώνται σε εύλογη αξία

Ο ακόλουθος πίνακας συνοψίζει τη λογιστική και την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται σε εύλογη αξία στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και για τα οποία η εύλογη αξία διαφέρει σημαντικά από τη λογιστική αξία.

Όμιλος	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία
	30.09.2020	30.09.2020
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία		
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	29.181	28.973
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	12.223	12.541
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις		
Υποχρεώσεις προς πελάτες	44.804	44.847
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.364	1.390
Όμιλος	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία
	31.12.2019	31.12.2019
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία		
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	29.095	28.754
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	6.053	6.255
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις		
Υποχρεώσεις προς πελάτες	43.469	43.504
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.365	1.443

Οι ακόλουθες μέθοδοι και παραδοχές χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της εύλογης αξίας των ανωτέρω χρηματοοικονομικών μέσων στις 30 Σεπτεμβρίου 2020 και 31 Δεκεμβρίου 2019:

Η λογιστική αξία του ταμείου και των διαθεσίμων με τις κεντρικές τράπεζες, των απαιτήσεων από και των υποχρεώσεων προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, των λοιπών δανειακών υποχρεώσεων όπως και των δεδουλευμένων τόκων, προσεγγίζει την εύλογη αξία τους.

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος: Η εκτίμηση της εύλογης αξίας των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος διενεργείται με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών. Τα προεξοφλητικά επιτόκια βασίζονται στα τρέχοντα επιτόκια της αγοράς που προσφέρονται για χρηματοοικονομικά μέσα με παρόμοιους όρους σε δανειολήπτες με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος: Η εύλογη αξία των χρεογράφων που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος υπολογίζεται με τη χρήση τιμών αγοράς ή με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών που βασίζονται σε τρέχοντα επιτόκια της αγοράς για χρεόγραφα με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

Υποχρεώσεις προς πελάτες: Η εύλογη αξία καταθέσεων άμεσης ζήτησης και καταθέσεων χωρίς προκαθορισμένη ημερομηνία λήξης προσδιορίζεται ως το πληρωτέο ποσό κατά την ημερομηνία αναφοράς. Η εύλογη αξία των προθεσμιακών καταθέσεων εκτιμάται με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών, βάσει επιτοκίων αγοράς που προσφέρονται για αντίστοιχα προϊόντα με παρόμοιες ημερομηνίες λήξης.

Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους: Η εύλογη αξία των υποχρεώσεων από πιστωτικούς τίτλους εκτιμάται βάσει τιμών αγοράς, ή σε περίπτωση που δεν υπάρχουν, με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών βάσει επιτοκίων αγοράς για πιστωτικούς τίτλους αντίστοιχης διάρκειας και με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

β. Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία

Οι ακόλουθοι πίνακες συνοψίζουν τις εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που επιμετρώνται σε εύλογη αξία στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου, ανά επίπεδο εύλογης αξίας, στις 30 Σεπτεμβρίου 2020 και 31 Δεκεμβρίου 2019:

Όμιλος

30 Σεπτεμβρίου 2020

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο σε εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε EAMA	318	119	-	437
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε EAMA	19	15	114	148
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4	5.622	17	5.643
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	713	1.463	30	2.206
Σύνολο	1.054	7.219	161	8.434
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε EAMA	-	414	-	414
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	14	3.366	3	3.383
Σύνολο	14	3.780	3	3.797

31 Δεκεμβρίου 2019

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο σε εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε EAMA	257	172	-	429
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε EAMA	65	15	136	216
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	9	4.819	5	4.833
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	616	2.187	34	2.837
Σύνολο	947	7.193	175	8.315
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε EAMA	-	279	-	279
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4	2.862	4	2.870
Σύνολο	4	3.141	4	3.149

Οι ακόλουθοι πίνακες συνοψίζουν την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που έχουν καταχωρηθεί ως στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και επιμετρώνται σε εύλογη αξία, στις 30 Σεπτεμβρίου 2020 και 31 Δεκεμβρίου 2019:

Δραστηριότητες προοριζόμενες προς πώληση - Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία | Όμιλος

30 Σεπτεμβρίου 2020

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο σε εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	4	19	-	23
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	1	-	1
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	1.282	1.683	10	2.975
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	121	120	-	241
Σύνολο	1.407	1.823	10	3.240

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2019

Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση

	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο σε εύλογη αξία
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	4	16	-	20
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	1	-	1
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	1.095	1.612	12	2.719
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	130	133	-	263
Σύνολο	1.229	1.762	12	3.003

Μεταφορές μεταξύ του Επιπέδου 1 και του Επιπέδου 2

Στις 30 Σεπτεμβρίου 2020, συγκεκριμένα ομόλογα που έχουν εκδοθεί από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (European Stability Mechanism («ESM»)) και περιλαμβάνονται στην κατηγορία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, για τα οποία ο Όμιλος έκρινε ότι πληρούσαν εκείνη την ημερομηνία τα κριτήρια ρευστότητας και εμπορευσιμότητας που έχει θεσπίσει, μεταφέρθηκαν από το Επίπεδο 2 στο Επίπεδο 1, σύμφωνα με την πολιτική του Ομίλου για την ιεραρχία εύλογης αξίας. Η λογιστική αξία των ομολόγων που μεταφέρθηκαν στις 30 Σεπτεμβρίου 2020 ήταν €41 εκατ.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2019, συγκεκριμένα ομόλογα που έχουν εκδοθεί από τον ESM και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας («ΕΤΧΣ») και περιλαμβάνονται στην κατηγορία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, για τα οποία ο Όμιλος έκρινε ότι δεν πληρούσαν εκείνη την ημερομηνία τα κριτήρια ρευστότητας και εμπορευσιμότητας του Επιπέδου 1 που έχει θεσπίσει, μεταφέρθηκαν από το Επίπεδο 1 στο Επίπεδο 2, σύμφωνα με την πολιτική του Ομίλου για την ιεραρχία εύλογης αξίας. Η λογιστική αξία των ομολόγων που μεταφέρθηκαν στις 31 Δεκεμβρίου 2019 ήταν €85 εκατ.

Για όλες τις μεταφορές χρηματοοικονομικών στοιχείων μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων, γίνεται η παραδοχή ότι λαμβάνουν χώρα στο τέλος κάθε περιόδου αναφοράς.

Χρηματοοικονομικά μέσα του Επιπέδου 3

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Επιπέδου 3 στις 30 Σεπτεμβρίου 2020 και 31 Δεκεμβρίου 2019 περιλαμβάνουν:

- Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που αποτιμώνται με μοντέλα αποτίμησης, στα οποία χρησιμοποιούνται και σημαντικά, μη παρατηρήσιμα δεδομένα και περιλαμβάνουν προϊόντα τα οποία βασίζονται στη συσχέτιση μεταξύ διαφόρων δεικτών επιτοκίων. Επίσης, περιλαμβάνουν παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για τα οποία η αποτίμηση πιστωτικού κινδύνου (CVA) εκτιμήθηκε βάσει σημαντικών, μη παρατηρήσιμων δεδομένων και το ποσό που αντιστοιχεί στο CVA είναι σημαντικό σε σχέση με το σύνολο της εύλογης αξίας του παραγώγου.
- Χρεόγραφα που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, για τα οποία τα μοντέλα που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της εύλογης αξίας τους βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα περιθώρια πιστωτικού κινδύνου ή για τα οποία χρησιμοποιήθηκαν τιμές από τους εκδότες των χρεογράφων. Επίσης, περιλαμβάνουν δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, τα οποία αποτιμώνται μέσω της μεθόδου προεξόφλησης ταμειακών ροών και περιλαμβάνουν μη παρατηρήσιμα στην αγορά περιθώρια πιστωτικού κινδύνου.
- Συμμετοχικούς τίτλους σε εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων, μη εισηγμένους σε χρηματιστηριακή αγορά και η εύλογη αξία τους εκτιμάται βάσει μοντέλων προσεγγίσεων εισοδήματος ή αγοράς, όπου οι βασικές παράμετροι που χρησιμοποιούνται δεν είναι παρατηρήσιμες στην αγορά.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τη συμφωνία όλων των αποτιμήσεων του Επιπέδου 3 για την περίοδο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2020 και 31 Δεκεμβρίου 2019, συμπεριλαμβανομένων των πραγματοποιηθέντων και μη-πραγματοποιηθέντων κερδών/(ζημιών), που περιλαμβάνονται στην «Κατάσταση Αποτελεσμάτων» και στην «Κατάσταση Λοιπών Συνολικών Εσόδων».

Μεταφορές προς και από το Επίπεδο 3

Σε τριμηνιαία βάση, ο Όμιλος διενεργεί διεξοδική ανάλυση της κατηγοριοποίησης όλων των χρηματοοικονομικών στοιχείων σε επίπεδα εύλογης αξίας.

Για την περίοδο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2020, οι μεταφορές από το Επίπεδο 2 στο Επίπεδο 3 αφορούν σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για τα οποία η προσαρμογή της εύλογης αξίας λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία τους.

Για την περίοδο που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2019, οι μεταφορές από το Επίπεδο 2 στο Επίπεδο 3 περιλαμβάνουν μετοχικούς τίτλους που έπαψαν να διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Μεταβολή των χρηματοοικονομικών στοιχείων που επιμετρώνται βάσει Επίτεδο 3

Όμιλος	2020		
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	Υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	2	34	136
Κέρδη/(ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	6	-	(3)
Κέρδη/(ζημιές) στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	(4)	-
Αποπληρωμές	-	-	(19)
Μεταφορά σε/(από) Επίτεδο 3	6	-	-
Υπόλοιπο 30 Σεπτεμβρίου	14	30	114

Όμιλος	2019		
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	Υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	4	48	159
Κέρδη/(ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	(1)	-	(18)
Κέρδη/(ζημιές) στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	(2)	-
Αγορές	-	1	12
Πωλήσεις	-	(14)	(1)
Αποπληρωμές	(1)	-	(16)
Μεταφορά σε/(από) Επίτεδο 3	-	1	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	2	34	136

Για την περίοδο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2020, η μεταβολή των μη πραγματοποιημένων κερδών/(ζημιών) που περιλαμβάνεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων των χρηματοοικονομικών μέσων που επιμετρώνται σε εύλογη αξία με μοντέλα αποτίμησης στα οποία χρησιμοποιήθηκαν σημαντικά μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα (Επίτεδο 3), αφορά σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και ανέρχεται σε €4 εκατ. για τον Όμιλο (30 Σεπτεμβρίου 2019: €(18) εκατ.), καθώς και σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα και ανέρχεται σε €7 εκατ. για τον Όμιλο (30 Σεπτεμβρίου 2019: €1 εκατ.).

Διαδικασίες Αποτίμησης και Ελέγχου

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει διάφορες διαδικασίες για να διασφαλίσει ότι η εύλογη αξία των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού υπολογίζονται σε λογική και δίκαιη βάση και έχει δημιουργήσει ένα κατάλληλο πλαίσιο δικλίδων ασφαλείας που είναι σχεδιασμένο ώστε να διασφαλίσει ότι οι εύλογες αξίες επικυρώνονται από μονάδες του Ομίλου που είναι ανεξάρτητες από τις μονάδες διαπραγματευτών που αναλαμβάνουν και τον αντίστοιχο κίνδυνο. Για το σκοπό αυτό, ο Όμιλος χρησιμοποιεί διάφορες πηγές δεδομένων για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών προϊόντων, οι οποίες αξιολογούνται μέσω εσωτερικών ανεξάρτητων διαδικασιών όπου αυτό είναι εφικτό.

Οι εύλογες αξίες των χρεωστικών τίτλων προσδιορίζονται είτε με αναφορά σε χρηματιστηριακές τιμές ενεργών αγορών ή με αναφορά σε προσφορά τιμών από εξωτερικούς διαπραγματευτές ή με αναφορά σε γενικώς παραδεκτά μοντέλα αποτίμησης χρηματοοικονομικών στοιχείων που βασίζονται σε παρατηρήσιμα ή μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα, στις περιπτώσεις που οι δύο πρώτες μέθοδοι δεν είναι διαθέσιμες, καθώς επίσης με αναφορά σε σχετικές παραμέτρους της αγοράς, όπως επιτόκια, μεταβλητότητα δικαιωμάτων προαίρεσης, συναλλαγματικές ισοτιμίες κλπ.

Επιπρόσθετα ο Όμιλος, ενδέχεται σε ορισμένες περιπτώσεις να χρησιμοποιεί τιμές χρηματοοικονομικών στοιχείων προερχόμενες από τρίτους διενεργώντας διαδικασίες επικύρωσης των τιμών αυτών στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, ή να χρησιμοποιεί τιμές με τις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι τελευταίες συναλλαγές δεδομένης της απουσίας ενεργού αγοράς ή παρόμοιων συναλλαγών ή άλλων δεδομένων παρατηρήσιμων στην αγορά. Όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία έχουν αποτιμηθεί με βάση τις παραπάνω μεθόδους, έχουν κατηγοριοποιηθεί στην χαμηλότερη βαθμίδα της ιεραρχίας της εύλογης αξίας (Επίτεδο 3).

Γενικότερα, οι εύλογες αξίες των χρεωστικών τίτλων του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένων και των σημαντικών παραδοχών στα μοντέλα αποτίμησης, ελέγχονται και επικυρώνονται από τις ανεξάρτητες μονάδες του Middle Office και της Διαχείρισης Κινδύνων, σε συστηματική βάση.

Η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων προσδιορίζεται με βάση τεχνικές αποτίμησης οι οποίες περιλαμβάνουν μοντέλα προεξόφλησης ταμειακών ροών, μοντέλα υπολογισμού δικαιωμάτων προαίρεσης ("option pricing models") ή άλλα κατάλληλα για την κάθε περίπτωση, ευρέως αποδεκτά μοντέλα αποτίμησης. Επαρκείς διαδικασίες ελέγχου έχουν θεσπιστεί για την επικύρωση αυτών των μοντέλων συμπεριλαμβανομένων και των παραμέτρων που χρησιμοποιούνται στην αποτίμηση, σε συστηματική βάση. Οι μονάδες Διαχείρισης Κινδύνου και Middle Office παρέχουν το απαραίτητο ελεγκτικό πλαίσιο ώστε να διασφαλίζεται ότι οι τιμές των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων είναι εύλογες και αντικατοπτρίζουν τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς και οικονομικές συγκυρίες. Επιπρόσθετα, οι αποτιμήσεις των εξωχρηματιστηριακών (over-the-counter) παραγώγων συγκρίνονται σε ημερήσια βάση με τις αντίστοιχες τιμές αντισυμβαλλομένων, στα πλαίσια της ημερήσιας διαδικασίας παροχής εξασφαλίσεων και διακανονισμού παραγώγων.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Προσαρμογές Αγοράς στις Τιμές Αποτίμησης

Προσαρμογές για πιστωτικό κίνδυνο αντισυμβαλλομένου εφαρμόζονται σε όλα τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα. Προσαρμογές για τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο (own credit risk) εφαρμόζονται προκειμένου να απεικονίζεται ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου κατά την αποτίμηση των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων. Οι εν λόγω προσαρμογές υπολογίζονται με βάση τις αναμενόμενες ταμειακές ροές μεταξύ των δύο μερών, και λαμβάνουν υπόψη το διαφορετικό επίπεδο κινδύνου του κάθε αντισυμβαλλομένου στην αποτίμηση αυτών των ροών. Στη διαμόρφωση των εν λόγω προσαρμογών λαμβάνονται υπόψη οι συμφωνίες περιορισμού της έκτασης του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών για παροχή των αναγκαίων αμοιβαίων εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων, όπως αυτοί διέπονται και λειτουργούν βάσει των σχετικών συμβάσεων κάλυψης πιστωτικού κινδύνου, όσο και των συμφωνιών συμψηφισμού των εκατέρωθεν απαιτήσεων και υποχρεώσεων.

Ποσοτικές πληροφορίες για τα χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία βάσει Επιπέδου 3 | 30 Σεπτεμβρίου 2020

Χρηματοοικονομικό Μέσο	Εύλογη Αξία	Μέθοδος Αποτίμησης	Σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα	Εύρος Δεδομένων	
				Χαμηλό	Υψηλό
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	8	Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	93,76	93,76
	1	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	826 μ.β.	826 μ.β.
Παράγωγα επί επιτοκίων	11	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό (CVA/DVA)	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	1186 μ.β.	1930 μ.β.
Λοιπά Παράγωγα	3	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό (CVA/DVA)	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	114 μ.β.	1186 μ.β.
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	30	Προσέγγιση εισοδήματος ή αγοράς	δ/α ¹	δ/α ¹	δ/α ¹
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	106	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	235 μ.β.	650 μ.β.

¹ Οι συμμετοχικοί τίτλοι σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων περιλαμβάνουν τίτλους που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές. Ελλείπει δεδομένων από ενεργές αγορές, η εύλογη αξία των τίτλων αυτών εκτιμάται με τη χρήση μοντέλων προσέγγισης εισοδήματος ή αγοράς. Δεδομένης της διαφορετικής φύσης της επένδυσης σε κάθε μία από τις εταιρίες αυτές, δεν είναι πρακτικά εφαρμόσιμη η γνωστοποίηση του εύρους των σημαντικών μη παρατηρήσιμων δεδομένων.

Ποσοτικές πληροφορίες για τα χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία βάσει Επιπέδου 3 | 31 Δεκεμβρίου 2019

Χρηματοοικονομικό Μέσο	Εύλογη Αξία	Μέθοδος Αποτίμησης	Σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα	Εύρος Δεδομένων	
				Χαμηλό	Υψηλό
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	9	Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	93,76	100,00
	1	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	729 μ.β.	729 μ.β.
Λοιπά Παράγωγα	2	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό (CVA/DVA)	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	91 μ.β.	697 μ.β.
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	34	Προσέγγιση εισοδήματος ή αγοράς	δ/α ¹	δ/α ¹	δ/α ¹
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	127	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	300 μ.β.	650 μ.β.

¹ Οι συμμετοχικοί τίτλοι σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων περιλαμβάνουν τίτλους που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές. Ελλείπει δεδομένων από ενεργές αγορές, η εύλογη αξία των τίτλων αυτών εκτιμάται με τη χρήση μοντέλων προσέγγισης εισοδήματος ή αγοράς. Δεδομένης της διαφορετικής φύσης της επένδυσης σε κάθε μία από τις εταιρίες αυτές, δεν είναι πρακτικά εφαρμόσιμη η γνωστοποίηση του εύρους των σημαντικών μη παρατηρήσιμων δεδομένων.

Ανάλυση Ευαισθησίας για τα σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα

Στα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων συμπεριλαμβάνονται δομημένα παράγωγα, για τα οποία μια σημαντική μεταβολή στις μεταβλητές συσχέτισης (δηλ. στο βαθμό συσχέτισης μεταξύ δύο διαφορετικών επιτοκίων ή μεταξύ επιτοκίων και συναλλαγματικών ισοτιμιών) ενδεχομένως να επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία των μεμονωμένων χρηματοοικονομικών μέσων, όμως η σημαντικότητα και η κατεύθυνση της μεταβολής εξαρτάται από το αν ο Όμιλος κατέχει θέση αγοράς ("long position") ή θέση πώλησης ("short position") στα προϊόντα αυτά, καθώς και από άλλους παράγοντες. Εξαιτίας της περιορισμένης έκθεσης του Ομίλου στα συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά μέσα, μια εύλογη μεταβολή στα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την αποτίμησή τους δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στα αποτελέσματα του Ομίλου. Στην ίδια κατηγορία περιλαμβάνονται τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επί επιτοκίων για τα οποία η προσαρμογή λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία των μέσων αυτών. Η προσαρμογή λόγω πιστωτικού κινδύνου του αντισυμβαλλομένου στις περιπτώσεις αυτές εξαρτάται κυρίως από την εσωτερική πιστοληπτική αξιολόγηση του εν λόγω αντισυμβαλλομένου. Μια εύλογη μεταβολή στο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των αντισυμβαλλομένων αυτών δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων του Ομίλου.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Στην κατηγορία Λοιπά παράγωγα περιλαμβάνονται παράγωγα για τα οποία η προσαρμογή λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία των μέσων αυτών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η προσαρμογή λόγω πιστωτικού κινδύνου του αντισυμβαλλομένου εξαρτάται κυρίως από την εσωτερική πιστοληπτική αξιολόγηση του εν λόγω αντισυμβαλλομένου. Μια εύλογη μεταβολή στο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των αντισυμβαλλόμενων των μέσων αυτών δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία τους για τον Όμιλο.

Η μέθοδος αποτίμησης των δανείων τα οποία επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων περιλαμβάνει ως σημαντικό μη παρατηρήσιμο δεδομένο το περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των πελατών. Μια εύλογη μεταβολή στο αντίστοιχο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου δεν έχει σημαντική επίπτωση στην εύλογη αξία των εν λόγω δανείων για τον Όμιλο.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: Ενοποιούμενες εταιρείες

Θυγατρικές	Έδρα	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	Όμιλος	
			30.09.2020	31.12.2019
Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Ελλάδα	2015-2019	100,00%	100,00%
Εθνική Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ.	Ελλάδα	2015-2019	100,00%	100,00%
Εθνική Leasing Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%
Εθνική Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.	Ελλάδα	2015-2019	100,00%	100,00%
Προνομιούχος Ανώνυμος Εταιρεία Γενικών Αποθηκών Ελλάδος Μονοπρόσωπη Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» (2)	Ελλάδα	2014-2019	100,00%	100,00%
ΚΑΔΜΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%
ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	99,91%	99,91%
Κτηματική Κατασκευαστική Α.Ε. «ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ»	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%
ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%
Ελληνικά Τουριστικά Έργα Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	78,09%	78,09%
Εθνική Κτηματικής Εκμετάλλευσης Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	100,00%	100,00%
Εθνική Factors Α.Ε.	Ελλάδα	2015-2019	100,00%	100,00%
Probank Α.Ε.Δ.Α.Κ.(1)	Ελλάδα	2015-2019	100,00%	100,00%
I-Bank Direct Α.Ε.	Ελλάδα	2015-2019	100,00%	100,00%
Probank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	99,87%	99,87%
NBG Μεσίτες Ασφαλίσεων Α.Ε.	Ελλάδα	2015-2019	100,00%	100,00%
NBG Malta Holdings Ltd	Μάλτα	2006-2019	100,00%	100,00%
NBG Bank Malta Ltd	Μάλτα	2005-2019	100,00%	100,00%
ARC Management Two EAD (Special Purpose Entity)	Βουλγαρία	2014-2019	100,00%	100,00%
Bankteco E.O.O.D.	Βουλγαρία	2016-2019	100,00%	100,00%
NBG Leasing S.R.L.	Ρουμανία	2014-2019	100,00%	100,00%
S.C. Garanta Asigurari S.A.(2)	Ρουμανία	2003-2019	94,96%	94,96%
ARC Management One SRL (Special Purpose Entity)	Ρουμανία	2013-2019	100,00%	100,00%
Storanska Banka A.D.-Skopje	Βόρεια Μακεδονία	2014-2019	94,64%	94,64%
NBG Greek Fund Ltd	Κύπρος	2015-2019	100,00%	100,00%
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ(2)	Κύπρος	2006 & 2008-2019	100,00%	100,00%
Εθνική Χρηματιστηριακή Κύπρου ΛΤΔ (1)	Κύπρος	-	100,00%	100,00%
NBG Management Services Ltd	Κύπρος	2015-2019	100,00%	100,00%
Εθνική Ασφαλιστική (Κύπρου) ΛΤΔ(2)	Κύπρος	2004-2019	100,00%	100,00%
Εθνική Γενικών Ασφαλειών Κύπρου ΛΤΔ(2)	Κύπρος	2004-2019	100,00%	100,00%
National Insurance Agents & Consultants Ltd(2)	Κύπρος	2008-2019	100,00%	100,00%
CAC Coral Ltd(2)	Κύπρος	2019	100,00%	100,00%
NBG Asset Management Luxemburg S.A.	Λουξεμβούργο	2019	100,00%	100,00%
NBG International Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2019	100,00%	100,00%
NBGI Private Equity Ltd(1)	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2019	100,00%	100,00%
NBG Finance Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2019	100,00%	100,00%
NBG Finance (Dollar) Plc(1)	Ηνωμένο Βασίλειο	2008-2019	100,00%	100,00%
NBG Finance (Sterling) Plc(1)	Ηνωμένο Βασίλειο	2008-2019	100,00%	100,00%
SINEPIA Designated Activity Company (Special Purpose Entity) ⁽¹⁾	Ιρλανδία	2019	-	-
NBG International Holdings B.V.	Ολλανδία	2019	100,00%	100,00%

Σημείωση:

⁽¹⁾ Υπό εκκαθάριση.

⁽²⁾ Οι εταιρείες Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. και οι θυγατρικές της, καθώς και η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ και η CAC Coral Ltd έχουν ταξινομηθεί ως «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» (βλ. Σημείωση 11).

Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας	Έδρα	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	Όμιλος	
			30.09.2020	31.12.2019
Α.Ε.Δ.Α.Κ. Ασφαλιστικών Οργανισμών	Ελλάδα	2015-2019	20,00%	20,00%
ΛΑΡΚΟ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	33,36%	33,36%
ΕΒΙΟΠ ΤΕΜΠΟ Α.Ε.	Ελλάδα	2014-2019	21,21%	21,21%
ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2019	39,93%	39,93%
PLANET Α.Ε.	Ελλάδα	2015-2019	36,99%	36,99%
ΠΥΡΡΙΧΟΣ Α.Ε. ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	2010-2019	21,83%	21,83%
ΣΑΤΟ Α.Ε. ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ	Ελλάδα	2014-2019	23,74%	23,74%
ΟΛΓΑΝΟΣ Α.Ε. ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	2010-2019	33,60%	33,60%
ΠΕΡΙΓΕΝΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ Α.Ε.	Ελλάδα	-	28,50%	-

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22: Κίνδυνοι και αντιμετώπιση της κρίσης COVID-19

Το πρώτο τρίμηνο του 2020, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας («Π.Ο.Υ.») κήρυξε την εμφάνιση πανδημίας του COVID-19. Η πανδημία COVID-19 προκάλεσε σημαντική παγκόσμια οικονομική ύφεση η οποία έχει επηρεάσει αρνητικά, και αναμένεται να συνεχίσει να επηρεάζει αρνητικά, τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων του Ομίλου. Οι μελλοντικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στην ελληνική ή/και στην παγκόσμια οικονομία καθώς και στις δραστηριότητες του Ομίλου, στα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων και στην χρηματοοικονομική του κατάσταση παραμένουν αβέβαιες.

Η πανδημία COVID-19 είχε ως αποτέλεσμα οι αρχές να εφαρμόσουν πολυάριθμα μέτρα σε μία προσπάθεια περιορισμού της εξάπλωσης και του αντίκτυπου του COVID-19, όπως απαγορεύσεις και περιορισμούς ταξιδιών, καραντίνες σε δομές καταλυμάτων στέγασης και περιορισμούς στην επιχειρηματική δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένου του κλεισίματος επιχειρήσεων. Τα μέτρα αυτά περιορίζουν σημαντικά την οικονομική δραστηριότητα. Επίσης έχουν αρνητικό αντίκτυπο και ενδέχεται να συνεχίσουν να επηρεάζουν αρνητικά τις επιχειρήσεις, τους συμμετέχοντες στην αγορά, τους αντισυμβαλλομένους και τους πελάτες, καθώς και την ελληνική ή/και την παγκόσμια οικονομία για παρατεταμένο χρονικό διάστημα. Τα μέτρα έλαβαν χώρα τον Μάρτιο του 2020 και άρχισαν να γίνονται πιο ελαστικά τον Μάιο του 2020. Ωστόσο η αύξηση των κρουσμάτων τον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο οδήγησε στην επαναφορά των περιοριστικών μέτρων σε οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες, σε εθνικό επίπεδο, από τις 7 Νοεμβρίου 2020 και για τρεις εβδομάδες. Οι εν λόγω περιορισμοί ενέχουν σημαντικούς κινδύνους συρρίκνωσης του ΑΕΠ και ενίσχυσης της ύφεσης σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις για το υπόλοιπο του έτους. Οι κίνδυνοι αυτοί ενδέχεται να αντισταθμιστούν μερικώς από τα νέα δημοσιονομικά μέτρα που εξαγγέλθηκαν στις αρχές Νοεμβρίου 2020, όπως αναφέρονται κατωτέρω («Αντιμετώπιση του COVID-19 από τις Ελληνικές και Ευρωπαϊκές αρχές»).

Η πανδημία COVID-19 οδήγησε στην ενεργοποίηση της Επιτροπής Διαχείρισης Κρίσεων τον Φεβρουάριο του 2020, με στόχο την αντιμετώπιση των αυξημένων μέτρων σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια των υπαλλήλων μας, τη συνέχεια των εργασιών μέσω της απομακρυσμένης εργασίας και την υποστήριξη πελατών για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 (βλ. παρακάτω «Επικέντρωση στους Υπαλλήλους μας, στους Πελάτες, Λοιπά Ενδιαφερόμενα Μέρη και την Κοινωνία για την αντιμετώπιση του COVID-19»).

Η επιδείνωση των χρηματοοικονομικών συνθηκών έχει αυξήσει τις προβλέψεις απομείωσης για ΑΠΖ δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών (βλ. ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: «Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων») και οδήγησε σε τροποποιήσεις δανειακών προγραμμάτων (βλ. παρακάτω «Μέτρα στήριξης πελατών για την αντιμετώπιση της κρίσης COVID-19»). Ο Όμιλος επιμέτρησε τα περιουσιακά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων των άυλων περιουσιακών στοιχείων και των επενδύσεων σε μετοχικούς τίτλους, για πιθανή απομείωση και εξέτασε τις εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών μέσων που επιμετρώνται σε εύλογη αξία. Με βάση την επισκόπηση της 30 Σεπτεμβρίου 2020, δεν έχουν καταγραφεί για τον Όμιλο και την Τράπεζα σημαντικές απομειώσεις, με εξαίρεση την πρόβλεψη απομείωσης για ΑΠΖ δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος και δεν υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στις εύλογες αξίες και στις ταξινομήσεις ιεραρχίας εύλογης αξίας.

Επικέντρωση στους Υπαλλήλους μας, στους Πελάτες, Λοιπά Ενδιαφερόμενα Μέρη και την Κοινωνία για την αντιμετώπιση του COVID-19

Η αξιοποίηση των σχεδίων της Επιχειρησιακής μας Συνέχειας και των δυνατοτήτων μας για την διασφάλιση της υγείας και ασφάλειας των πελατών και των εργαζομένων μας, καθώς επίσης και της δυνατότητας εξυπηρέτησης των πελατών μας και των άλλων ενδιαφερόμενων μερών της Τράπεζας και του Ομίλου, αποτέλεσε τη βασική προτεραιότητά μας. Για την επίτευξη των ανωτέρω:

- Διασφαλίσαμε για την πλειοψηφία των εργαζομένων μας στις κεντρικές μονάδες τη δυνατότητα να εργάζονται εξ αποστάσεως ενεργοποιώντας τα συστήματα απομακρυσμένης εργασίας, για την αποσυμφόρηση των επιτόπιων λειτουργιών, καθώς και την αποσυμφόρηση των υπαλλήλων μας στα καταστήματα. Συγκεκριμένα, το ποσοστό του προσωπικού που εργάζεται εξ αποστάσεως, αλλά με ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και αποδοτικότητα, ανέρχεται σε περίπου 50% έναντι 70% κατά το μέγιστο στη διάρκεια της απαγόρευσης κυκλοφορίας.
- Ενεργοποιήσαμε την Επιτροπή Λήψης Μέτρων, η οποία συνεδριάζει σε ημερήσια βάση, αποτελούμενη από υψηλόβαθμα στελέχη της Τράπεζας καθώς επίσης και από λοιμωξιολόγο – κλινικό παθολόγο με εξειδικευμένες γνώσεις στον COVID-19, όπου λαμβάνει καθημερινές αποφάσεις για τη λήψη μέτρων για τη διασφάλιση της ασφάλειας των εργαζομένων και των πελατών μας.
- Αναβαθμίσαμε τις υποδομές μας και πραγματοποιήσαμε σταδιακή διανομή εξοπλισμού απομακρυσμένης πρόσβασης ώστε να εξυπηρετηθεί τηλεργασία ευρείας κλίμακας. Με αυτόν τον τρόπο έχει δοθεί η δυνατότητα σε πάνω από 4.500 εργαζόμενους να εργάζονται εξ αποστάσεως ενισχύοντας την ασφάλεια του προσωπικού μας και διασφαλίζοντας την ομαλή λειτουργία της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Ενεργοποιήσαμε αποτελεσματικές διαδικασίες διαχείρισης συμβάντων, διασφαλίσαμε το απαιτούμενο προστατευτικό και καθαριστικό υλικό το οποίο διατέθηκε στους υπαλλήλους.
- Με πολλαπλούς τρόπους επικοινωνίας, εκπαιδεύσαμε το προσωπικό σχετικά με τον COVID-19, δίνοντας οδηγίες προσωπικής προστασίας, περιορίζοντας τις συναντήσεις και τα ταξίδια και ενημερώνοντάς τους για την διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσουν στην περίπτωση που νοσήσουν ή πιστεύουν ότι έχουν έρθει σε επαφή με τον COVID-19.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

- Εφαρμόσαμε ολοκληρωμένες προωθητικές ενέργειες (Δελτία Τύπου, απαντήσεις σε πελάτες, τοποθέτηση ενημερωτικών αφισών, μηνύματα με πληροφορίες στα ATM κλπ.), ώστε να εξασφαλίσουμε τον κατάλληλο τρόπο επικοινωνίας με τα εμπλεκόμενα μέρη (Πελάτες, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη κλπ.).
- Αναγνωρίσαμε συγκεκριμένες σημαντικές δράσεις και μέτρα που πρέπει να ληφθούν από τους κύριους εξωτερικούς παρόχους υπηρεσιών, ώστε να προστατευτούμε από την εξάπλωση του COVID-19 στον χώρο εργασίας σύμφωνα με τις οδηγίες του Π.Ο.Υ. και άλλων επίσημων Ελληνικών και διεθνών ιστοσελίδων.
- Παρείχαμε υποστήριξη στις θυγατρικές του εσωτερικού και του εξωτερικού για όλες τις λειτουργικές τους δραστηριότητες διατηρώντας σταθερή τη γραμμή επικοινωνίας. Ταυτόχρονα, από την αρχή της πανδημίας, υψηλόβαθμα στελέχη ενημερώνουν περιοδικά τους εποπτικούς μας φορείς (Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΚΤ, SSM), καθώς επίσης την Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων και το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας.
- Διασφαλίσαμε την αδιάκοπη συνέχιση των εργασιών με τον επανασχεδιασμό κρίσιμων διαδικασιών για τη διευκόλυνση της εξ αποστάσεως εργασίας.
- Στραφήκαμε σε ψηφιακές τραπεζικές πλατφόρμες για τη διασφάλιση παροχής υπηρεσιών στους πελάτες μας σε όλη την ελληνική επικράτεια.
- Επαναπροσδιόρισαμε τους πόρους προκειμένου να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την απαραίτητη οικονομική υποστήριξη της πελατειακής βάσης ώστε να περιοριστούν οι επιπτώσεις της κατάστασης έκτακτης ανάγκης λόγω COVID-19.
- Προχωρήσαμε στη δωρεά ιατρικού εξοπλισμού στο Εθνικό Σύστημα Υγείας συνεισφέροντας έτσι στην κοινωνία.
- Καταγράψαμε εκ του σύνεγγυς τις παραμέτρους που σχετίζονται με την πανδημία στην υγεία και στηρίξαμε τους υπαλλήλους, πελάτες, τα ενδιαφερόμενα μέλη και την κοινωνία στους πρωτοφανείς καιρούς που διανύουμε.

Θα συνεχίσουμε την προσπάθεια διαχείρισης του αυξημένου λειτουργικού κινδύνου σε σχέση με την εκτέλεση των σχεδίων της συνέχειας της επιχειρησιακής μας δραστηριότητας σύμφωνα με το Πλαίσιο Κινδύνου, το Πρόγραμμα Διαχείρισης Λειτουργικών Κινδύνων, και τα Συστήματα Διαχείρισης Επιχειρησιακής Συνέχειας.

Μέτρα στήριξης πελατών για την αντιμετώπιση του COVID-19

Σύνοψη των μέτρων ελάφρυνσης για το COVID-19 που προσφέρονται σε πελάτες της Τράπεζας, στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών, της κυβέρνησης και πρωτοβουλιών άλλων φορέων:

I. Μεσαίες & Μεγάλες Επιχειρήσεις

Για τη διευκόλυνση των Μεσαίων και Μεγάλων επιχειρήσεων, η Τράπεζα δίνει τη δυνατότητα στο σύνολο των επιχειρήσεων των οποίων η λειτουργία έχει επηρεαστεί από την υγειονομική κρίση και υπήρξαν συνεπείς στις υποχρεώσεις τους μέχρι την εμφάνιση της πανδημίας στη χώρα μας, να μεταθέσουν την καταβολή μέρους ή και του συνόλου των δόσεων του κεφαλαίου (χρεολύσια) των δανείων τους, για την περίοδο 1 Μαρτίου 2020 έως 31 Δεκεμβρίου 2020.

Η διευκόλυνση αυτή θα εξετάζεται κατόπιν αιτήματος των επιχειρήσεων και μπορεί να εφαρμόζεται με:

- μετάθεση του συνόλου ή μέρους των δόσεων στο τέλος της διάρκειας του δανείου ή/ και,
- προσαύξηση των επόμενων δόσεων του δανείου ή/και,
- αντίστοιχη παράταση της διάρκειας του δανείου.

Εναλλακτικά, παρέχεται η δυνατότητα μετάθεσης για περίοδο έως και εννέα μηνών, του συνόλου των δόσεων κεφαλαίου από 1 Μαρτίου 2020 και μέχρι τη λήξη του προγράμματος αποπληρωμής με αντίστοιχη αύξηση της συνολικής διάρκειας του δανείου. Προϋπόθεση αποτελεί να μην υπάρξουν μεταβολές σε κανένα από τους όρους του δανείου, ιδίως αυτούς που αφορούν επιβάρυνση επιτοκίου.

II. Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

Στο πλαίσιο των δράσεων που η Τράπεζα αναλαμβάνει και αφορά στους κλάδους που περιγράφονται στις Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου και στις σχετικές Υπουργικές Αποφάσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της κρίσης, η Τράπεζα δίνει τη δυνατότητα σε Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις των οποίων οι δραστηριότητες έχουν επηρεαστεί από την πανδημία του COVID-19, που εμπίπτουν στους ως άνω κλάδους και υπήρξαν συνεπείς στις υποχρεώσεις τους μέχρι την εμφάνιση της πανδημίας στη χώρα μας, **να μεταθέσουν την καταβολή** του συνόλου των δόσεων του κεφαλαίου (χρεολύσια) των δανείων τους για την περίοδο 1 Μαρτίου 2020 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2020, με αντίστοιχη αύξηση της διάρκειας του δανείου.

Παράλληλα, για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που υπήρξαν συνεπείς στις υποχρεώσεις τους μέχρι την εμφάνιση της πανδημίας στην Ελλάδα, η Τράπεζα έχει ήδη **εγκρίνει ανανέωση όλων των ορίων χρηματοδότησης** που λήγουν από την 1 Μαρτίου 2020 έως και 31 Μαΐου 2020 για τρεις μήνες από την ημερομηνία λήξης τους με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

III. Προγράμματα υποστήριξης COVID-19

Επιπρόσθετα η Τράπεζα, όπως ισχύει για τους πελάτες Μεσάιων και Μεγάλων εταιρειών και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, συμμετέχει στα ακόλουθα προγράμματα υποστήριξης COVID-19:

- **Πρόγραμμα επιδότησης επιτοκίου** από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων για την περίοδο από την 1 Απριλίου 2020 έως τις 31 Αυγούστου 2020, για πελάτες με κατοχή δανείου ή ανακυκλούμενου πιστωτικού ορίου πριν από την 1 Απριλίου 2020 και με καθυστέρηση κάτω των 90 ημερών μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2019.
- **Συγχρηματοδοτούμενα δάνεια με την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα μέσω του ΤΕΠΙΧ-II**, για ποσά έως €500.000, με μηδενικό επιτόκιο για τα πρώτα δύο χρόνια.
- **Δάνεια με την εγγύηση του Ταμείου Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας:** Η εγγύηση παρέχεται σε ποσοστό 80% από την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα, η συνολική διάρκεια του δανείου είναι έως πέντε έτη και το ποσό δύναται να φθάσει το 25% του συνολικού κύκλου εργασιών του 2019 ή το διπλάσιο του ετήσιου μισθολογικού κόστους των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων για το 2019.
- **Δάνεια COSME COVID-19 με την εγγύηση του Ευρωπαϊκού Επενδυτικού Ταμείου (European Investment Fund, "EIF"), για ποσά έως €150.000.** Η εγγύηση παρέχεται σε ποσοστό 80% από το EIF, η συνολική διάρκεια του δανείου είναι έως 10 έτη.
- **Παράταση ημερομηνίας λήξης επιταγών** βάσει Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου. Αρχικά, το πρόγραμμα κάλυψε επιταγές με ημερομηνία πληρωμής από την 31 Μαρτίου 2020 μέχρι την 31 Μαΐου 2020 κατά **75 ημέρες**. Ειδικά για επιχειρήσεις του τουριστικού κλάδου παρασχέθηκε πρόσθετη παράταση 60 ημερών. Το πρόγραμμα επεκτάθηκε το Νοέμβριο προκειμένου να καλύψει επιταγές με ημερομηνία πληρωμής από την 18 Νοεμβρίου 2020 μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2020.

Τα μέτρα αυτά, εντάσσονται στο πλαίσιο των δράσεων της Τράπεζας σε συνέχεια σχετικής πρωτοβουλίας των Ελληνικών τραπεζών και αφορά στις Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου και στις σχετικές Υπουργικές Αποφάσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της κρίσης.

IV. Ιδιώτες & Ελεύθεροι Επαγγελματίες

Η Τράπεζα, αναγνωρίζοντας ότι πολλοί συνεπείς ιδιώτες και ελεύθεροι επαγγελματίες πελάτες της, που έχουν πληγεί από την υγειονομική κρίση δυσκολεύονται να συνεχίσουν να καταβάλουν τη δόση του δανείου τους, ανακοίνωσε την δυνατότητα **αναστολής καταβολής δόσεων** μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2020.

Η διευκόλυνση αυτή ισχύει για όλους τους δανειολήπτες που υπήρξαν συνεπείς στις υποχρεώσεις τους μέχρι την εμφάνιση της πανδημίας στη χώρα μας, έχουν υποστεί σημαντική μείωση εισοδήματος λόγω της υγειονομικής κρίσης και επιθυμούν να ενταχθούν στο πρόγραμμα στήριξης. Επιπλέον, επιδοτούνται από το Ελληνικό δημόσιο οι δόσεις οφειλετών ενυπόθηκων δανείων για περίοδο έως 9 μηνών από την αίτηση υπαγωγής.

V. Επιπρόσθετες πρωτοβουλίες για τους πελάτες μας

Ταυτόχρονα, η Τράπεζα εφάρμοσε ένα ολοκληρωμένο και ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών που στοχεύουν στο να επιτρέψουν στους πελάτες της Λιανικής τη συνέχιση με ασφάλεια των καθημερινών τραπεζικών τους δραστηριοτήτων, χωρίς επίσκεψη σε κατάστημα, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στα γενικά μέτρα αντιμετώπισης του COVID-19.

Τέτοιες πρωτοβουλίες περιλάμβαναν:

Επικοινωνία σημαντικών οδηγιών/ενημερώσεων και πληροφοριών μέσω email, SMS, ATM και internet banking, σχετικά με:

- τις οδηγίες ασφαλείας έναντι του COVID-19 και προώθηση της χρήσης εναλλακτικών καναλιών για συναλλαγές προκειμένου να αποφευχθούν επισκέψεις σε καταστήματα
- την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο - ασφαλείς διαδικτυακές πρακτικές
- τις οδηγίες της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών σχετικά με αλλαγές στις βασικές τραπεζικές συναλλαγές και πληρωμές
- τις μεταβολές στα όρια που σχετίζονται με ανέπαφες συναλλαγές (από 25 Ευρώ σε 50 Ευρώ) και συναλλαγές χωρίς κωδικό (PIN) (από 100 Ευρώ σε 150 Ευρώ)
- τη δυνατότητα αποπληρωμής καταναλωτικών δανείων σε διαδικτυακές πλατφόρμες επιλεγμένων εμπορικών συνεργατών.

Υποστήριξη των συνταξιούχων μέσω:

- στοχευμένων ενημερωτικών εκστρατειών μέσω εξερχόμενων κλήσεων και SMS:
 - ενθαρρύνοντας τη χρήση χρεωστικής κάρτας στο δίκτυο ATM της Εθνικής Τράπεζας για βασικές συναλλαγές καθώς και την προώθηση συναλλαγών μέσω POS,
 - ενημερώνοντας σχετικά με την πίστωση των συντάξεων και ενθαρρύνοντας την ανάληψη τους μέσω του δικτύου ATM της Εθνικής Τράπεζας,
- έκδοσης χρεωστικής κάρτας χωρίς επίσκεψη στο κατάστημα.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Αύξηση της διείσδυσης και χρήσης της ηλεκτρονικής τραπεζικής (e-banking) στην πελατεία της Τράπεζας με:

- στοχευμένες ενημερωτικές εκστρατείες (όπως την εγγραφή στο e-banking πελατών που πραγματοποιούν συναλλαγές στα καταστήματα)
- εκπαιδευτικά βίντεο "Μάθε με την Εθνική" και εξειδικευμένης γραμμής βοήθειας, τόσο για ιδιώτες όσο και επιχειρήσεις.

Αντιμέτωπιση του COVID-19 από τις ελληνικές και ευρωπαϊκές αρχές

Αντιδρώντας στις οικονομικές συνθήκες και τις συνθήκες της αγοράς όπως αυτές διαμορφώθηκαν λόγω της πανδημίας COVID-19, οι ελληνικές και ευρωπαϊκές αρχές, μεταξύ άλλων, έλαβαν τα ακόλουθα μέτρα:

Ελληνικές αρχές

Μέτρα κρατικής οικονομικής ενίσχυσης

Τα μέτρα για τις επιχειρήσεις που πληρούν τις προϋποθέσεις περιλαμβάνουν:

- Παροχή εγγυήσεων κεφαλαίου κίνησης.
- Επιδότηση των τόκων για ενήμερα δάνεια αρχικά για τον Απρίλιο, Μάιο και Ιούνιο και έπειτα μέχρι τον Αύγουστο του 2020.
- Χορήγηση νέων δανείων μέσω του Εθνικού Ταμείου Επιχειρηματικότητας & Ανάπτυξης Α.Ε. με επιδότηση επιτοκίου σε ποσοστό 100% για τα πρώτα δύο έτη.
- Χορήγηση νέας κρατικής χρηματοδότησης ("Επιστρεπτέα Προκαταβολή") με βάση την απώλεια τζίρου κατά τους μήνες Μάρτιο ως Αύγουστο 2020 και το συνολικό ποσό που θα χορηγηθεί για τις τρεις φάσεις θα ανέρχεται σε ποσό €3,5 δισ. Η τέταρτη και πέμπτη φάση του προγράμματος θα λάβουν χώρα το Νοέμβριο και το Δεκέμβριο και θα ανέρχονται συνολικά σε ποσό €1,7 δισ.
- Επιχορήγηση από το Ελληνικό Δημόσιο, για χρονικό διάστημα, που δεν υπερβαίνει τους εννέα μήνες, από την ημερομηνία έγκρισης αίτησης του δικαιούχου, στις δόσεις για την αποπληρωμή των πάσης φύσεως δανείων φυσικών ή νομικών προσώπων προς χρηματοδοτικούς φορείς που εξασφαλίζονται με εμπράγματη ασφάλεια στην κύρια κατοικία του οφειλέτη. Επιλέξιμα είναι φυσικά πρόσωπα, που έχουν, είτε τα ίδια, είτε ο σύζυγος, ή εξαρτώμενο μέλος αποδεδειγμένα πληγεί και για τον λόγο αυτό ενταχθεί στα ληφθέντα μέτρα στο πλαίσιο αντιμετώπισης της πανδημίας COVID-19.

Φορολογικά μέτρα

Τα μέτρα για τις επιχειρήσεις που πληρούν τις προϋποθέσεις και για τα φυσικά πρόσωπα που επηρεάστηκαν από την κρίση του COVID-19 περιλαμβάνουν:

- Αναστολή πληρωμών φορολογικών υποχρεώσεων μέχρι τις 30 Απριλίου 2021.
- Αναστολή πληρωμών ΦΠΑ μέχρι τις 30 Απριλίου 2021.
- Αναστολή καταβολής ασφαλιστικών εισφορών μέχρι τις 30 Απριλίου του 2021.
- Αναστολή πληρωμής τυχόν δόσεων για οφειλές προς φορολογικές αρχές εκ μέρους επιλέξιμων εταιρειών και εργαζομένων των οποίων οι συμβάσεις εργασίας έχουν ανασταλεί.
- Έκπτωση 25% για την καταβολή δόσεων φορολογικών υποχρεώσεων και ασφαλιστικών εισφορών για τον Απρίλιο, όταν αυτές καταβάλλονται εμπρόθεσμα. Σε συνέχεια σχετικής επικαιροποίησης το μέτρο επεκτάθηκε για την κάλυψη του μήνα Ιουνίου. Μόνο όσον αφορά φορολογικές υποχρεώσεις καταβλητέες μεταξύ της 30 Μαρτίου και της 30 Απριλίου 2020, για εργαζόμενους εταιρειών που έχουν αναστείλει τη λειτουργία τους καθώς και αυτοαπασχολούμενους, για ελεύθερους επαγγελματίες και εταιρείες.
- Μείωση προκαταβολής φόρου για πληττόμενες επιχειρήσεις των οποίων ο κύκλος εργασιών μειώθηκε τον Μάρτιο, Απρίλιο και Μάιο 2020, υπό συγκεκριμένους όρους.
- Παροχή δυνατότητας συμψηφισμού βεβαιωμένων φορολογικών υποχρεώσεων με ημερομηνία πληρωμής από 1 Μαΐου 2020 και έπειτα, ίση με ποσοστό 25% του ΦΠΑ καταβλητέου τον Απρίλιο, εφόσον ο τελευταίος καταβληθεί εμπρόθεσμα. Μόνο για τον ΦΠΑ που ήταν πληρωτέος τον Απρίλιο για επιχειρήσεις.
- Παροχή δυνατότητας οκτώ δόσεων για την καταβολή Φόρου Εισοδήματος και παροχή έκπτωσης 2% στα φυσικά πρόσωπα με βάση την εμπρόθεσμη δήλωση για την εφάπαξ καταβολή του φόρου και των συμβεβαιωμένων με αυτών οφειλών.
- Επίσπευση επιστροφών μέχρι 30.000 Ευρώ που αφορούν φόρο εισοδήματος και ΦΠΑ για όλες τις εκκρεμείς υποθέσεις φορολογικού ελέγχου έως την 20 Μαρτίου 2020, για όλες τις νομικές οντότητες για επιστροφές που αφορούν φόρο εισοδήματος και ΦΠΑ και όλα τα φυσικά πρόσωπα για επιστροφές ΦΠΑ.
- Μείωση του ΦΠΑ σε συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες από ποσοστό 24% σε ποσοστό 13% για την περίοδο από 1 Ιουνίου 2020 μέχρι τις 30 Απριλίου 2021, και μείωση ΦΠΑ σε 6%, από 24%, για προϊόντα υγιεινής (μάσκες, γάντια κλπ.) μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2020.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

- Αναστολή δασμών για εισαγωγές και απαλλαγή από ΦΠΑ εισαγωγών για αγαθά που είναι απαραίτητα για την καταπολέμηση των επιπτώσεων της κρίσης λόγω του COVID-19 μέχρι 31 Ιουλίου 2020 για νομικά πρόσωπα ή φυσικά πρόσωπα, με την προϋπόθεση ωστόσο ότι τα εν λόγω είδη θα διατίθενται δωρεάν σε δικαιούχους που προσδιορίζονται σε σχετική απόφαση.
- Ο υπολογισμός του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων («ΕΝΦΙΑ») θα βασίζεται στις ισχύουσες αντικειμενικές αξίες ακινήτων για το 2020.
- Ιδιοκτήτες οι οποίοι εκμισθώνουν ακίνητα σε πληττόμενες επιχειρήσεις έχουν επίσης τη δυνατότητα να επωφεληθούν συμψηφίζοντας μέρος των απολεσθέντων εσόδων με φορολογικές υποχρεώσεις μετά τον Ιούλιο 2020.
- Οι δαπάνες επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας θα εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων κατά 100% έναντι του ισχύοντος 30% για δαπάνες που θα πραγματοποιηθούν από 1 Σεπτεμβρίου 2020 και έπειτα.
- Μειώνεται ο ΦΠΑ στο τουριστικό πακέτο από 80/20 (80% με 13% και 20% με 24%) σε 90/10 (90% με 13%, 10% με 24%) για την περίοδο από 1 Ιουνίου 2020 μέχρι τις 31 Οκτωβρίου 2020.

Μέτρα προστασίας της εργασίας

- Ειδικό επίδομα 800 Ευρώ: (1) για σύντομη χρονική περίοδο για επιλέξιμους αυτοαπασχολούμενους, ελεύθερους επαγγελματίες και ατομικές επιχειρήσεις που επηρεάστηκαν από την κρίση του COVID-19, (2) κατά τη διάρκεια της περιόδου αναστολής εργασιών για εργαζόμενους πληττόμενων εταιρειών και των οποίων οι συμβάσεις εργασίας τελούν σε προσωρινή αναστολή με βάση συγκεκριμένους Κωδικούς Αριθμούς Δραστηριότητας («ΚΑΔ»), (3) για σύντομη χρονική περίοδο σε εργοδότες (με έως 20 υπαλλήλους) που επηρεάστηκαν από την κρίση του COVID-19. Το επίδομα αυτό μειώθηκε στα 534 Ευρώ ή 300 Ευρώ σύμφωνα με συγκεκριμένα κριτήρια από τον Μάιο έως τον Οκτώβριο και αυξήθηκε ξανά στα 800 Ευρώ με τα δημοσιονομικά μέτρα του Νοεμβρίου 2020.
- Ειδικό επίδομα 600 Ευρώ για σύντομο χρονικό διάστημα σε οικονομολόγους / λογιστές, μηχανικούς, δικηγόρους, ιατρούς, δασκάλους και ερευνητές.
- Επίδομα ανεργίας ποσού 400 Ευρώ. Εφάπαξ καταβολή ποσού σε 155.000 φυσικά πρόσωπα που έχουν χαρακτηριστεί μακροχρόνια άνεργοι από τον Απρίλιο 2019. Δεύτερη εφάπαξ καταβολή σε 130.000 φυσικά πρόσωπα που έχουν χαρακτηριστεί μακροχρόνια άνεργοι από 1 Μαρτίου 2020 εξαγγέλθηκε το Νοέμβριο του 2020.
- Παράταση καταβολής του τακτικού επιδόματος ανεργίας, καθώς και παράταση καταβολής του επιδόματος σε μακροχρόνια άνεργους.
- Έκτακτη οικονομική ενίσχυση στους δικαιούχους ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος για το Δεκέμβριο 2020. Η ενίσχυση θα δοθεί σε 256.562 νοικοκυριά και το ποσό θα εξαρτηθεί από τον αριθμό ατόμων ανά νοικοκυριό με ελάχιστο ποσό τα 200 Ευρώ.
- Θέσπιση άδειας ειδικού σκοπού μόνο για εργαζόμενους με παιδιά σχολικής ηλικίας (για το διάστημα που τα σχολεία θα παραμείνουν κλειστά), το κόστος της οποίας θα επιμεριστεί ανάμεσα στο κράτος, την εταιρεία και τον εργαζόμενο.
- Μείωση ποσοστού 40% σε εμπορικά ενοίκια από τον Μάρτιο 2020 για πληττόμενες επιχειρήσεις. Από το Νοέμβριο του 2020 θα καταβάλλεται στους ιδιοκτήτες αυτών των ακινήτων το 50% της μείωσης ενοικίου.
- Μείωση ποσοστού 40% στο ενοίκιο πρώτης και φοιτητικής κατοικίας από τον Μάρτιο 2020 για εργαζόμενους πληττόμενων εταιρειών από την κρίση COVID-19. Από το Νοέμβριο 2020 θα καταβάλλεται στους ιδιοκτήτες αυτών των ακινήτων το 50% της μείωσης ενοικίου.
- Δυνατότητα αναστολής συμβάσεων εργασίας μέρους ή και ολόκληρου του προσωπικού για συνεχή περίοδο 45 ημερών και ταυτόχρονη απαγόρευση απόλυσης των εργαζομένων. Δυνατότητα προσωρινής εφαρμογής του συγκεκριμένου μέτρου στην περίπτωση επιλέξιμων εταιρειών που επηρεάστηκαν από την κρίση του COVID-19. Δικαίωμα για αναστολή συμβάσεων εργασίας, παροχής αποζημίωσης ειδικού σκοπού καθώς επίσης και κάλυψης κοινωνικής ασφάλισης για εκτεταμένη περίοδο.
- Δυνατότητα μετάθεσης προσωπικού σε άλλες εταιρείες εντός του ίδιου Ομίλου, μετά από σχετική ενδοεταιρική συμφωνία. Ισχύει για επιλέξιμες εταιρείες που επηρεάστηκαν από την κρίση του COVID-19. Η διάρκεια του συγκεκριμένου μέτρου αναμένεται να καθοριστεί.
- Παροχή δυνατότητας στους εργοδότες για την καταβολή του δώρου του Πάσχα σε μεταγενέστερο χρόνο και μέχρι 30 Ιουνίου 2020 για επιλέξιμες επιχειρήσεις που επηρεάστηκαν από την κρίση του COVID-19.

Η Τράπεζα εκτιμά ότι τα παραπάνω μέτρα που εφαρμόστηκαν ή θα εφαρμοστούν από τις ελληνικές αρχές θα βοηθήσουν τους πελάτες της να ανταποκριθούν στις οικονομικές υποχρεώσεις τους.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Τον Μάρτιο, τον Απρίλιο και τον Ιούνιο του 2020, η ΕΚΤ πρόβη στην ανακοίνωση των ακόλουθων μέτρων:

- Προσωρινή αύξηση κατά €120 δισ. του Προγράμματος Αγοράς Στοιχείων Ενεργητικού (Asset Purchase Programme (“APP”)) (12 Μαρτίου 2020).
- Έκτακτο Πρόγραμμα Αγοράς Στοιχείων Ενεργητικού λόγω Πανδημίας («Pandemic Emergency Purchase Programme (“PEPP”))» ύψους €750 δισ. μέχρι τα τέλη 2020 για όλες τις αποδεκτές κατηγορίες στοιχείων ενεργητικού. Διεύρυνση του φάσματος των επιλέξιμων στοιχείων ενεργητικού στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγοράς Ομολόγων του Επιχειρηματικού Τομέα («Corporate Sector Purchase Programme (“CSPP”))» ώστε να περιλαμβάνονται και εμπορικά χρεόγραφα που έχουν εκδοθεί από επιχειρήσεις που δεν ανήκουν στον χρηματοπιστωτικό τομέα (18 Μαρτίου 2020).
- Τροποποιήσεις στους όρους και τις προϋποθέσεις των στοχευμένων πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης (TLTRO III): Το επιτόκιο επί του TLTRO III μειώθηκε κατά 25 μονάδες βάσης και ανήλθε στο -0,5% για το διάστημα Ιουνίου 2020 – Ιουνίου 2021. Για τις τράπεζες που πληρούν το κατώτατο όριο δανεισμού 0% που θεσπίστηκε στις 12 Μαρτίου 2020, το επιτόκιο μπορεί να φτάσει ακόμα και στο -1%. Η έναρξη της περιόδου αξιολόγησης δανεισμού μεταφέρθηκε στην 1 Μαρτίου 2020 (30 Απριλίου 2020).
- Μέτρα χαλάρωσης όσον αφορά τις εξασφαλίσεις: Πακέτο μέτρων προσωρινής χαλάρωσης των περιορισμών όσον αφορά τις εξασφαλίσεις, προκειμένου να ενισχυθεί η διαθεσιμότητα των επιλέξιμων εξασφαλίσεων για τους αντισυμβαλλόμενους του Ευρωσυστήματος που συμμετέχουν στην παροχή ρευστότητας. Τα κύρια χαρακτηριστικά είναι:
 - Μέτρα εξασφαλίσεων ώστε να διευκολυνθεί η αύξηση στη χρηματοδότηση των τραπεζών για δάνεια προς εταιρείες και νοικοκυριά.
 - Γενική μείωση στην αποτίμηση (haircut) των εξασφαλίσεων με σταθερό συντελεστή 20% και άλλα μέτρα (μείωση του μη ενιαίου κατώτατου ορίου για εγχώριες απαιτήσεις, αύξηση του μέγιστου μεριδίου μη εξασφαλισμένων χρεωστικών τίτλων που έχουν εκδοθεί από οποιονδήποτε άλλο τραπεζικό όμιλο σε εξασφάλιση πιστωτικού ιδρύματος και άρση των ελάχιστων απαιτήσεων περί πιστοληπτικής ποιότητας που εφαρμόζονται στα εμπορεύσιμα χρεόγραφα που εκδίδονται από την Ελληνική Δημοκρατία για την αποδοχή τους ως εξασφάλιση σε πιστωτικές πράξεις του Ευρωσυστήματος) (7 Απριλίου 2020).
- Νέες πράξεις πιο μακροπρόθεσμης έκτακτης αναχρηματοδότησης λόγω πανδημίας: Σειρά πρόσθετων πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης για την εξασφάλιση επαρκούς ρευστότητας και ομαλών συνθηκών στην αγορά χρήματος κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Οι πράξεις κατανέμονται σε σχεδόν μηνιαία βάση και λήγουν το τρίτο τρίμηνο του 2021 (30 Απριλίου 2020).
- Το συνολικό ποσό του έκτακτου προγράμματος αγοράς στοιχείων ενεργητικού λόγω πανδημίας PEPP θα αυξηθεί κατά €600 δισ. σε €1.350 δισ. Ως απάντηση στην προς τα κάτω αναθεώρηση του πληθωρισμού στη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα προβολής λόγω της πανδημίας, η επέκταση του προγράμματος PEPP θα οδηγήσει σε περαιτέρω χαλάρωση της γενικής κατεύθυνσης της νομισματικής πολιτικής, στηρίζοντας τις συνθήκες χρηματοδότησης στην πραγματική οικονομία, ιδίως για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Οι αγορές θα συνεχίσουν να διενεργούνται με ευελιξία σε βάθος χρόνου, ως προς τις κατηγορίες στοιχείων ενεργητικού και τις χώρες. Έτσι, το Συμβούλιο Διακυβέρνησης μπορεί να αποτρέψει αποτελεσματικά τους κινδύνους για την ομαλή μετάδοση της νομισματικής πολιτικής (4 Ιουνίου 2020).
- Ο χρονικός ορίζοντας για τις καθαρές αγορές στο πλαίσιο του προγράμματος PEPP θα παραταθεί μέχρι τουλάχιστον το τέλος Ιουνίου 2021. Σε κάθε περίπτωση, το Συμβούλιο Διακυβέρνησης θα διενεργεί καθαρές αγορές στοιχείων ενεργητικού στο πλαίσιο του προγράμματος PEPP, μέχρις ότου κρίνει ότι η κρίση του COVID-19 έχει λήξει (4 Ιουνίου 2020).
- Τα ποσά κεφαλαίου από την εξόφληση τίτλων αποκτηθέντων στο πλαίσιο του προγράμματος PEPP κατά τη λήξη τους θα επανεπενδύονται μέχρι τουλάχιστον το τέλος του 2022. Σε κάθε περίπτωση, η μελλοντική σταδιακή μείωση (roll-off) του χαρτοφυλακίου PEPP θα ρυθμιστεί κατά τρόπο ώστε να αποφευχθούν παρεμβολές στην ενδεδειγμένη κατεύθυνση της νομισματικής πολιτικής (4 Ιουνίου 2020).
- Η ΕΚΤ όρισε μια νέα διευκόλυνση του Ευρωσυστήματος πράξεων επαναγοράς (Eurosystem repo facility for non-euro area central banks («EUREP»)) για τη χορήγηση ρευστότητας προς τις Κεντρικές Τράπεζες εκτός της ζώνης του Ευρώ, μέσω πράξεων επαναγοράς. Η εν λόγω διευκόλυνση θα παρέχει διαθέσιμες πράξεις επαναγοράς (repos) σε ευρώ στις Κεντρικές Τράπεζες εκτός ζώνης του Ευρώ, με σκοπό να αντιμετωπιστούν πιθανές ανάγκες ρευστότητας σε ευρώ, σε περίπτωση ενδεχόμενης δυσλειτουργίας της αγοράς ως απόρροια του σοκ της πανδημίας COVID-19, που ενδεχόμενα μπορεί να επηρεάσει δυσμενώς την ομαλή μετάδοση της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ. Η EUREP θα είναι διαθέσιμη έως το τέλος Ιουνίου 2021 (25 Ιουνίου 2020).

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Τα ακόλουθα μέτρα προληπτικής εποπτείας έχουν επίσης εφαρμοστεί από την ΕΚΤ:

- Πυλώνας 2: Οι τράπεζες επιτρέπεται να καλύψουν τις απαιτήσεις του Πυλώνα 2 με άλλα κεφαλαιακά μέσα εκτός από τα κεφάλαια κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET1) (12 Μαρτίου 2020).
- Λειτουργική ευελιξία κατά την εφαρμογή συγκεκριμένων τραπεζικών εποπτικών μέτρων (12 Μαρτίου 2020).
- Θα επιτραπεί στις τράπεζες να λειτουργούν προσωρινά σε κεφαλαιακό επίπεδο χαμηλότερο αυτού των κατευθύνσεων του Πυλώνα 2 («Pillar 2 Guidance (“P2G”)»), του αποθέματος διατήρησης κεφαλαίου («capital conservation buffer (“CCB”)») και του δείκτη LCR. Η ΕΚΤ θεωρεί ότι αυτά τα προσωρινά μέτρα θα ενισχυθούν με την κατάλληλη χαλάρωση του αντικυκλικού κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας («countercyclical capital buffer (“CcyB”)») από τις εθνικές μακροπροληπτικές αρχές (12 Μαρτίου 2020).
- Θα εξεταστεί ο επαναπρογραμματισμός των επιτόπιων επιθεωρήσεων και η παράταση των προθεσμιών για την υλοποίηση διορθωτικών ενεργειών που απορρέουν από πρόσφατες επιτόπιες επιθεωρήσεις και τη διερεύνηση των εσωτερικών υποδειγμάτων, εξασφαλίζοντας συνολικά την ορθότητα της προληπτικής εποπτείας των εποπτευόμενων τραπεζών. Σε αυτό το πλαίσιο, οι κατευθυντήριες γραμμές της ΕΚΤ προς τις τράπεζες σχετικά με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια παρέχουν επίσης στις εποπτικές αρχές επαρκή ευελιξία για να προσαρμοστούν στις ειδικές συνθήκες που επικρατούν στις επιμέρους τράπεζες. Θα εξεταστεί επίσης η παράταση των προθεσμιών για ορισμένα μη κρίσιμα εποπτικά μέτρα και αιτήματα δεδομένων (12 Μαρτίου 2020).
- Κεφαλαιακή ελάφρυνση: Το συνολικό πακέτο ανέρχεται σε €120 δισ. για την απορρόφηση ζημιών ή για δυνητική χρηματοδότηση δανείων έως €1,8 τρισ. (20 Μαρτίου 2020).
- Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια: Εποπτική ευελιξία όσον αφορά την αντιμετώπιση των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων, όπου συγκεκριμένα επιτρέπουν στις τράπεζες να επωφεληθούν πλήρως από τις εγγυήσεις και τα moratoriums που έχουν τεθεί σε εφαρμογή από τις δημόσιες αρχές για την αντιμετώπιση της τρέχουσας κατάστασης (20 Μαρτίου 2020).
- Μερίσματα και επαναγορά: οι τράπεζες πρέπει να μην καταβάλουν μερίσματα για τις χρήσεις 2019 και 2020 τουλάχιστον έως την 1 Ιανουαρίου 2021. Επίσης οι τράπεζες θα πρέπει να αποφύγουν την επαναγορά μετοχών έως την 1 Ιανουαρίου 2021 (28 Ιουλίου 2020).
- Δείκτης Μόχλευσης: Η ΕΚΤ παρέχει στις τράπεζες ρυθμιστική διακριτική ευχέρεια, λόγω των έκτακτων περιστάσεων εν μέσω της κρίσης της πανδημίας, να εξαιρέσουν από τον δείκτη μόχλευσης ανοίγματα τα οποία συνδέονται με Κεντρική Τράπεζα μέχρι τις 27 Ιουνίου 2021 (17 Σεπτεμβρίου 2020).
- Γνωμοδότηση χωρίς αντίρρηση σχετικά με τα μέτρα που ελήφθησαν από τις μακροπροληπτικές αρχές στην ευρωζώνη, για την αποδέσμευση ή μείωση των κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας ως απάντηση στον COVID-19 (15 Απριλίου 2020).
- Κίνδυνος αγοράς: Προσωρινή απαλλαγή από τις κεφαλαιακές επιβαρύνσεις για τον κίνδυνο αγοράς, δυνατότητα των τραπεζών να προσαρμόσουν το εποπτικό μέρος αυτής της απαίτησης. Η ΕΚΤ θα μειώσει τον ποιοτικό πολλαπλασιαστή κινδύνου αγοράς. Αυτή η απόφαση θα επανεξεταστεί μετά από έξι μήνες βάσει της παρατηρούμενης μεταβλητότητας (16 Απριλίου 2020).
- Αποδοχή έως και τον Σεπτέμβριο του 2021 του υπάρχοντος καθεστώτος όσον αφορά τα επιλέξιμα εμπορεύσιμα στοιχεία ενεργητικού που χρησιμοποιούνται ως εξασφάλιση σε πιστωτικές πράξεις του Ευρωσυστήματος και δεν πληρούν τις τρέχουσες ελάχιστες απαιτήσεις πιστοληπτικής ποιότητας (22 Απριλίου 2020).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέβη στην ανακοίνωση των ακόλουθων μέτρων:

- Δέσμη διευκολύνσεων στις τράπεζες για χρηματοδότηση σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (28 Απριλίου 2020).
 - Τροποποιήσεις στον Κανονισμό Κεφαλαιακών Απαιτήσεων («Capital Requirements Regulation (“CRR”)»). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει έκτακτα προσωρινά μέτρα για να μετριάσει τον άμεσο αντίκτυπο των εξελίξεων που σχετίζονται με τον COVID-19, προσαρμόζοντας το χρονοδιάγραμμα της εφαρμογής των διεθνών λογιστικών προτύπων στο κεφάλαιο των τραπεζών, αντιμετωπίζοντας πιο ευνοϊκά τις εγγυήσεις του δημοσίου που χορηγήθηκαν κατά τη διάρκεια αυτής της κρίσης, αναστέλλοντας την ημερομηνία εφαρμογής του αποθέματος ασφαλείας για τον δείκτη μόχλευσης και τροποποιώντας την μέθοδο αποκλεισμού συγκεκριμένων ανοιγμάτων από τον υπολογισμό του δείκτη μόχλευσης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει επίσης, επίσημη της ημερομηνίας εφαρμογής διαφόρων συμφωνηθέντων μέτρων που ενθαρρύνουν τις τράπεζες για τη χρηματοδότηση υπαλλήλων, μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων και έργων υποδομής.
 - Ερμηνευτική ανακοίνωση σχετικά με τα λογιστικά και προληπτικά πλαίσια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η ανακοίνωση επιβεβαιώνει τις πρόσφατες δηλώσεις σχετικά με τη χρήση ευελιξίας στους κανόνες λογιστικής και προληπτικής εποπτείας, όπως αυτές που έγιναν από την Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας, την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, και την ΕΚΤ, μεταξύ άλλων. Για παράδειγμα, η ανακοίνωση αυτή επιβεβαιώνει – και καλωσορίζει – την ευελιξία που υπάρχει στους κανόνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά την προσωρινή

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

αναστολή αποπληρωμής δανείων στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα (κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών στις 2 Απριλίου 2020).

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέβη στην εναρκτήρια έκδοση κοινωνικού ομολόγου μέσω του EU SURE, ύψους €17 δισ., προκειμένου να συμβάλει στην προστασία και στη διατήρηση των θέσεων εργασίας τους. Τα κράτη μέλη μπορούν να υποβάλουν επίσημες αιτήσεις στήριξης μέσω του SURE, το οποίο διαθέτει συνολική ικανότητα παρέμβασης μέχρι ύψους €100 δισ. στοχεύοντας να συμβάλει στην προστασία των θέσεων εργασίας και των εργαζομένων που πλήττονται από την πανδημία. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη προτείνει χρηματοδοτική στήριξη μέσω του SURE σε 17 κράτη μέλη, ύψους €87,8 δισ. ευρώ. (21 Οκτωβρίου 2020).

Σύντομος Κορυφή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Ταμείο Ανάκαμψης για το COVID-19

Την 21 Ιουλίου 2020, οι ηγέτες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατέληξαν σε μια συμφωνία ενίσχυσης και προϋπολογισμού €1,8 τρισ. με στόχο να βοηθήσει τα μέλη να ανακάμψουν από την οικονομική επίπτωση της πανδημίας του COVID-19. Το πακέτο περιλαμβάνει ποσό €750 δισ. για δάνεια και επιχορηγήσεις, καθώς και επταετή προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ύψους €1 τρισ. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει επιχορηγήσεις αξίας €390 δισ. και δάνεια αξίας €360 δισ.

Την 17 Σεπτεμβρίου 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε οδηγία για την εφαρμογή του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στην ετήσια στρατηγική της για τη βιώσιμη ανάπτυξη το 2021. Ο εν λόγω μηχανισμός θα παράσχει δάνεια ύψους €672,5 δισ. και επιχορηγήσεις στο πλαίσιο της εμπροσθοβαρούς χρηματοδοτικής στήριξης για τα κρίσιμα πρώτα έτη της ανάκαμψης.

Η εν λόγω συμφωνία υπόκειται στην έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών προέβη στην ανακοίνωση των ακόλουθων μέτρων:

- Ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (Stress Testing): Οι ασκήσεις προσομοίωσης στην ΕΕ αναβλήθηκαν για το 2021 (12 Μαρτίου 2020).
- Εποπτικά αιτήματα: Συνιστάται στις αρμόδιες αρχές να επιδείξουν ρεαλισμό και ευελιξία, καθώς και να αναβάλουν μη απαραίτητες δραστηριότητες (12 Μαρτίου 2020).
- Πυλώνας 2: Οι αρμόδιες αρχές ενθαρρύνονται να κάνουν πλήρη χρήση της ευελιξίας που επιτρέπουν οι Κατευθύνσεις του Πυλώνα 2 (P2G) προκειμένου να παρέχουν την απαραίτητη υποστήριξη (12 Μαρτίου 2020).
- Μερίσματα και επαναγορά μετοχών: Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών τόνισε ότι τα ιδρύματα θα πρέπει να αποφεύγουν τη διανομή μερίσματος ή την επαναγορά μετοχών και να αξιολογήσουν την πολιτική αμοιβών τους σύμφωνα με τους κινδύνους που απορρέουν από την οικονομική κατάσταση (1 Απριλίου 2020).
- Στάθμιση κινδύνου για τα ανοίγματα ειδικής χρηματοδότησης: Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών δημοσίευσε απάντηση στην πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να τροποποιήσει το τελικό σχέδιο ρυθμιστικών τεχνικών προτύπων («technical standards («RTS»)») της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών για τον καθορισμό της στάθμισης κινδύνου στα ανοίγματα ειδικής χρηματοδότησης. Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών θεωρεί ότι οι προτεινόμενες αλλαγές, παρά τον ουσιαστικό χαρακτήρα τους, δεν μεταβάλλουν σημαντικά το σχέδιο των RTS, καθώς διατηρούν μια καλή ισορροπία μεταξύ της ευελιξίας και της ευαισθησίας στον κίνδυνο που απαιτείται για την προσέγγιση των εσωτερικών διαβαθμίσεων («Internal Ratings Based («IRB»)»), καθώς και την ανάγκη για ένα εναρμονισμένο κανονιστικό πλαίσιο (16 Απριλίου 2020).
- Ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα («RTS») για τη συνετή αποτίμηση: Τροποποίηση των ρυθμιστικών τεχνικών προτύπων για τη συνετή αποτίμηση με την εισαγωγή της χρήσης ενός συντελεστή συνάθροισης 66% που θα εφαρμοστεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020 στο πλαίσιο της λεγόμενης βασικής προσέγγισης (22 Απριλίου 2020).
- Εποπτικός Έλεγχος και Διαδικασία Αξιολόγησης («Supervisory Review and Evaluation Process (SREP)») 2020: Ανάγκη για μια ρεαλιστική προσέγγιση που να εστιάζει στους πιο σημαντικούς κινδύνους και αδυναμίες που οφείλονται στην εν λόγω κρίση (22 Απριλίου 2020).
- Στις 25 Μαρτίου 2020, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών προέβη σε ανακοίνωση προκειμένου να διευκρινίσει ότι τα γενικευμένα μέτρα αναστολής πληρωμών που έχουν ληφθεί για το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και στο βαθμό που δεν είναι εστιασμένα στον τύπο δανειολήπτη, αλλά αντιθέτως απευθύνονται σε ένα ευρύ φάσμα κατηγορίας προϊόντων ή πελατών, δεν οδηγούν αυτόματα σε κατηγοριοποίηση της οφειλής σε αθέτηση, με βάση το ΔΠΧΑ 9 ή σε οφειλή με ένδειξη αδυναμίας πληρωμής.
- Στις 21 Σεπτεμβρίου 2020, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών ανακοίνωσε ότι θα καταργήσει σταδιακά τις Οδηγίες για νομοθετικές και μη νομοθετικές αναστολές πληρωμών, σύμφωνα με την προθεσμία που όρισε ως το τέλος Σεπτεμβρίου. Ο εποπτικός χειρισμός που ορίζουν οι Οδηγίες θα συνεχίσει να ισχύει για τις αναστολές πληρωμών που χορηγήθηκαν πριν από τις 30 Σεπτεμβρίου 2020.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Συμβούλιο των Υπουργών Οικονομικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στις 12 Μαρτίου, οι Υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών της ΕΕ συμφώνησαν με την εκτίμηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ότι οι όροι για τη χρήση της γενικής ρήτρας εκτροπής από το δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ – μια σοβαρή οικονομική ύφεση στη ζώνη του ευρώ ή στην Ένωση συνολικά - πληρούνται.

Η χρήση της ρήτρας θα εξασφαλίσει την απαραίτητη ευελιξία για τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για τη στήριξη των συστημάτων υγείας και πολιτικής προστασίας και για την προστασία των οικονομιών μας, μεταξύ άλλων μέσω περαιτέρω κινήτρων ενίσχυσης και συντονισμένης δράσης, σχεδιασμένης καταλλήλως, ώστε να είναι έγκαιρη, προσωρινή και στοχευμένη, από τα Κράτη Μέλη.

Οι Υπουργοί παραμένουν πλήρως αφοσιωμένοι στο σεβασμό του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η γενική ρήτρα εκτροπής θα επιτρέψει στην Επιτροπή και στο Συμβούλιο να αναλάβουν τα αναγκαία μέτρα συντονισμού των πολιτικών στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, απομακρύνοντας παράλληλα τις δημοσιονομικές απαιτήσεις που ισχύουν κανονικά για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας.

Ελληνική Ένωση Τραπεζών

Η Ελληνική Ένωση Τραπεζών ανακοίνωσε το Μάρτιο του 2020 ότι οι εργαζόμενοι, οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι μικρές επιχειρήσεις που επηρεάζονται άμεσα από την κρίση του COVID-19, στο πλαίσιο των ληφθέντων από την κυβέρνηση ήδη μέτρων για αναστολή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους, με σκοπό την αντιμετώπιση της πανδημίας, θα επωφεληθούν εφόσον το επιθυμούν, με παράταση αποπληρωμής των δανειακών υποχρεώσεων για σύντομο χρονικό διάστημα. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις που επηρεάστηκαν από τα μέτρα που λήφθηκαν για την κρίση του COVID-19 θα επωφεληθούν επίσης, εάν το επιθυμούν, με αναβολή της καταβολής χρεολυσίων, ενώ παράταση 75 ημερών έχει δοθεί για μεταχρονολογημένες κατά τη λήξη τους επιταγές.

Παρόμοιες πρωτοβουλίες έχουν αναληφθεί από άλλες χώρες και κεντρικές τράπεζες στις οποίες δραστηριοποιείται ο Όμιλος.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23: Γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς

Τα γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις

Την 8 Οκτωβρίου 2020, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την έκδοση του Πράσινου Ομολόγου Υψηλής Εξασφάλισης ύψους €500 εκατ. που φέρει σταθερό ετήσιο επιτόκιο 2,75% και απόδοση 2,875% .

Την 19 Οκτωβρίου 2020, έληξαν οι καλυμμένες ομολογίες ύψους €750 εκατ. (Σειρά 7), που είχαν εκδοθεί στο πλαίσιο του Προγράμματος II Έκδοσης Καλυμμένων Ομολογιών.

Την 11 Νοεμβρίου 2020, η Τράπεζα εξάσκησε το δικαίωμα προαίρεσης για την επαναγορά €200 εκατ. καλυμμένων ομολόγων που κατείχε η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Ο διακανονισμός του συγκεκριμένου δικαιώματος θα πραγματοποιηθεί την 9 Δεκεμβρίου 2020, στο αποσβεσμένο κόστος πλέον δεδουλευμένων τόκων πλέον κόστους πρόωρης επαναγοράς ύψους €2 εκατ.

Για τα ανωτέρω βλ. Σημείωση 14 «Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις».

COVID-19 εξελίξεις

Για τις τροποποιήσεις Δανείων Πελατών αναφορικά με τον COVID-19 που έχουν υιοθετηθεί από την Τράπεζα και για τα μέτρα που έχουν ληφθεί από τις αρχές μετά την περίοδο αναφοράς (βλ. Σημείωση 22 «Κίνδυνοι και αντιμετώπιση της κρίσης COVID-19»).

Προεξόφληση εξασφαλισμένου επιτοκίου μίας ημέρας (“SOFR”)

Την 19 Οκτωβρίου 2020, η μεθοδολογία προεξόφλησης των παραγώνων επιτοκίου σε USD άλλαξε από το διατραπεζικό επιτόκιο (Federal Funds Rate) σε εξασφαλισμένο επιτόκιο χρηματοδότησης μίας ημέρας (“SOFR”). Η αλλαγή της μεθοδολογίας προεξόφλησης δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

Πρόγραμμα εθελούσιας εξόδου

Την 9 Νοεμβρίου 2020, η Τράπεζα ανακοίνωσε στο προσωπικό της τους όρους του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου. Η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων λήγει στις 4 Δεκεμβρίου 2020 (βλ. Σημείωση 5 «Κόστος Αναδιάρθρωσης»).